

Minoriserte subjekter av begjær

*Identitetsforståelse blant skeive personer med
minoritetsbakgrunn i Norge*

Miki Gebrelul

**Thesis submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Degree of Master of Philosophy in
Gender Studies**

Centre for Gender Studies

University of Oslo

Blindern, Norway

Innholdsfortegnelse

INNHOLDSFORTEGNELSE	III
FORORD	V
SAMMENDRAG	VII
ABSTRACT	IX
1. INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN.....	3
1.1.1 <i>Problemstilling</i>	4
1.2 KUNNSKAPSSTATUS.....	6
1.2.1 <i>Norske bidrag</i>	6
1.2.2 <i>Relevant forskning innen identitetsbygging, selvforståelse og italesetting av egen identitet blant skeive- og/eller minoritetspersoner i Norge</i>	8
1.3 TEORETISK RAMMEVERK	11
1.3.1 <i>Postkolonial teori</i>	11
Mulighet for subjektdannelse hos de underordnede?.....	12
Retten til å være opaque.....	13
1.3.2 <i>Rasialiseringsteori</i>	15
1.3.3 <i>Skeiv teori</i>	16
Skeiv fenomenologi	17
2. METODE	22
2.1 METODOLOGISK FREMGANGSMÅTE.....	22
2.1.1 <i>Utvalgsprosess</i>	22
2.1.2 <i>Rekruttering og utvalget</i>	23
2.1.3 <i>Intervjuguiden</i>	25
2.1.4 <i>Praktisk gjennomføring</i>	25
2.2 DATAANALYSE	26
2.2.1 <i>Transkribering</i>	26
2.2.2 <i>Analyseverktøy</i>	26
2.3 FORSKERENS POSISJONALITET	28
3. I TALESETTING AV EGEN IDENTITET: SKEIV	32
3.1 SKEIVT SOM ET ALTOMFATTENDE BEGREP.....	32
3.2 ET FELLES POLITISK PROSJEKT.....	37

3.3	AMBIVALENT TILNÆRMING TIL IDENTITETSKATEGORIER	40
3.3.1	<i>Imot homonormativitet og homonasjonalisme</i>	45
3.4	Å GJØRE SEG FORSTÅTT	47
3.5	ET MANGLENDE BEGREPSAPPARAT – ET SPØRSMÅL OM MAKT?	49
4.	BETYDNINGEN AV Å VÆRE MINORITET	53
4.1	Å FORSTÅ SEG SELV SOM EN MINORITET	53
4.1.1	<i>Ikke minoritet nok</i>	54
4.1.2	<i>Selvdefinisjon i familiens kultur og religion</i>	56
	Familiekultur og oppvekstvilkår som referansepunkt for å være en minoritet	57
4.1.3	<i>«Det er ikke så mange begreper for hva jeg er på en måte»</i>	59
	Å gjøre rede for seg selv	59
4.2	MINORITET SOM ET IDENTITETSBEKRIVENDE BEGREP?	61
4.2.1	<i>Karakteristikk innen minoritetsbegrepet</i>	62
	Minoritet som et samlebegrep	66
4.3	TILHØRIGHET I GRUPPER SOM KONSTITUERENDE FOR SELVET	69
4.3.1	<i>«Minoritet» som en gruppeidentitet</i>	70
4.3.2	<i>«Hvithet» som en gruppeidentitet</i>	72
4.4	DET FORTELLBARE SELVET	75
5.	KONKLUSJON	78
5.1	FORSLAG TIL FORSKNINGSFELLESKAPET	81
	LITTERATURLISTE	83

Forord

Jeg vil dedikere denne delen av oppgaven for å takke alle som har hjulpet meg for å komme i mål. Tusen takk til min veileder, Kristin Engh Førde for din tette oppfølging, faglige innspill gode tilbakemeldinger og generelt mentalt støtte. Jeg vil også takke Senter for Tverrfaglig Kjønnsstudier og spesielt Helle Pedersen Granum for deres omsorg, forståelse og støtte under de tøffeste periodene i løpet av dette løpet.

Til min kjære søsken, Nahom og Ksanet. Dere er mine kjæreste. Og til mamma, som har lært meg det meste jeg vet om livet.

Denne oppgaven hadde ikke kunnet bli til uten de fantastiske menneskene jeg er omringet rundt. Til Antonio Cataldo, for de gode samtalene, veiledning og forståelsen. Til Håkon Lillegraven, takk for at du har vært der for meg. Politisk kvarter i lunsjen har vært et viktig tilskudd til denne oppgaven. Stor takk til Sarmad, Morten, Huma og Biu for deres hjelp med korrektur og oversettelse. Jennifer, for sin støtte gjennom det hele og gode memes. Jeg beundrer deg. Min kjære Muna, din hjelp er uvurderlig. Tusen tusen takk, jeg skylder deg en.

Også vil jeg takke mine informanter. Som har gitt meg tilgang til deres verden, og tillat meg til å fortelle om den.

Til min alle mine kjære skeive venner og community, takk for deres uendelige inspirasjon. Dette er mitt kjærlighetsbrev til dere.

«To encounter oneself is to encounter the other: and this is love. If I know that my soul trembles, I know that yours does, too: and, if I can respect this, both of us can live.” - James Baldwin

Sammendrag

Denne studien er en undersøkelse av det tilgjengelige begrepsapparatet brukt av skeive personer med minoritetsbakgrunn i Norge for å italesette sin identitet. Oppgaven ser spesifikt på hvordan gruppen forstår, anvender og arbeider med begrepene «skeiv» og «minoritet». Det empiriske materialet i denne studien er basert på seks halvstrukturerte intervjuer med fokus på informantenes fortellinger om seg selv. Materialet har i ettertid blitt analysert ved bruk av en tematisk analyse. I norsk sammenheng finnes det et fåtall av studier som tar for seg identitetsarbeidet til skeive med minoritetsbakgrunn med fokus på språket. Denne studien er ment som et tilskudd i et underrepresentert forskningsfelt.

Gjennom en undersøkelse av språket har funnene i studien gitt innblikk i de ulike måtene informasjonsgruppen er fremmedgjort grunnet deres seksuelle orientering og rasialiserte bakgrunn. Disse formene for fremmedgjøring har kommet frem i sosiale arenaer der enten deres skeivhet eller rasialiserte bakgrunn blir stilt spørsmål ved. Spesielt opplever én gruppe, som har en forelder med minoritetsnorsk bakgrunn og en med majoritetsnorsk bakgrunn, spesifikke former for fremmedgjøring som er med på å skape ytterligere konflikter i deres forståelse av seg selv som «minoritet». Sett i sammenheng med Sara Ahmeds teori om orientering og objekter, er disse formene for fremmedgjøring med på å plassere informantene i en kontinuerlig posisjon av «den Andre».

Likevel viser funnene at skeive med minoritetsbakgrunn ikke definerer sin egen identitet fra et utgangspunkt som «den Andre». Til tross for å være anerkjennende av egen posisjon i samfunnet som annengjort, tyr informantene likevel til andre måter for å forstå sin identitet på. Dette er kjennetegnet i en kritisk tilnærming til deres posisjon som annengjort der begrepene «skeiv» og «minoritet», istedenfor å signalisere en undertrykkende rolle, heller beskriver fellesskapene og samholdet som eksisterer mellom dem. Tilnærmingen informantene har til sin egen identitet illustrerer alternative måter for subjektdannelse for historisk undertrykte grupper som ikke er forankret i et underordnet forhold til det «Vestlige subjektet» som forstått av Spivaks kritikk av den vestlige epistemologien (1988).

Denne studien ser imidlertid ikke kun på identitetsarbeid hos skeive med minoritetsbakgrunn, men diskuterer i tillegg subjektdannelse hos personer som er innenfor de normative rammene for identitet i samfunnet. Gjennom en undersøkelse av informantenes møte med de normative strukturene trekker analysen frem hvordan heteroseksualitet og hvithet er konstruert og reproduisert til den grad at de oppleves som essensielle og universale.

Abstract

This study is an investigation into the conceptual tools available to queer people of color in Norway, to articulate their own identities. Specifically, it asks how this group understands, applies, and works with the terms “skeiv” [queer] and “minoritet” [minority]. The empirical material in this study is taken from six semi-structured interviews, with a focus on informants’ self-narratives. This material has then been analysed using thematic analysis. In the norwegian context one finds few studies on the identity-building of queer people from minority backgrounds focusing on discourse. This study is intended as a contribution to an underresearched field.

Through an investigation into language, the findings of the study give an insight into the various ways the informants are alienated due to their sexual orientations and racialized backgrounds. These forms of alienation emerge in social milieus where either their queerness or their racialised background are questioned. A particular experience of one group - those with one parent of a Norwegian minority background and another with a Norwegian majority background - are specific forms of alienation which foment further conflict in their understanding of themselves as “minoritet”. Seen in the context of Sara Ahmed’s theory of orientation and objects, these forms of alienation result in the informants being placed perpetually in the position of “the other”.

Nevertheless, the findings show that queer people of a minority background do not define their own identities from the viewpoint of “the other”. Despite being aware of their own position in society as othered, the informants tend to other methods of understanding their identities. This is characterized by the critical approach taken to the otheredness of their positions whereby the terms “skeiv” and “minoritet”, rather than denoting an oppressed position, instead describe the communities and solidarity which exist between them. The informants’ adopting this approach towards their own identities illustrates alternative methods of subject formation for historically oppressed groups, ones which are not anchored in a subordinate relationship to the “western subject” as understood by Spivak’s seminal critique of western epistemologies (1988).

This study, however, does not only look at the identity-building work of queer people of color, but also discusses the subject formation of people who are within the normative bounds of social identity. Through an analysis of the informants' meetings with these normative structures, the findings lay out the ways in which heterosexuality and whiteness are constructed and reproduced to the degree that they are experienced as essential and universal.

1. Innledning

I forkant av arbeidet med denne oppgaven snakket jeg med mine venner om hvilke ambisjoner jeg hadde for mine studier på senter for tverrfaglig kjønnsforskning. Under et middagsselskap fortalte jeg dem at jeg hadde lyst til å få frem denne særegne følelsen jeg hadde av oss og vårt nærmeste miljø. På den tiden identifiserte jeg denne særegne følelsen av mennesker som kommer sammen, finner tilhørighet grunnet deres likheter i normbrytende kjønnsuttrykk og en interseksjonell politisk aktivisme, med like ambisjoner om å bryte ned undertrykkende strukturer. Etter noen semester på senteret for tverrfaglig kjønnsstudier hadde jeg blitt skuffet over at de dagligdagse samtalene som fløt mellom meg og mine venner ikke hadde vært avdekket og registrert. Jeg savnet å lese om oss, om våre relasjoner, hvordan vi blir møtt av andre og hvordan vi møter omverdenen.

Det som tiltrakk meg med denne tematikken var ikke bare mangelen på representasjon i det akademiske landskapet, men også fordi jeg mente de urepresenterte måtene våre relasjoner eksisterte med hverandre, hadde verdifulle bidrag til de problemstillingene som den nordiske feministisk kritikk og epistemologi tar opp. Spesielt er diskusjoner om den feministiske epistemologiens rolle innen rettferdighets-, inkluderings- og likestillingsarbeid særlig sentralt (Fraser, 2007; Fraser, 2009; Gressgård & Jacobsen, 2002; Midtbøen & Friberg (2017); Philips (2007) m. fler). Den kritiske diskusjonen baserer seg på en problematiserende tilnærming til de identitetspolitiske og sosioøkonomiske faktorene som utgangspunkt til hvor rettferdighetskamp skal springe ut ifra. Den overordnede frykten stammer fra at for mye fokus på en av faktorene kommer til å undergrave en andre, og at man ender opp med performativ likestillingskamp som ikke medfører reell og materiell endring (Fraser, 2007).

I begynnelsen av arbeidet med denne oppgaven var jeg usikker på hvilke spørsmål det var jeg var mest interessert i. På den tiden, i høytiden av Covid-19 pandemien og med opplevelsen av «Black Lives Matter»-bevegelsen, var jeg i stor grad påvirket av identitetspolitiske retninger. Plutselig var det relevant for majoritetsbefolkningen å forholde seg til rasisme og antirasisme, politibrutalitet og

klassekamp. Disse bevegelsene hadde eksistert parallelt til majoritetssamfunnet og kampene hadde alltid vært pågående, men nå var det i fokus i media og alle snakket om det internasjonalt og nasjonalt (Ellefsen & Sandberg, 2022). Dette skapte håp om at samfunnet begynte å ta de viktige samtalene og bevegde seg mot inkludering. Unge og eldre aktivister begynte å få plass i den offentlige diskursen, og var deltagende i diskusjonen for endring på ulike nivåer (Ellefsen & Sandberg, 2022).

I kjølvannet av dette startet jeg mine studier på senter for kjønnsforskning ved Universitet i Oslo med forventning om å lære mer om den teoretiske tilnærmingen til frihet-, rettighets- og likestillingskamper, spesielt med fokus på det skeive- og minoritetsperspektivet. Min største pågangsdrift handlet om hvordan man best mulig kan arbeide innenfor bevegelser som fører til frigjøring fra undertrykkende systemer, og jeg ville lene meg på det teoretiske for å finne svaret.

Det mest naturlige for meg ble å utforske skjæringspunktet mellom det seksuelle landskapet og minoritetserfaring i Norge. En naturlig attraksjon fordi jeg var nysgjerrig på et miljø som jeg tilhørte og som jeg enda ikke hadde tilstrekkelig med kunnskap om. Interessen var en del av min egen prosess av å finne en trygghet blant mennesker som delte de samme opplevelsene, en følelse av glede og tilhørighet som ikke hadde vært tilgjengelig tidligere. Og ikke minst, lå interessen for å ta et oppgjør med urettferdigheten og mangelen på representasjon som vi fortsatt var utsatt for i institusjoner som skolen, det offentlige rom, media, helsevesen, akademia og lignende. Jeg ville gjøre et forsøk på å få frem stemmene som jeg gjenkjente som viktige og kritiske i det pågående politiske klimaet. Jeg mente de underrepresenterte måtene våre relasjoner eksisterte med hverandre, hadde verdifulle bidrag til de problemstillingene som den nordiske feministisk kritikk og epistemologi tar opp. Og jeg ville gjøre et forsøk på å synliggjøre den. I tillegg eksisterer informantgruppen i denne oppgaven i skjæringspunktet av to sentrale identifikasjonskategorier som er historisk utsatt for undertrykkelse.

Denne unike posisjoneringen kan være med på å skape nye forståelser og gi innsikt i rasistiske og heteronormative¹ strukturer og en eventuell sammenheng

---

¹ Se kap 1.3 for forklaring på hvordan denne oppgaven bruker begrepene *rasisme* og *heteronormativitet*.

mellom dem. Denne oppgaven er derimot ikke opptatt av å synliggjøre ulike former for hegemoniske maktdimensjoner², da det eksisterer mer enn nok litteratur som kan bekrefte dette (Andersson et al, 2012; Midtbøen, 2015; Butler 1990; Warner 1993). Oppgaven tar da et utgangspunkt i at rasisme og heteronormativitet er eksisterende fenomener i samfunnet som har hegemoniske utfall. Med dette premisset analyserer studien på det indre arbeidet til skeive personer med minoritetsbakgrunn³ i deres identitetsbygging.

1.1 Bakgrunn

Denne oppgaven kan ses i sammenheng med tidligere forskning som forsøker å innsikten i de ulike maktforholdene som skeive med minoritetsperspektiver er påvirket av, og skape bredere forståelse for hvordan ulike former makt og ulikhet er i samspill – hvor disse innsiktene blir sentrale for å skape endring. Som kort nevnt i introduksjonen er dette perspektivet er særlig relevant innenfor diskusjonen om rettferdighetspolitikk og forskningens rolle i inkluderings- og likestillingsarbeidet (Fraser, 2007; Fraser, 2009; Gressgård & Jacobsen, 2002; Midtbøen & Friberg (2017); Philips (2007) m. fler). Som kjennetegnet i diskusjonene er likestillingskamp er med på å gi marginaliserte grupper representasjon, men uten at det fører til noe reell endring i deres levekår eller underordnet posisjon i samfunnet. Nancy Fraser ser spesifikt på denne diskusjonen i «Sosial rettferdighet i identitetspolitikens tid: Omfordeling, anerkjennelse og deltagelse» (2009). I teksten ønsker Fraser å legge frem en normativ teori i en verden der materiell ulikhet stadig øker, og det også finnes kulturell/symbolsk urettferdighet (2009). Overordnet er Fraser sin teori utarbeidet for å motvirke at for mye fokus på identitetspolitikk usynliggjør ulikhetene forårsaket av sosioøkonomiske forhold (2007).

---

² Hegemoni, begrep etablert av den italienske sosialist aktivist og politiker Antonio Gramsci, beskriver hvordan makt er utøvd gjennom ideer og kunnskap (Bates, 1975). Gramsci bygger videre på den marxistiske teorien om at makt er overholdt av overklassen.

³ Denne oppgaven kommer til å diskutere relevansen og holdbarheten av disse begrepene. For ordens skyld og for å kunne ha et begrep som er enkelt å fatte, bruker jeg *skeive personer med minoritetsbakgrunn* til å beskrive fokusgruppen i denne oppgaven er mennesker som definerer seg som LHBTI/skeiv og har én eller to foreldre fra en annen landsbakgrunn enn Norge, samt er rasifiserte.

På mange måter er denne diskusjonen et oppgjør med det nyliberalistiske tankesettet som selger ideen om at inkludering og representasjon er mulig innenfor eksisterende styresett. I denne oppgaven blir spørsmålet om hvem som har makt til å påvirke sin egen posisjon sentralt. Innledningsvis nevnte jeg oppblomstringen av en mainstream debatt om rasisme i kjølvannet av «Black Lives Matter»-bevegelsen. Dette førte til en form for mediarepresentasjon der underrepresenterte grupper stemmer endelig kom fram, og de fortalte sin historie. Likevel ble, som beskrevet av Ellefsen og Sandberg, mange skuffet over det manglende resultatet av den store mobiliseringen som søkte etter mer arbeid med antirasisme (2022). Likevel nevner de fleste at de opplevde en form for bemektigelse, glede og stolthet av identiteten sin i kjølvannet av debatten (Ellefsen & Sandberg 2022). Denne oppgaven vil diskutere denne paradoksale eksistensen, der skuffelse og håp kan eksistere samtidig og utforske den dypere.

1.1.1 Problemstilling

For å kunne få en større og dypere forståelse av det indre arbeidet skeive personer med minoritetsbakgrunn gjør i sin forståelse av seg selv og hvordan dette gjenspeiler de sosiale strukturene som omgir dem, fokuserer studien på hvordan de velger å italesette dette. Studien ønsker også å kartlegge skeive og minoritetspersoners selvforståelse og identitetsbygging som et supplement til de allerede eksisterende studiene som omfatter informasjonsgruppen.

Opgavens problemstilling er inspirert av standpunktteori. Spesielt Collins (1986) teori i *Black Feminist Thought* om *Outsider within*-perspektivet har vært sentral. Collins beskriver at outsider within-perspektivet innebærer en forståelse av at grupper med like posisjoner innenfor hierarkiske maktrelasjoner også deler felles erfaringer innenfor de samme hierarkiske relasjonene (1997). Slike delte synsvinkler fører til at de i lignende sosiale posisjoner er disponert for å tolke disse opplevelsene på sammenlignbar måte (Collins, 1997).

Min egen posisjon som skeiv, svart og immigrant gir meg unik innsikt i de erfaringene som informantene har opplevd, i tråd med Collins teori om outsider within-perspektivet. Min bruk av Collins teori er i den forstand at jeg anser

informantenes erfaring med og bruk av begrepene «skeiv» og «minoritet», kan avdekke ulike måter å forstå de eksisterende sosiale kategoriene. For å kunne ha en så eksplorerende tilnærming som ønskelig valgte jeg problemstillingen:

- *I hvilken grad er informantenes forståelse av begrepene «skeiv» og «minoritet» med på å forme deres identitetsbygging og selvforståelse?*

For å kunne svare så godt som mulig på problemstillingen har jeg i tråd med min metodologiske tilnærming i analysen (se kap 2.2) har jeg også forholdt meg til underspørsmålene:

- *I hvilken grad og på hvilken måte bruker informantene begrepene «skeiv» og «minoritet» for å beskrive seg selv?*
- *Hva kan informantenes identitetsarbeid sett i sammenheng med bruk av begrepene «skeiv» og «minoritet», fortelle oss om skeive minoriteters subjektdannelse?*

Selv om teoretikere som Collins har påvirket min innfallsvinkel i denne oppgaven, vil jeg i større grad trekke frem Spivak's «Kan de underordnede tale?» (1988) som mitt metodiske utgangspunkt. I denne oppgaven er Spivaks (se kap 1.3) diskusjon om hvordan den vestlige epistemologien har vært medskyldig i å skape hegemoni (1999) sentral. Videre diskuterer hun i hvilken grad den underordnede kan representere seg selv og være et subjekt i denne akademiske konteksten. Denne oppgaven er dermed ikke opptatt av å skape et skeivt- og minoritetssubjekt, men isteden legge frem en slags situasjonsrapport om dette spørsmålet om det underordnede subjektet ved å ta i bruk de epistemologiske problemstillingene Spivak nevner. Med andre ord vil oppgaven prøve så godt som mulig å skape et rammeverk for samtalen som legger til rette for en åpen beretning av informantenes egne opplevelser.

I denne oppgaven fokuserer denne oppgaven spesifikt på informantenes identitetsarbeid for å kunne svare på problemstillingen. Det hadde også vært mulig å trekke inn ulike aspekter ved livet som er med på å påvirke informantenes forståelse av seg selv, deriblant kjønn og religion. Likevel har jeg kun bestemt meg for å utføre en dyp analyse av begrepene «skeiv» og «minoritet» i denne oppgaven. I

konklusjonen går jeg litt mer inn på hvordan jeg hadde fortsatt forskningen til å inkludere andre aspekter ved livet som er bestemmende for hvordan vi forstår vår identitet.

1.2 Kunnskapsstatus

For å redegjøre for kunnskapsstatusen vil jeg legge frem forskning som har tatt for seg skeive med minoritetsbakgrunn og relevant forskning rundt språk og identitet blant skeive personer i Norge. I første omgang har jeg valgt å fokusere på tre studier i norsk kontekst som tar for seg skeive med minoritetsbakgrunn (Eggebø et al., 2018; Eggebø et al., 2020; Elgvin et al., 2014), og et forskningsprosjekt om holdninger til skeive blant unge voksne med innvandrerbakgrunn (Sterri, 2021). Disse studiene er de mest omfattende forskningsprosjektene som eksisterer rundt undersøkelsesgruppen.

Andre del av kapittelet fokuserer på forskning om identitetsbygging, om begrepsapparat hos skeive med minoritetsbakgrunn og selvforståelse blant skeive og/eller minoriteter i Norge (Svendsen, Stubberud & Djupedal, 2018). Ettersom denne oppgaven i stor grad diskuterer disse tematikkene, inkluderer jeg denne forskningen, selv om den ikke tar for seg begge identitetskategoriene som denne oppgaven fokuserer på. Mangelen på dette perspektivet i den eksisterende forskningen understreker viktigheten av å undersøke dette mer, og øker denne oppgavens relevans.

1.2.1 Norske bidrag

«Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge» er en omfattende undersøkelse fra 2018 som tar i bruk av både kvalitativ og kvantitativ metode som utforsker levekårene og livskvaliteten blant skeive personer med minoritetsbakgrunn som bor i Norge (Eggebø et al., 2018). Forskningen omfattet 251 representanter fra 65 ulike landbakgrunner. Funnene i rapporten viser til at selv om skeive personer uten minoritetsbakgrunn ikke opplever verre levekår grunnet deres seksuell identitet (utenom psykiske helse), så opplever skeive med minoritetsbakgrunn både rasisme

og diskriminering basert på deres seksuelle identitet (Eggebø et al, 2018). Rapporten viser at skeive med minoritetsbakgrunn er spesielt utsatte for stereotyping og diskriminering basert på 1) kjønn og seksuell orientering, 2) minoritetsbakgrunn, og 3) en sammenslått form for diskriminering med begge som grunnlag (ibid.). Statistisk viser resultatene at over halvparten rapporterte om negative kommentarer eller handlinger fordi de bryter med normer for kjønn eller seksualitet, og noen flere på grunn av innvandrerbakgrunn (Eggebø et al, 2018, s. 133). 1 av 3 rapporterte om opplevelser av ekskludering fra minoritetsmiljøer fordi de er skeive, og 1 av 5 rapporterte om eksklusjon fra skeive miljøer på grunn av innvandrerbakgrunn (Eggebø et al, 2018, s. 133).

Rapporten fungerte som et utgangspunkt for nyere forskning i Norge som omfatter skeive med minoritetsbakgrunn, som «Diskriminering og sosial ekskludering av skeive med innvandrerbakgrunn» av Eggebø, Karlstrøm og Stubberud fra 2020. Dette er den nyligste forskningen som tar for seg gruppen og har med et interseksjonelt blikk analysert funnene fra rapporten i 2018. Forskningen er et viktig bidrag til en systematisk analyse med kvantitative data som fokuserer på sammenhengene mellom sosial ekskludering og den doble minoritetsstatusen til skeive personer med innvandrerbakgrunn (Eggebø et al., 2020).

Eggebø med flere legger frem funn, fra et diskrimineringsperspektiv, som viser den komplekse relasjonen mellom diskriminering i arbeidslivet på grunn av etnisitet, hudfarge, religion og landbakgrunn. De fører en interseksjonell analyse som ser på relasjonen mellom formene med diskriminering basert på kjønn og seksuell orientering, sosial diskriminering i form av negative kommentarer eller oppførsel og sosial ekskludering i skeive og/minoritetsgrupper (2020, s. 144). Forskningen viser også hvordan sosioøkonomiske forhold er med på å påvirke sosial marginalisering sammenliknet med seksuell orientering og kjønnsidentitet (Eggebø et al., 2020).

En annen rapport som tar for seg problemstillinger tilknyttet skeive med (ikke-vestlige) minoritetsbakgrunn i Norge er «Åpne rom, lukkede rom: LHBT i etniske minoritetsgrupper» av Elgvin, Bue og Grønningsæter fra 2014. Rapporten baserer seg på 28 kvalitative dybdeintervjuer gjort på feltarbeid som spredt utover 10 måneder. Funnene i forskningen introduserte et nytt begrepsapparat for å forstå norske minoriteters forhold til sin seksualitet. De tar i bruk metaforen «rom» for å

beskrive hvilken mulighet LHBT-personer har til å leve ut sin seksuelle orientering eller sin kjønnsidentitet: åpne rom, lukkede rom og halvåpne rom (Elgvin et.al, 2014).

Av tidligere forskning som ikke direkte studerer skeive personer med minoritetsbakgrunn er den komparative studien fra 2021 «Stability and change in attitudes towards homosexuality among immigrant-origin adolescents in Norway» av Erika Sterri. Studien ser på holdninger rettet mot homoseksualitet blant unge voksne med immigrantforeldre og diskuterer endringsmuligheter for holdningene sett over tid og eksponering. Funnene fra studien viste at unge voksne med immigrantforeldre ser på seg selv som mer tolerante, men er fortsatt mindre tolerante til homoseksualitet i forhold til unge voksne som er majoritetsnorske⁴. Likevel er de minoritetsnorske unge voksne mer tolerante sammenlignet med folk i deres aldersgruppe i foreldrenes hjemland (Sterri, 2021). Videre, ser Sterri en sammenheng mellom høyere utdanning- og tidsopphold i Norge, og toleranse. Sterri finner også at religion spiller en rolle, der personer som er muslimer er mindre aksepterende til homoseksualitet, men at dette er avhengig av deres grad av religiøsitet (2021).

1.2.2 Relevant forskning innen identitetsbygging, selvforståelse og italesetting av egen identitet blant skeive- og/eller minoritetspersoner i Norge

Studien «Skeive ungdommers identitetsarbeid: Skam etter homotoleransen» diskuterer de kreative og utforskende måtene ungdommer beskriver seksuell identitet (Svendsen et al., 2018). Funnene i studien viser at ungdommene har avanserte begrepsapparat for å kunne italesette sin identitet, men at de likevel foretrekker å bruke «skeiv» ettersom begrepet framstår som mindre belastende (Svendsen et al., 2018). Studiet analyserer innenfor rammen av en homotolerant kulturell kontekst, hvor aksept av homoseksualitet (homotoleransen) er utbredt i det norske samfunnet. Blant annet legger de frem at homotoleransen er med på å usynliggjøre utfordringer

---

⁴ Begrepene majoritetsnorsk og minoritetsnorsk brukes til å beskrive personer født i Norge med foreldre fra Norge og ikke tilhører etniske minoriteter (majoritetsnorsk), og minoritetsnorsk for å beskrive personer født i Norge med foreldre fra ikke-norsk og ikke-vestlig land.

informanten opplever i stigma tilknyttet kjønnsuttrykk og seksuell orientering. Svendsen et al. trekker også frem sammenhengen mellom minoritetsbakgrunn og skeivhet i sin forskning. De diskuterer hvordan homotoleransen kan fungere som en mobilisator for rasistiske diskurser da homotoleransen har utviklet seg til å bli en markør for anstendig hvit middelklassesubjektivitet og nasjonal identitetsbygging (Svendsen et al., 2018).

En annen studie som tar for seg identitetsbygging, men med fokus på minoritetsnorske unge er Mathisen sin forskning fra 2020. Mathisen ser på (re)produksjonen av begrepskategoriene «utlending» og «norsk» på skolen og belyser hvordan elevenes selvforståelse og sosiale spillerom er påvirket av rasialiseringsprosesser (2020). Mathisen forklarer at rasialiseringsprosesser er en sammenveving av ideer, normer og sosiale praksiser, der forestillinger om rase naturliggjør koblingen mellom hvithet og norskhet (ibid.). Videre viser funnene i forskningen hvordan disse rasialiseringsprosessene virker sammen og bidrar til internalisering av subjektposisjonen «utlending» (ibid.). Rasialiseringsprosessene kommer frem i hverdagslige møter som ikke samsvarer med ungdommenes egne selvbilde, og er med på å reprodusere bestemte forestillinger om dem og posisjonerer dem i samlekategori «utlending» (ibid.).

Både Svendsen et al og Mathisen forstår begrepene som informantene bruker til å beskrive seg selv som sentrale i sammenhengen mellom relasjonelle sosiale strukturer og identitetsbyggingen. I begge tilfellene har identitetsbegrepene en belastende historie som skaper en selvforståelse basert på forestillingene begrepet allerede bærer med seg. Dette er synlig hos Svendsen et al. der ungdommene prøver å løsrive seg fra de forestillingene ord som «homofil» bringer, ved å tilegne seg nye ord som oppleves mindre belastende (2018), mens i Mathisen internaliseres begrepet «utlending» og skaper samhold mellom ungdommene (2020). Denne oppgaven forholder seg til italesetting av egen identitet på lignende måte som Svendsen et al. og Mathisen, men ønsker å utvide perspektivet ved å se på skjæringspunktet mellom skeiv- og minoritetserfaring. Svendsen et al., skriver at ungdommene bruker nye ord for å synliggjøre sin opplevelse av radikal annerledeshet, mens Mathisens konklusjon er at ungdommene passivt tilegner seg et begrep som forsterker en rasialisert forståelse av identitet. Dermed er det interessant for denne oppgaven å bygge videre

på disse funnene og se det i sammenheng med erfaringene og selvforståelsen til skeive med minoritetsbakgrunn.

Det finnes også flere studier som analyserer minoritetsetniskers selvforståelse. Blant dem er en finsk studie som beskriver hvordan «annen-generasjons» ungdommer må forhandle med identiteten sin (Haikkola, 2011). En annen nordisk studie ser på konstruksjonen av medborgerskap i Sverige definert ut ifra likheter og ulikheter, og på samme måte som Haikkola tar opp forhandlinger som gjøres i denne prosessen (Dahlstedt m. fler, 2017). Det er også gjort omfattende undersøkelser på skeive asylsøkere som kommer til Norge (Akin, 2015; Akin, 2019; Stubberud et al., 2019). Av masteroppgaver er det relevant å nevne Høibråten (2018) som så på opplevelser av annerledeshet tilknyttet det å være skeiv og minoritetsperson i Norge, Bue (2014) som bruker et interseksjonelt blikk på rasialiserte transpersoner i Norge og Øverland (2015) som analyserer det å være etterkommer av foreldre med ulik landbakgrunn. Sistnevnte er en av de veldig få studiene som tar for seg den tilhørende gruppen som også utgjør halvparten av informantene i denne oppgaven. Ellers er Høibråten og Bue vesentlig å nevne da deres oppgaver bringer frem perspektiver fra en kritisk forståelse av skjæringspunktet mellom rasialisering, kjønn og seksualitet.

Det er tydelig at norske bidrag til kunnskapsfeltet som omhandler skeive minoriteter er preget av interseksjonelle perspektiver. De fleste rapportene og undersøkelsene er opptatt av å trekke frem hvordan ulike identitetskategorier er med på å påvirke skeive minoriteters livserfaring. Denne oppgaven er likevel opptatt av å trekke frem ulike perspektiver på det å være skeiv med minoritetsbakgrunn. Den største forskjellen er at denne oppgaven ikke direkte studerer diskriminering, men isteden undersøker informantenes forhold til sin identitet. Oppgaven utforsker videre hvordan de fenomenene som tidligere studier har lagt frem har diskriminerende utfall på informasjonsgruppens livserfaring. Denne oppgaven er i større grad opptatt av å se på hvordan informantenes selvforståelse har blitt preget av de erfaringene som blant annet Eggebø et al., 2018; Eggebø et al., 2020 har synliggjort i sin forskning.

Andre studier, som tilnæringsmåten til Elgvin et.al (2014), kan ligne mer på denne oppgavens tilnæringsmåte ved å gjengi informantenes egne beretninger som sine liv. Forfatterens analyse legger til rette for en kritisk undersøkelse av

«rommene», men gjør i liten grad dette selv, og dette er et potensial jeg ønsker å utforske videre i min oppgave.

I tillegg så diskuterer jeg i større grad dikotomien mellom det å være skeiv og av minoritetsbakgrunn og er ute etter å utvide de generaliserte forståelsene vi har av etnisitet, kultur, religion, kjønn og seksualitet fra perspektivet til skeive med minoritetsbakgrunn, som i liten grad har blitt gjort i tidligere forskning. Denne oppgaven kan også plasseres i større grad innen post-kolonial forskning med sitt teoretiske rammeverk, som prøver på å utfordre forholdet mellom Subjektet og den Andre som ikke har blitt gjort tidligere i forskning om skeive personer med minoritetsbakgrunn i Norge.

1.3 Teoretisk rammeverk

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for det teoretiske rammeverket som har formet analysen min. For å kunne svare på problemstillingen min har jeg støttet meg på teorier som legger frem det teoretiske landskapet jeg vil analysere i forhold til datamaterialet. Utover å bruke noen av teoriene for å analysere funnene i forskningen, vil jeg også gi innblikk i hvilket teoretisk landskap jeg beveger meg i. Teoriene jeg tar i bruk er hovedsakelig innenfor kritisk teori, da spesifikt post-kolonial-, rasialisering- og skeiv teori. Disse har vært sentrale for oppgaven, spesielt for forståelsen av det historiske i konstruksjonen av de sosiale fenomenene «skeiv» og «minoritet».

1.3.1 Postkolonial teori

Etttersom oppgavens problemstilling sikter på å avdekke hvordan skeive minoritetspersoner forstår identitetskategoriske begreper, har det vært relevant å forstå maktstrukturene som har vært til stede i konstruksjonen av dem. Postkolonial teori har dermed vært et sentralt teoretisk landskap for denne masteroppgaven. Postkolonial teori finner som kjent sitt utgangspunkt i Edward Saids kritiske verk «Orientalism» fra 1978 (Burney, 2012). «Orientalism» avdekker de underliggende strukturene av makt, vitenskap, hegemoni, kultur og imperialisme som historisk har

vært en del av *kolonialistisk diskurs* - en diskurs som gjør at man forstår 'the Orient' som 'den Andre'. I Saids definisjon er Orienten sosialt konstruert og forstått som et produkt av Vestens kolonialisme. Gjennom hegemoniske maktrelasjoner har Vesten klart å kontrollere og styre Orienten kulturelt, politisk og sosialt (Burney, 2012). I motsetning til en direkte definisjon av hvilken geopolitisk posisjon 'the Orient' befinner seg i, blir det geopolitiske området «Vesten» definert, med utgangspunkt i de store koloniale maktene (hovedsakelig England og Frankrike). USA inkluderes også i denne definisjonen, særlig etter fremveksten av neo-kolonialisme etter 2. verdenskrig (ibid.). I denne oppgaven er Vesten i tillegg forstått som europeiske land med betydelige maktposisjoner internasjonalt gjennom for eksempel NATO eller EU.

Mulighet for subjektdannelse hos de underordnede?

Saids kritiske bidrag viser hvordan 'the Orient' var skapt som en binær opposisjon til Vesten. Denne produksjonen av den Andre er sentral i Gayatri Chakravorty Spivaks essay «Can the Subaltern Speak?» (1988). Hun forholder seg til begrepet «de underordnede», etter Antonio Gramsci, for å finne et samlebegrep for en politisk identitet blant de undertrykte, som har interesse av å kjempe mot undertrykkende systemer, eksempelvis kapitalismen og kolonismen. Som tittelen tilsier, er spørsmålet hvorvidt disse undertrykte gruppene har mulighet til å *tale*, og derav har makt til å kunne kjempe imot de undertrykkende systemene.

Som Said, ønsker Spivak å fremheve litteraturen og den intellektuelle elitens skyld i skapelsen av den Andre. Et viktig poeng hos Spivak er i tillegg at konstruksjonen og representasjonen av den Andre, er hevder vestlig epistemologi nøytralitet (Spivak, 1988). Hun kritiserer spesielt to teoretikere: Gilles Deleuze og Michel Foucault, for å ignorere sin egen europeiske subjektposisjon når de omtaler «de Andre». Spivak påstår at den Vestlige intellektuelle eliten ser seg uten ansvar i den koloniale arenaen og ignorerer sammenhengen mellom subjektdannelse og global politisk økonomi (1988).

Denne oppgaven følger ikke opp elementene som Spivak diskuterer. Spivaks essay diskuterer hovedsakelig de underordnede i India med landets tidligere status som britisk koloni som bakteppe. De underordnede befinner seg i en helt annen

situasjon, og maktforholdene i samfunnet er ulike. Argumentene hennes vil ikke nødvendigvis relatere til informantenes posisjon direkte, men hennes kritiske blikk på konstruksjonen av maktforholdet mellom Subjektet og den Andre er likevel vesentlig for denne oppgaven. Til tross for at alle informanter er oppvokst i Norge (se kapittel 2), har Norge fortsatt en tilknytning til kolonialisme som strekker seg over settlerkolonialismen av Sápmi og deltagelsen i den transatlantiske slavehandelen (Diallo, 2023). I tillegg er Norge med i mellomstatlige politiske og militære organisasjoner og kan defineres som en del av Vesten. Jeg tar mål av meg å utforske subjektivitetsspørsmålet Spivak stiller i norsk kontekst. Denne studien forholder seg også spesifikt til subjektdannelse hos

I den sammenheng er Spivaks forståelse av subjektdannelse en inspirasjon og kan ses spesifikt på i forhold til identitetskategoriene «skeiv» og «minoritet». Oppgaven er skrevet med en kritisk tilnærming til hvordan subjektdannelse foregår, noe som er særlig relevant når jeg ser på hvordan informantene velger å italesette seg og er påvirket av historiske maktrelasjoner bunnset i postkolonial teori. I analysen vil bruken av denne teorien gir meg innsikt i hvordan koloniale maktstrukturer har formet og kontinuerlig identitetsarbeidet til grupper som faller under det Spivak forstår som «underordnede».

Retten til å være opaque

Forholdet mellom Subjektet og den Andre er ytterligere beskrevet av Edouard Glissant ontologiske og politiske konseptualisering av *transparency* (transparens) og *opacity* (opasitet) i «*Poetics of Relation*» (1990/2006). På lik linje med Spivak og Said, argumenterer Glissant for at den Andre er et produkt av kolonialismen. Han kritiserer hvordan denne konstruksjonen av den Andre er forankret i forestillingen om en singular nasjonalitet, språk og etnisitet (Murdoch, 2013). En implikasjon av slik tenkning er en annen som til enhver tid må være transparent for å kunne bli anerkjent. Ifølge Glissant har et imperativ for transparens vært den primære betingelsen for å gjøre mennesker eller ting forståelige i Vesten: «If we examine the process of 'understanding' people and ideas from the perspective of Western thought, we discover that its basis is [a] requirement for transparency.» (Glissant, 2006, s. 189-190). Til forskjell for den Andre, forbeholder det Vestlige Subjektet seg fri for å

gjøre seg forstått, da det er i forståelsen av den Andre at Subjektet tross alt holder ved sin posisjon. Vi kan se dette i tråd med hvordan Spivak også hevder at vestlige intellektuelle oppfattet sin subjektivitet som et nøytralt utgangspunkt, som gir dem mulighet til å kunne forstå og stå som representant for den Andre (Spivak, 1988).

Som et antonym til transparens tilbyr Glissant oss begrepet «opasitet», som stiller spørsmåltegn ved mulighetene for en universell forståelse av Subjektet og den Andre. I stedet for å forstå relasjonen mellom Subjektet og den Andre fra et universalistisk utgangspunkt, forstår jeg Glissant som en som vektlegger rollen til romlighet, sted, plassering og historisk kontekst. Dette er i tillegg forenlig med hvordan jeg bruker Sara Ahmeds teori i *Skeiv Fenomenologi*, som jeg forklarer nedenfor.

Likevel er ikke tanken om at det å skulle gjøre seg forstått ovenfor andre for å selv bli anerkjent kun forbeholdt den Andre i andre teorier. Ifølge den italienske filosofen Adriana Cavarero er evnen til å fortelle om seg selv avgjørende for individets oppfatning av seg selv (Cavarero, 2000). Vi er avhengige av fortellinger for å kunne forstå oss selv og andre (Cavarero, 2000). For at vår følelse av selvet skal eksistere, må det kunne uttrykkes gjennom fortellinger. Å kunne fortelle om seg selv er en forutsetning for å bli gjenkjent av andre, og dermed få bekreftelse.

I motsetning til Cavarero argumenterer Glissant derimot for at det er den Andre som må gjøre seg fortellbart ovenfor Vesten. I denne oppgaven er denne tenkingen sentral ettersom den forklarer at det foreligger en maktrelasjon i det å gjøre seg forstått for andre. Likevel påpeker Cavarero også at å bli forstått ikke nødvendigvis er en ensidig positiv opplevelse. Når vi møter en annen person som forstår vår fortelling, risikerer vi å bli gjenkjent som noen andre, og dermed kan vi bli misforstått.

Selv om Cavarero forholder seg til at man risikerer i å bli misforstått, lener jeg meg mer mot Glissant som også trekker frem de hierarkiske relasjonene som tilsier at visse grupper mennesker må gjøre rede for seg i større grad enn andre. Denne tilnærmingen er sentral i min analyse, der jeg ser informantenes italesetting av egen identitet i relasjon til koloniale strukturer som fortsatt er gjeldende i konstruksjonen av selvet.

For å kunne analysere de kritikkene som Spivak (1988; 1999) og Glissant (2006) kommer med lener jeg meg på Judith Butler's teori om subjektdannelse i «Giving an Account of Oneself» (2005). Butler utforsker konseptet med subjektivitet og hvordan det konstrueres. Hun argumenterer for at vår følelse av selv ikke er fast eller forhåndsbestemt, men heller oppstår gjennom våre interaksjoner med andre og vår evne til å gi en redegjørelse for våre handlinger og opplevelser. Butler legger vekt på den performative naturen til subjektivitet og antyder at våre identiteter ikke er medfødte, men kontinuerlig blir utført og forhandlet i forhold til sosiale og kulturelle normer. Ved å ta i bruk hennes analyse vil jeg analysere informantenes erfaring og utfordre tradisjonelle forestillinger om selvet (Spivak, 1988; 1999; Glissant, 2006, Said i Burney, 2012) og fremheve rollen som språk, makt og sosiale dynamikker spiller i å forme informantenes forståelse av hvem de er.

1.3.2 Rasialiseringsteori

Et viktig utgangspunkt for oppgaven min er hvordan kropp er rasialisert gjennom historiske prosesser av kolonialisme. Dette utgangspunktet blir en viktig del av analysen min under kapittel 4. Rasialisering forklarer prosessen hvor individets rase/etnisitet og/eller kultur blir innskrevet på deres identitet og relasjoner (Rogstad & Midtbøen, 2010). Rasisme forklarer den negative generaliseringen og underordning av mennesker på bakgrunn av deres hudfarge, religion, språk eller kultur (Bangstad & Døving, 2023). Oppgavens analytiske tilnærming baserer seg på de handlingene som individer gjør, som skaper rettende(naturaliserte) linjer (Ahmed, 2006) og diskuterer i større grad rasialisering enn rasisme.

Hentet fra Fanons bidrag, gir konseptet rasialisering en forståelse av rase som en sosial og kulturell konstruksjon som påtvinges individer og grupper av samfunnet (Mulinari & Nergaard, 2017). Den fremhever måtene rase ikke er iboende eller biologisk deterministisk, men snarere et produkt av sosial og historisk dynamikk som former maktforhold og hierarkier (ibid.). Robert Miles i Mulinari og Nergaard (2017) bruker denne forståelsen av? som et analytisk begrep. Rase er videre definert som:

in certain historical conjunctures and under specific material conditions,
human beings attribute certain biological characteristics with meaning in

order to differentiate, to exclude and to dominate reproducing the idea of 'race', they create a racialised Other and simultaneously they racialise themselves.” (Miles, 1993 I Mulinari & Nergaard, 2017, s. 91)

Oppfatningen av at rasialisering som en sosial konstruksjon gjelder for både de som er direkte underlagt rasisme og de som er med på å reprodusere den, blir et viktig aspekt i analysen min. Analysen i kapittel 4 *betydningen av å være en minoritet* vil ta for seg denne teoretiske referanserammen ved å ta i bruk Sara Ahmeds teori om hvordan rase blir reprodusert.

1.3.3 Skeiv teori

Judith Butlers forståelse av seksualitet som sosialt og kulturelt konstruert i stedet for å være iboende eller naturlig i *Gender Trouble* (1990) har i stor grad vært utgangspunktet til «skeiv teori». Butlers arbeid bygger på Foucaults genealogiske analyse av seksualitet, som understreker hvordan makt virker gjennom diskursive praksiser (Sullivan, 2003). I «*Gender Trouble*» introduserer Butler begrepet *heteronormativitet*, som viser til den samfunnsmessige antagelsen om at heteroseksualitet er normen og at alle andre seksuelle orienteringer er avvikende eller unormale (1990). Butler ser heteronormativitet ikke bare som gitt, men snarere som et produkt av diskursive praksiser som håndhever og opprettholder *binære kjønns- og seksuelle kategorier*. Med binære kjønns- og seksuelle kategorier siktes det til *to-kjønnsmodellen*. Butler argumenterer for at kjønn ikke er en fast og stabil identitet, men snarere en performativ handling. Med andre ord, kjønn er ikke noe man iboende besitter, men snarere noe som kontinuerlig konstrueres og utføres gjennom sosiale interaksjoner (Butler, 1990).

Butlers teori om at kjønn og seksualitet er bestemt ut ifra gjentagende performative handlinger bryter med forestillingen om en fast og essensiell identitet. Oppgaven bruker denne inngangen til skeiv teori for å undersøke hvilke måter en forventet performativet til kjønn og seksualitet har internalisert seg hos informantene, og i hvilken grad dette er med på å styre deres egen selvforståelse og deres tilnærming til sine omgivelser. Skeiv teori er et viktig analytisk verktøy for

oppgaven under kapittel 3 «i talesetting av egen identitet». I kapitlet går jeg dypere inn i de praksisene som Butler (1990) legger frem, og anvender Sara Ahmeds teori i *Queer Phenomenology: Orientations, Objects, Others* (2006).

Skeiv fenomenologi

I *Queer Phenomenology: Orientations, Objects, Others* tar Sara Ahmed opp det relasjonelle forholdet mellom hvordan kropper inntar bestemte rom og hva dette betyr for måten vi opplever rommene på og hvordan rom er formet, som gjør at ulike kropper må tilpasse seg for å kunne være og handle innenfor rommene. Ahmeds anvendelse av fenomenologi for å utvikle skeiv teori er et forsøk på å forholde seg til «orientering» i «seksuell orientering» som orientering mot objekter (Ahmed, 2006). Ettersom «orientering» er et sentralt element i fenomenologi, hvor bevisstheten er alltid rettet «mot» et objekt og den levde erfaringen⁵ er vektlagt, blir fenomenologi et naturlig utgangspunkt for Ahmed:

«Phenomenology can offer a resource for queer studies insofar as it emphasizes the importance of lived experience, the intentionality of consciousness, the significance of nearness or what is ready-to-hand, and the role of repeated and habitual actions in shaping bodies and worlds» (2006, s. 2).

Med dette gjør Ahmed det tydelig at fenomenologi for henne handler om subjektet, mennesket, å være i relasjon med objekter, ting og verden. Denne oppgaven baserer seg rundt skeivhet som et fenomen og at det betegnet som noe utenfor det normative (Butler, 1990). Ahmeds forståelse av fenomenologi innebærer ikke et slags medfødt sett med kroppslige, menneskelige eller verdslige egenskaper, men noe som er mottakelige for endring og utvikling. Denne tilnærmingen gjør det mulig å kunne bryte ned de elementene ved sosiale konstruksjoner (som seksualitet) som oppleves essensielle og biologisk deterministiske.

---

⁵ Ahmed bruker her Edmund Husserls begrep «living body (*Leib*)».

Begjær som en orientering

Det er spesifikt Ahmeds forståelse av hvordan seksuell orientering blir til som er relevant for denne oppgaven. Hun forstår hvordan seksuell orientering er som en tilnærming *mot* objekter (Ahmed, 2006). I stedet for å tilnærme oss seksuell orientering som noe man *er* (en medfødt egenskap med andre ord), defineres det som noe en «har», ut ifra retningen av ens *begjær* - en attraksjon som drar mot andre. Eksempelvis, så *har* man en orientering mot andre, istedenfor at man *er* heterofil/homofil. Nøytraliseringen av heteroseksualitet innebærer dermed en antagelse at det eksisterer en rett linje som fører det ene kjønn mot det andre kjønn, og i samme grad bekrefter ens eget kjønn. Analogien om en linje er noe Ahmed bruker aktivt for å forklare hvordan *retningslinjer* blir skapt gjennom den tilnærmingen man har mot objekter (Ahmed, 2006). På denne måten er dette seksuelle begjæret med å *orientere* subjektet mot andre gjennom å etablere en retningslinje. Hun forklarer videre:

“The alignment of sex with orientation goes as follows: being a man would mean desiring a woman, and being a woman would mean desiring a man (Butler 1997b: 23). The line of straight orientation takes the subject toward what it “is not” and what it “is not” then confirms what it “is.”” (Ahmed, 2006, s.71).

Å være «*streit*»⁶ innebærer da at ens begjær følger en rett linje som fører til «det andre kjønn» som et endepunkt av en linje (Ahmed, 2006). Dette er med på å bekrefte det «mann» er og slik jeg forstår Ahmed er dette en rett linje ettersom den har et endepunkt. Med denne antagelsen, sier for eksempel Ahmed at seksuell orientering ikke handler om å begjære det kjønn til den andre man har dragning mot. Denne forståelsen kan tilsa at det homofile subjektet har en dragning mot *seg selv*, en freudiansk forståelse av homoseksualitet som en patologisk tilstand, men som Ahmed tar avstand fra (Ahmed, 2006, s. 93). I stedet for forstår jeg Ahmeds utgangspunkt som at det handler om å ha begjær til en annen kropp enn seg selv, og ikke *hvilket* kjønn man tiltrekkes mot. Å ha skeiv orientering betyr da ikke at man er

---

⁶ Her velger jeg å bruke ordet *streit* som Ahmed bruker begrepet «straight» til å forklare seksuell tiltrekning til det motsatte kjønn.

rettet mot «samme kjønn» (Ahmed, 2006). Skeiv orientering, eller ikke-heteroseksuell tiltrekning, innebærer fortsatt da en linje mot noe annet, som ikke bestemt ut ifra kjønn, men heller at det er begjær mot en annen kropp enn seg selv (ibid.). Ahmed forklarer videre at denne rette linjen blir naturalisert gjennom internalisert sosiale normer, som forutsetter at man gjør visse former for handlinger. Eksempelvis trekker hun frem sosiale forventninger til reproduksjon og *tvungen heteroseksualitet* (Ahmed, 2006; Rich, 1993).

Handlinger i møte med objekter

Det mest sentrale med hvordan jeg anvender denne teorien om konstruksjonen av seksuell orientering er hvordan orientering mot visse objekter⁷ skaper rettende linjer. Gjennom repetisjon av handlinger i møte med visse objekter blir disse rettende linjene naturaliserte og essensielle. Jeg forstår Ahmeds utgreiing om handling på samme måte som hvordan Butler beskriver at kjønn og seksualitet blir normative gjennom performative gjentakende handlinger (Butler, 1990). Handling er en vesentlig del i skeiv fenomenologi, da det er bestemt ut ifra hvilke muligheter kropper har for å handle når de først retter seg mot visse objekter. I møte med alle objekter utfører kroppen en viss form for handling, en handling som er med på å forme objektet, og hvordan objektet er formet er igjen med på å bestemme hvordan kroppen plasserer seg i møte med objektet. En gjensidig påvirkning av hverandre som Ahmed forklarer som en *loop* av handlinger (2006, s. 58).

Hun trekker opp et eksempel med et skrivebord som et objekt, og hvordan for eksempel det å være forfatter har vært forbundet med en maskulin kropp. Historisk sett har et skrivebord, som *muliggjør* handlingen *skrivning* vært noe som har vært tilgjengelig for menn. Gjennom historiske repetisjoner av denne handlingen av skrivningen på et skrivebord og at det er maskuline kropper som har rettet seg mot den, gjør at skrivebordet blir tilpasset den maskuline kroppen. Den blir tilgjengelig for den maskuline kroppen og til gjengjeld oppfattes skrivning som noe den maskuline

---

⁷ I denne konteksten blir objektet den andre kroppen et individ er rettet mot, men objekter kan like så godt være ikke-materielle som for eksempel: verdier, kapital, aspirasjoner og prosjekter (Ahmed, 2006, s. 86).

kroppen kan utføre. En feminin kropp kan fortsatt tilnærme seg dette skrivebordet, men gjennom historien av hvilke kropper som har vært orientert, vil det gjøre det vanskeligere for den feminine kroppen å kunne føle seg like mye «hjemme» som en maskulin kropp i denne handlingen (Ahmed, 2006). Vi kan forstå det som at den maskuline kroppen trenger kun å følge en streit retningslinje for å komme seg til skrivebordet, mens en feminin kropp som ikke har den tilgangen til den rette linjen, må finne en annen tilgangsmåte.

Dermed er noen objekter, så vel som rom, skapt for visse kropper mer enn andre. Funksjonaliteten og objektet i seg selv er da bestemt ut ifra om den kan tas i bruk slik hensikten var for den. Hensikten til objektet er på samme måte bestemt ut ifra repetisjon (Ahmed, 2006). Handling blir da mulig når kroppen og objektet «passer sammen» (ibid., s. 51). Denne utførelsen av handling er noe alle gjør, den maskuline kroppen må fortsatt gjøre en viss form for arbeid for å komme seg *til* skrivebordet. Men ettersom den handlingen har blitt historisk repetert såpass mye til at den er naturalisert, så oppleves det ikke som at det er noe arbeid som ligger bak det.

At alle individer gjør handling i sin orientering mot objekter blir særlig viktig som et analytisk verktøy i denne oppgaven. Jeg mener at denne forståelsen av hvordan handlinger og retningslinjer blir internalisert gjennom de kroppene som historisk har orientert seg mot visse objekter, gir en mulighet til å kunne undersøke hvilke typer arbeid det er informantene gjør i møte med visse objekter. Det åpner opp for forståelsen for hvordan de må reorientere seg for å komme til objekter som de har draging mot, som igjen er med på å kaste lys på hvilke rettende linjer som eksisterer. Slik som Ahmed beskriver at alle individer er med på å gjøre en eller annen form for arbeid som er med på å konstruere og rekonstruere strukturer for væremåte og fenomener, så mener jeg at det kan gi oss muligheten til å kunne analysere standpunktene til informantene i denne oppgaven, uten å nødvendigvis plassere dem i rollen som *den andre*. Det er ikke for å si at deres posisjon i samfunnet ikke er bestemt av maktdynamikker gjennom historier med rasialisering og kolonialisme, men tvert imot så gir denne teorien meg mulighet til å kunne analysere deres posisjon ut ifra deres individuelle erfaringer.

Jeg bruker Ahmeds teori til å spesifikt se på hva slags type arbeid det er individene gjør i møte med visse objekter. I tilfellet med seksuelt begjær, beskriver for eksempel Ahmed (2006) at folk som ikke har heteroseksuell orientering, på grunn av de rettende linjene som forventer at de beveger seg i en viss retning, vil måtte *reorientere* seg for å komme frem til et objekt (en annen kropp) som samsvarer med deres begjær. På denne måten dannes det nye linjer. Deretter har jeg sett på hvilke sammenhenger som eksisterer mellom den type arbeid som informantene gjør.

2. Metode

Oppgavens problemstilling lyder fortsatt «*I hvilken grad er informantenes forståelse av begrepene «skeiv» og «minoritet» med på å forme deres identitetsbygging og selvførelse?»*. Den første seksjon vil gjennomgå oppgavens fremgangsmåte i rekrutteringsfasen og gjennomføring. Den andre seksjonen vil beskrive det analytiske snittet for denne oppgaven og fremlegge forskerens posisjonaltet.

Grunnet oppgavens forutsetning og tidligere eksisterende studier har det metodiske valg har derfor valgt på en kvalitativ tilnærming, med semi-strukturerte intervjuer. Ved hjelp av kvalitativ forskningsmetode utforskes nemlig menneskers opplevelser, erfaringer og meningsdannelse (Willig, 2008). Kvalitative forskningsintervju ønsker i tillegg å forstå verden sett fra intervjuerens side (Kvale & Brinkmann, 2015). For å kunne best mulig svare på problemstillingen er dermed denne tilnærmingen mest hensiktsfull.

2.1 Metodologisk fremgangsmåte

Grunnet oppgavens forutsetning og tidligere eksisterende studier har det metodiske valg vært en kvalitativ tilnærming, med semi-strukturerte intervjuer. Ved hjelp av kvalitativ forskningsmetode utforskes nemlig menneskers opplevelser, erfaringer og meningsdannelse (Willig, 2008). Kvalitative forskningsintervju ønsker i tillegg å forstå verden sett fra intervjuerens side (Kvale & Brinkmann, 2015).

2.1.1 Utvalgsprosess

Utvelgelsesprosessen for denne oppgaven fokuserte på skeive med minoritetsbakgrunn. Under utformingen av oppgaven var det viktig for meg å tenke på hvilket bidrag dette forskningsprosjektet skulle ha for samfunnet som en helhet. At informantene har hatt en tilstrekkelig erfaring i det norske samfunnet og at de har felles institusjonelle erfaringer, var viktig for å kunne besvare oppgaven så godt som mulig. Dette er fordi deres oppvekst i det norske samfunnet har vært påvirket av de

politiske retningene som ble iverksatt etter arbeidsmigrantene bosatte seg i Norge, og det ble kjent at de var kommet for å bli (Døving, 2009). Denne oppgaven kommer ikke til å diskutere de integreringspolitiske aspektene som påvirker informantene, men det er viktig å understreke at dette har vært en grunn til å begrense informantene til de som i stor grad har vært oppvokst i Norge.

Likevel så valgte jeg å ha en åpen målgruppe for studien der jeg under rekrutteringsfasen beskrev at jeg søkte etter «personer med minoritetsbakgrunn og som identifiserer som skeiv eller LHBTI og bor i Norge». Denne seleksjonsmetoden kan beskrives som en blanding av strategisk utvalg og tilgjengelighetsutvalg (Thagaard, 2019). Strategisk utvalg er der forskeren angir noen kjennetegn som utvalget velges ut etter, som etnisk bakgrunn og/eller kjønn, basert på teori og erfaringer (Thagaard, 2019). Tilgjengelighetsutvalg er en seleksjonsstrategi der forskeren rekrutterer informanter etter deres tilgjengelighet (Thagaard, 2019).

2.1.2 Rekruttering og utvalget

Informantene i denne studien blitt rekruttert etter tre kriterier: 1) har en minoritetsbakgrunn, 2) identifiserer seg som skeiv eller LHBTI, og 3) bor i Norge. Jeg valgte å ikke ha en mer detaljert beskrivelse av hva jeg kjennetegnet som minoritetsbakgrunn og åpnet opp for enhver person som anså seg selv som en minoritet kunne delta, ettersom en del av denne oppgaven handler å se på hvordan informantene velger å identifisere seg i forhold til de begrepsapparatene som eksisterer.

Teksten for rekruttering ble først delt via min private Instagram. Ettersom jeg selv tilhører den gruppen av informantene jeg ønsket å ha med, forventet jeg at en spredning via mine kontakter kunne gi godt potensial for å nå målgruppen. Rekrutteringsteksten ble fort delt videre av andre venner som også tilhører gruppen og innen kort tid meldte aktuelle informanter interesse.

Det er ulike meninger om hvor mange intervjuer som er tilstrekkelig i studier med kvalitativ metode. Avhengig av studiets omfang, tidsrom for intervjuene og

spørsmålene studien stiller kan antallet informanter variere alt fra én, til seks og 20 (Adler & Adler, 2012). Likevel anbefales det et minimumsantall av 12 informanter og maksimum 20 for kvalitative studier (ibid.). Ifølge Baker og Edwards (2012) finnes det ikke noen fast regel for utvalgsstørrelse i kvalitativ metode. På en annen side skriver Kvale og Brinkmann (2015) at man rekrutterer det antallet informanter som trengs for at studien skal klare å beskrive spørsmålet man stiller. Denne oppgaven har seks informanter som har blitt intervjuet, og selv om anbefalingene til Adler og Adler var vurdert, anså jeg at jeg hadde tilstrekkelig med materiale for å kunne besvare problemstillingen. Grunnet oppgavens formål er seks personer adekvat for en slik studie som i første omgang baserer seg på enkeltpersoners erfaringer og livsbetingelser samtidig som det er innenfor forskerens kapasitet og ressurs. Likevel var jeg klar til å kunne foreta mer intervjuer der jeg så det nødvendig i tråd med Adler og Adler (2012), men noe som ikke var nødvendig etter gjennomgang av materialet.

Deltakerne var i aldersgruppen 21 – 30 år og hadde en variert bakgrunn. Alle informantene var født i Norge og hadde oppvokst utover hele landet. Halvparten av informantene hadde begge foreldre fra ikke-vestlig land, mens den andre halvparten hadde en forelder fra et ikke-vestlig land og en forelder fra Norge⁸. Deres oppvekstsområder var også fordelt i den gruppen, der de med begge foreldre fra et ikke-vestlig land var oppvokst i område med minoritetsnorsk flertall i Oslo, mens de med en majoritetsnorsk og en minoritetsnorsk forelder var oppvokst i område med majoritetsnorsk flertall utenfor Oslo. Områdene som sistnevnte vokste opp i var i en storby på Vest-landet, en storby i Sør-Vest, et tettbygd i Innlandet og et tettbygd i Nord-Norge. Foreldrenes bakgrunn til informantene har jeg endret på for å ivareta informantenes anonymitet og har endret det med land som har lignende historie spesielt med fokus kolonial historie. Landene til foreldrene til informantene var fra Afghanistan, Vietnam, Mali/Frankrike, Iran og Argentina.

---

⁸ Dette brukes for å beskrive foreldre som var majoritetsnorske.

2.1.3 Intervjuguiden

Intervjuguiden (vedlegg 2) ble laget med hensikt om å skape en oversikt over informantenes selvforståelse og identitetsbygging gjennom å hente fram historier, forståelser av ulike begreper og bygget videre på livshistorie beretninger. Jeg baserte intervjuguiden på en delvis struktur, der noen av temaene var fastlagt på forhånd som en veiledende struktur på intervjuene (Kvale & Brinkmann, 2015). Innledningsvis la intervjuguiden opp til at informantene skulle introdusere seg selv, der jeg spurte om alder, bakgrunn og pronomen og deretter et åpent spørsmål hvor jeg ba informantene om å fortelle om seg selv. Deretter var spørsmålene strukturert etter oppvekst, eget forhold til skeivhet, plassering av seg selv i sosiale situasjoner (spørsmål om venner og lignende). Spørsmålene var brede og åpne. De var formulert med tanken på å få informantene til å dele det de ville om de ulike temaene, og deretter ville jeg stille oppfølgende spørsmål ut ifra det de valgte å ta opp (Kvale & Brinkmann, 2015).

2.1.4 Praktisk gjennomføring

Intervjuene ble gjennomført i perioden april – juni 2022, med en varighet på mellom 1 time og 2,5 time. Informantene fikk tilbud om å møtes hvor de ville eller å ta intervjuene digitalt, men alle foretrakk å møtes i et grupperom jeg hadde reservert på senteret for tverrfaglige kjønnsstudier. I forkant av intervjuene fikk informantene mer informasjon om oppgaven, om meg og en gjennomgang av samtykkeerklæringen. Etter gjennomgang av samtykkeerklæring la jeg opp til at det var mulig å stille spørsmål. Alle informantene skrev under samtykkeerklæringen og ga uttrykk for at de var komfortable til å diskutere de temaene jeg hadde lagt opp. Jeg introduserte intervjuguiden som lå foran meg som et veiledende skriv for meg, og en av dem ville se intervjuguiden før vi startet. Under intervjuene var kun forsker og deltaker til stede.

Alle intervjuene ble tatt opp på en båndopptaker og ble oppbevart på låst skap i et låst kontor på senteret for tverrfaglig forskning etter Den nasjonale forskningsetiske komité (nå Sikt) regelasjoner for håndtering av sensitiv data (kilde?). I forkant av studien ble det søkt om godkjennelse av Sikt, som ble godkjent 01.04.2022. Ettersom avslutningen av denne studien ble forsøvet grunnet sykdom,

ble en ny godkjenning bekreftet 05.01.2023 (vedlegg nr 1). Alle informantenes navn og spesifikke kjennetegn har blitt anonymisert for å ivareta personvern.

2.2 Dataanalyse

2.2.1 Transkribering

Lyddopptak fra intervjuet ble transkribert til skriftlig format. Grunnet egne begrensninger til å kunne gjennomføre transkriberingen på egenhånd ble programmet Autotekst brukt. Autotekst er en UiO-utviklet tjeneste for transkribering av tale til tekst ved bruk av Whisper fra OpenAI. Ettersom hele tjenesten kjøres på UiO-servere, og ingen data forlater UiOs infrastruktur, er den trygg å bruke på rødt data, som datamaterialet i dette studiet klassifiseres som. Det å bruke Autotekst som en tiltaks-måte fungerte godt, men innebar at jeg måtte gå gjennom det transkriberte materialet og sørge for at det ble transkribert riktig. Autotekst brukte det som er tilnærmet ortografisk transkribering, som går ut på at alle verbale ytringer ble transkribert sammen med andre tenkepauser, lyder og lignende. Ettersom denne studien også er en undersøkelse av informantenes tilgjengelige begrepsapparat var denne formen for transkribering hensiktsmessig i og med at det tar med seg eventuelle usikkerheter, tvil om ordbruk og lignende. Transkribering ble da gjengitt informantenes tale så godt det lar seg gjøre innenfor det skriftnormalen tillater i tråd med ortografisk transkribering (Hagen, 2005).

2.2.2 Analyseverktøy

Under analyseprosessen prøvde jeg ulike tilnæringsmåter før jeg falt på tematisk analyse. I utgangspunktet skulle analysen av datamaterialene baseres på de analytiske metodene til ground theory og kritisk etnografisk metode. Kritisk etnografisk metode gir et rammeverk for å gjøre feltarbeid og intervjuer samtidig som den er i stand til å "ta opp prosesser med urettferdighet eller urettferdighet

innenfor et bestemt levd domene" (Madison, 2005 i Dutta, 2014, s. 5). Selvom det kritisk-ideologiske standpunktet var noe som tiltrakk meg til metoden, var ikke utførelsen forenlig med det jeg ville utføre. Den kritiske tilnærmingen var derimot noe jeg tok med meg videre og tenkte det var noe jeg kunne iverksette i min analyseprosess ved å bruke grounded theory.

Ettersom det er ulike måter å bruke grounded theory på var min tilnærming nærmest den beskrevet av Glaser og Strauss (1967) som beskrevet i Alvesson og Sköldberg (2018). I følge Alvesson og Sköldberg (ibid.) skal grounded theory bli brukt som en praktisk anvendelse av teorier og skal ikke ifølge Urquhart (2013) gi et teoretisk standpunkt, men har et formål med teoribygging. Målet mitt var da å bruke noen aspekter ved grounded theory som en inspirasjon til å systematisere funnene i datamaterialene og gjennom kvalitativ forskning og analyse ha en empirisk tilnærming til å studere sosiale prosesser (Clarke, 2005). Selvom jeg i den tidligste fasen hadde satt meg inn i grounded theory, var ikke analyseprosessen min gjennomsyret av de ulike punktene som Glaser og Strauss (1967) la opp for å kunne oppnå grounded theory⁹ (Alvesson & Sköldberg, 2018).

Min analytiske metode som jeg endte opp med å bruke ble da tematisk analyse (TA). I motsetning til grounded theory så er TA en fleksibel metode og trenger ikke detaljerte teoretiske og tekniske kunnskapen for å gjennomføre den (Eggebø, 2023). Metoden gir rom for å kunne analysere hendelser og erfaringer, meningsproduksjon eller diskurser så lenge man legger til grunn for hva som er oppgavens teoretiske og epistemologiske posisjon slik jeg gjorde i tidligere kapitler.

Den praktiske gjennomføringen av metoden er kjennetegnet av Johannsen m. flere (2018) gjennom fire trinn. Det første trinnet går ut på å gå gjennom datamaterialet og notere underveis. I tillegg til å hyppig notere i gjennomgangen av transkripsjonen og anvende dette i analysen, så hjalp de notatene som jeg også hadde notert underveis av intervjuene. Under denne prosessen så jeg etter mønstre som jeg kunne tenke meg var vesentlige som spesielle hendelser i barndommen, opplevelser

---

⁹ I følge Charmaz (2006) kjennetegnes grounded theory av syv punkter: teoretisk metning, analytiske koder, sammenlignings metode, videreutviklende teori, memo-skriving, teoretisk samling og en litteraturoversikt etter en selvstendig analyse.

av å føle seg utenfor i ulike stadier av livet, hvor de plasserer seg i forhold til sosiale miljøer og emosjonelle bemerkelser til de ulike tematikkene vi gikk gjennom for å nevne noen. Deretter kjennetegnet jeg koder i tråd med Eggebø (2019) og markerte det i det transkriberte materialet i kodene som virket interessant å analysere: familieforhold, skole/arbeid, bakgrunn/oppvekst, sosiale relasjoner, kjærlighet, erfaringer med sex, selvforståelse, begrepsgjøring, pronomen og religion. I det tredje steget som besto av kategorisering opplevde jeg en utfordring da flere av temaene gikk inn på hverandre, men til slutt endte jeg opp med de tre overordnede temaene: italesetting av egen identitet og bruk av begrepet skeiv, tilnærming til minoritetsbegrepet og orientering i forhold til andre. Temaene er ytterligere delt inn i undertemaer. Til slutt analyserte jeg temaene og funnene i datamaterialet i tråd med det teoretiske landskapet som er utgreid i kapittel 1.3.

2.3 Forskerens posisjonalitet

Denne oppgaven er utarbeidet, gjennomført og skrevet med en refleksiv tilnærming til forskerens egen posisjon (Collins, 1986; Spivak, 1988; Alvesson, Sköldberg, 2018). Forskerens erfaring og tolkningsramme påvirker alle leddene i et forskningsprosjekt, og noe som ble tydelig for meg under gjennomføringen av oppgaven. Det ble imidlertid viktigere for meg underveis i den prosessen å reflektere rundt mine egne holdninger, forventninger, posisjon og fordommer (Kvale & Brinkmann, 2015) som skeiv med minoritetsbakgrunn, til både feltet og studiene som er gjort på andre skeive personer med minoritetsbakgrunn.

Som kort nevnt tidligere var jeg i første omgang mer tilbakeholden i å delta i intervjuene, men noe som jeg endret strategi på underveis. Grunnen til en mer tilbakeholden rolle under intervjuene var i frykt av å påvirke informantenes fortellinger og refleksjoner. Etter noen gjennomførte intervjuet merket jeg derimot at det å delta mer med mine erfaringer, gjorde at informantene delte mer. Dette var spesielt tydelig når det var snakk om spesielt vanskelige temaer, enten ved informantens mangel på et begrepsapparat eller usikkerhet til sin egen kunnskap, at det løsnet opp samtalen og de kunne pratet videre med mer selvsikkerhet.

Eksempelvis kom dette frem i samtalen med en av informantene, i starten av intervjuet. Informanten strevde med å beskrive distinksjonene mellom 1) begrepene vi diskuterte, 2) egen og familiens definisjon som minoritetsnorsk og 3) de rasialiserte årsakssammenhengene som informanten tidligere hadde erfart. Når jeg forklarte hvordan jeg bruker begrepene minoritetsnorsk og majoritetsnorsk, ble dette brukt flittig i resten av intervjuet sammen med andre begreper som: hvit, svart og utlending.

Under flere tilfeller var min identitet i intervjuene noe som informantene selv diskuterte og som jeg tilpasset meg rundt hver enkelt av intervjuene. I forkant av intervjuene hadde jeg innstilt meg på tunge samtaler, gitt de sensitive temaene som ble tatt opp. Jeg forberedte meg på dette gjennom å for eksempel utvikle debrief-spørsmål jeg kunne stille etter intervjuene. Men under de fleste intervjuene merket jeg til at informantene hadde en avslappet og komfortabel holdning til de tematikkene vi diskuterte. Jeg opplevde det var mye åpenhet og ærlighet. Tidligere har jeg nevnt at dette kan ha hengt sammen med informantenes ønske om å dele sin historie. Her vil jeg bringe inn et annet element som kom opp under flere av informantene.

Min egen skeivhet og minoritetsbakgrunn spilte en rolle i hvilken tilnærming informantene hadde til meg under intervjuene. Jeg hadde i starten av intervjuene gjort det tydelig at jeg selv var skeiv og minoritetsnorsk for å kunne gi informantene mer informasjon om min posisjon. Deres holdning til meg som skeiv og minoritet kom oftest i form av en forventning til at jeg forsto det de snakket om. Dette ble for eksempel nevnt i at informantene sier «du vet jo hvordan det er» eller bare et enkelt «du vet». I de fleste tilfeller kom dette frem i språkliggjøring av ting som ellers er «taust», som ikke er språkliggjort, men er kroppsliggjort. Dette opplevde jeg som at informantene hadde det lett for å dele tunge temaer om blant annet mobbing, rasisme, seksuelle skamfulle erfaringer eller familieproblemer. Ofte kunne informantene fortelle om disse tunge temaene på en lattermild måte, der de ga inntrykk av at de forventet at jeg kunne dele de samme erfaringene som dem. Denne tryggheten som informantene delte tror jeg har vært betydningsfullt for dataene mine, som har gjort at informantene har turt å sette ord på ting.

På en annen side kan også denne forventningen til at jeg forstår det informantene deler være en ulempe. Informantene kunne i flere tilfeller ta ting for gitt, noe som gjorde at jeg måtte grave dypere på temaer og begreper som vanligvis er innforstått for meg. Dermed kan det ha medgjørt til noe tap av informasjon, fordi det tas for gitt av både meg og informantene som ville vært synlig for en forsker uten skeiv minoritetsbakgrunn. Dette gjorde at jeg åpnet intervjuene med å tydeliggjøre at jeg underveis kommer til å «stille dumme spørsmål», og brukte denne metodikken underveis i intervjuene. Jeg gjorde det tydelig at jeg forsto hva de mente der jeg gjorde det, men at det var viktig for meg å høre deres egne tanker før jeg ba dem mer forklaring. Denne metodikken ble et viktig verktøy ettersom det la grunnlag til mye av mitt datamateriale, og undersøkelse av de innforståtte begrepene og hverdagslige erfaringene.

I skrivningen av analysen kom jeg borti noen metodologiske utfordringer knyttet til at jeg hadde sterk identifikasjon til og ligner på informantene. Dette kom blant annet frem i at jeg kviet meg for å i det hele tatt finne en måte å kunne beskrive informantene basert på de identitetskategoriene som er rammeverket for denne oppgaven. Disse kvalene resonnerer med det Spivak hevder om vestlig akademiske medskyldighet i skapelsen av intellektuelt hegemoni (1999). Selv om denne oppgaven problematiserer de begrepene, var det likevel ubekvent å kategorisere informantene i nøyaktig de begrepene man setter spørsmål ved da man er i fare for å reproducere de strukturene man er ute etter å kritisere. Dermed var det i starten av analyseprosessen utfordrende for meg å tilnærme meg datamaterialet og skrive en analyse.

Likevel kunne jeg etter hvert finne meg komfortabel i denne posisjonen når jeg gjorde visse rammer klart for meg selv. For eksempel ble det viktig for meg å minne meg selv på at jeg trossalt forholder meg til informantenes egne fortellinger om seg selv, mens for eksempel Spivak (1988; 1999) tar for seg i den teoretiske utfoldingen av subjektet. Min egen kritiske tilnærming til begreper, som også er påvirket av min egen erfaring med undertrykkende systemer som rasisme og heteronormativitet, så jeg på som et utgangspunkt for hvordan jeg posisjonerte meg under analysen. Jeg brukte den muligheten til å diskutere og svare på problemstillingen i oppgaven. For eksempel fikk jeg brukt Ahmeds (2006) teorier til

å også bidra med en annen kritisk analyse av problematikken med det vestlige subjektet som Spivak (1988) nevner, noe som jeg forholder meg til senere i analysen.

Videre kom dette frem når jeg ville analysere sammenhengen mellom det å være skeiv og minoritet. For å kunne bringe inn holdbar analyse ved disse aspektene blir det viktig å inkorporere det rasialiserte aspektet ved informantene. Ettersom alle informantene har en flerkulturell bakgrunn vil enhver analyse som kun ser på det skeive aspektet ved deres ubehag i å kategorisere seg selv være mangelfull

Siden denne oppgaven har fokus på å se på det å være en minoritet i like stor grad som det skeive, gir det rom for å kunne bruke postkoloniale studier til å prøve å se på sammenhengen mellom kjønn, seksualitet og kolonialisme.

3. I talesetting av egen identitet: *skeiv*

En av de problemstillingene denne oppgaven stiller er hvordan informantene forstår identitetskategoriene «skeiv» og «minoritet» og hvordan disse inngår i deres identitetsarbeid. Som beskrevet i metodekapittelet, prioriterte jeg informantenes egne ord. De ble først bedt om å fortelle litt om seg selv, svarene herfra ga grunnlag for nye spørsmål og diskusjon. Ved å undersøke deres forståelse av begrepene de bruker om seg selv, ville jeg utforske begrepens potensiale for å danne et forståelsesgrunnlag. Dette grunnlaget vil gi rom for å prosessere, forstå og navigere eksisterende samfunnsstrukturer og er med på å forme informantenes erfaring i møte med dem.

Språkets rolle i konstruksjonen av selvet blir understreket av Butler (2005), og er, som nevnt tidligere, et av de teoretiske utgangspunktene for oppgaven. Ut ifra en slik tenkning vil identitetsrelaterte begreper bidra i skapelsen av tolkningsrammen for ens erfaring av å være menneske i møte med andre, og være bestemmende for hvordan våre erfaringer blir tolket av andre (ibid.). Dette kapittelet tar spesifikt for seg informantenes fortellinger om begrepet «skeiv» og hvilket forhold de har til begrepet. I dette kapittelet er teorien til Ahmed brukt for å analysere hvordan informantene navigerer seg rundt de ulike formene for forståelsene og anvendelse av begrepet «skeiv». Videre tar dette kapittelet opp informantenes forhandlinger i samfunnet når det gjelder deres identitet. Etersom mennesker gjenforteller opplevelser til og om hverandre som en måte å forstå omverdenen på, og å gjøre seg forståelig for omverdenen for å subjektiveres, diskuterer kapittelets siste del funnene i analysen i lys av de kritiske tilnærmingene til subjektdannelse hos Spivak (1988; 1999) og Glissant (2006).

3.1 Skeivt som et altomfattende begrep

Informantene ga uttrykk for ulike holdninger til begrepet «skeiv». I intervjuet med Kris forteller han at han forsto i veldig tidlig alder at han var skeiv, og forklarer de iboende egenskapene som han gjenkjente som skeiv. Dette var i stor grad styrt av at han likte «jenteting», og en tidlig forståelse av følelser rettet mot andre gutter.

Underveis i samtalen ber jeg Kris om å tenke på ordet «skeiv», og når han begynte å ta det i bruk selv, han hadde brukte begrepet flittig under intervjuet og som en selvfølge uten å gå inn på hva det ville si for ham. Han sier at han først brukte begrepet «homofil» før han forklarer ytterligere:

Kris: Det var egentlig bare den terminologien (homofil) jeg visste om, egentlig. Jeg hadde jo hørt ordet skeiv og queer, men aldri liksom identifisert meg med det. Dette skjedde for kanskje to år siden, da jeg researchet litt og ble sånn “jeg er jo skeiv og queer”. Og bare skjønnte sånn... men det kan jeg identifisere meg med. Fordi det er liksom mye mer enn å være tiltrukket til menn, på en måte.

M: På hvilken måte da? For deg?

Kris: Det jeg føler i bunn og grunn er at skeiv betyr å kunne være akkurat den man vil, og frigjøre seg fra samfunnets normer og regler. Så føler jeg også at det på mange måter er en slags statement for meg. Ja og vise også at man er imot de normene eller de reglene som er i samfunnet. (...) Jeg føler også jeg er med på å utvide uttrykk og identitet og definisjon av hva det kan være. For jeg er jo egentlig ikke så glad i å definere meg selv som homofil, for eksempel. Fordi, jeg kan jo være tiltrukket til jenter, eller ikke-binære, eller whatever på en måte. Men jeg føler at homofil er sånn ja, da er du tiltrukket til en mann. Mens skeiv, det føler jeg at det rommer mer da.

Kris sin forståelse av begrepet gir et eksempel på hvordan *skeiv* fungerer som et alternativ til «homofil». Han opplever at begrepet gir mer «plass» enn kun det som er en deskriptiv definisjon av hans seksuelle tiltrekning. På samme måte som Kris fraskriver seg begrepet homofil ettersom han opplever den begrensende, uttrykker Jax at han ikke vil beskrive seg selv som homofil:

Jax: Jeg prøver å ikke stemple meg selv som noe. For jeg tenker sånn, tenk hvis jeg møter en eller annen person som identifiserer seg som jente, som jeg liker, også sier jeg sånn, åh nei, jeg er jo egentlig homofil, så jeg kan ikke, altså sånn. Jeg vil jo si jeg er åpen for det, men samtidig så har det ikke skjedd enda i hvertfall.

Jax ønsker ikke å bruke homofil om seg selv, han har et behov for et begrep som ikke begrenser han for mulige fremtidige handlinger. Han anerkjenner at hans erfaringer hittil har vært noe som faller innenfor definisjonene for å være «homofil», men vil ikke bruke det om seg selv, da han opplever at begrepet er imperativt for hans fremtidige handlinger. I tidligere studier er det avdekket lignende forståelse av begrepet skeiv (Svendsen et al., 2018) der informantene foretrakk begrepet skeiv framfor homofil. Både Jax og Kris nevner i utdragene at det er muligheten for å kunne være noe *i tillegg* til homofil, som gjør «skeiv» mer anvendbart. Kris nevner spesifikt at han er glad i å bruke begrepet da det gir ham muligheten til å kunne *vise* han faller utenfor det normative, når han sier at han «vise også at man er imot de normene eller de reglene som er i samfunnet». På denne måten kan vi da forstå at det som er betydningsfullt her er ikke å finne et ord som er godt nok til å beskrive Kris sin seksuelle attraksjon, men heller et begrep som kan gi en beskrivelse av at han *i* sin seksuelle attraksjon er ikke-normativ.

I samtalen med Alex kom hennes beskrivelse av hva skeivhet er etter å ha uttalt gjentatte ganger under intervjuet at hun slet med å finne tilhørighet i de gruppene som hun hadde bakgrunn i. Alex som har en forelder fra et post-kolonialt land, samt en med nasjonal minoritetsbakgrunn, forteller at hun i store deler av livet sitt hadde opplevd fortvilelse over mangel på tilhørighet. Hun utbroderer om å ha prøvd å finne en plass blant grupper som henholdsvis tilhører en eller flere av de identitetsmarkørene hun beskriver seg som, uten å ha klart å plassere seg innenfor noen av dem. For å få et klarere bilde av hvordan hun ser seg selv, uten å vektlegge hennes tidligere begrensninger i å finne tilhørighet blant grupper, spør jeg henne om hvordan hun vil beskrive sin identitet.

Alex: Jeg tror skeiv kommer først der, for jeg kan føle at det er enklest å si, på en måte, jeg er skeiv, punktum. Det er ikke så mye mer å si enn det. (Hun sukker litt før hun fortsetter) Jeg tror ikke jeg har noen ord for det (hennes identitet), jeg vet ikke, jeg syntes at den her «international multicultural person» jeg synes det er litt kleint. Så jeg vil ikke være der heller. Jeg vet ikke hva jeg kaller meg egentlig.

Der Kris og Jax anvender begrepet til å kunne inkludere en utvidelse av deres seksuelle orientering, bruker Alex begrepet også for å beskrive hennes rasialiserte bakgrunn. Hun beskriver at andre beskrivelser for den flerkulturelle bakgrunnen hun har oppleves som kronglete og «kleint». Jeg ba ikke om utdyping av det spesifikke begrepet, *international multicultural person*, men forstår det som en «oppramsing» av begreper som brukes til å beskrive rasialiserte personer, som hun ikke kjenner seg igjen i. For å forstå ytterligere på hvilken måte begrepet oppleves representerende for henne, og de egenskapene som hun legger i ordet, spør jeg Alex om å gå litt mer inn på hennes identifisering med begrepet «skeiv» og hva det innebærer for henne:

Alex: Det er vel det at jeg er ikke i lag med menn, og jeg vil ikke leve i et helt heterofilt forhold. Det er vel det ene. Og det andre er at jeg ikke vil ha barn, og ikke leve A4-livsstil. Dette merker jeg for eksempel når jeg på jobb sier jeg er i lag med en kvinne, også er det i tillegg til det at jeg ikke har planer om å kjøpe hund, hus eller ha barn. Og det opplever jeg ikke er så veldig vanlig og at heterofile ikke forstår at det er faktisk ikke noe man trenger å gjøre.

Alex beskriver det å ikke falle innenfor «et A4-liv» som en forklaring på hvorfor akkurat *skeiv* føltes som et ord hun kunne beskrive for seg selv. Dette utdypet hun med at det innebar at hennes liv ikke besto av en klar tidslinje som kjennetegnes ved at man har en kjæreste, velger å gifte seg og får seg hus og barn. Hennes beskrivelse tok også for seg det at hun ikke kan/vil leve i et heterofilt forhold, og ikke inngår i partnerskap med menn. I tillegg til å kunne beskrive hennes seksuelle attraksjon, så kan vi lese at Alex sin definisjon av «skeiv» også innebærer en livsstil som er utenfor det heteronormative. Hun går inn på hvordan heteronormativitet også er et universelt trekk ved menneskelig erfaring i lik tråd med Butler (1990), og legger til rette for at det ikke nødvendigvis trenger å være slik, selv om man er heterofil. For Alex kan begrepet *skeiv* i seg selv være mer omfattende, og det gjør at hun «kan liksom være den hun er der».

Som nevnt, i likhet med det informantene forklarer over, beskriver ungdommene i studiene til Svendsen et al., (2018) at de foretrekker bruken av begrepet *skeiv*. *Skeiv* oppleves som et begrep fristilt fra historisk produsert stigma, og framstår som en ikke-kategori fritt til å inkludere de kjennetegnene som samsvarer med informantenes egen identitetsforståelse (Svendsen et al., 2018). Som Ahmed (2006) belyser, har visse kropper besittet spesifikke retningslinjer og den naturaliserte *retningen* mot visse objekter begrenser da handlingsmulighetene til andre kropper som historisk ikke har besittet den. Tatt informantenes beskrivelser i betraktning, forklarer for eksempel Kris og Jax én form for naturalisert retningslinje med begrenset handlingsrom når det gjelder begrepet *homofil*. De forklarer at de heller vil bruke begrepet *skeiv*, fordi den åpner opp for flere muligheter til handlingen. Litt annerledes, men nært nok, så beskriver Alex at *skeiv* fungerer som et begrep som gir plass til at hun ikke vil leve et heteronormativt liv. Her kan heteronormativitet forstås som en naturalisert retningslinje med begrensede handlingsrom.

Det er subjektivt hvilke naturaliserte retningslinjer informantene opplever at *skeiv* som et begrep fungerer i opposisjon til. Dette er i tråd med Ahmed (2006) som forteller at våre orienteringer er bestemt ut ifra de objektene som eksisterer innenfor vår horisont. Det informantene opplever er normaliserende er da avhengig av hvilke rom de har funnet seg, eller hvilke objekter de har vært vendt mot tidligere. I møte med de objektene som har fått dem til å forstå at deres kropp ikke får tilpasset seg, har gjort at de har vendt seg mot andre objekter og skapt nye retningslinjer (Ahmed, 2006). Eksempelvis har Kris og Jax i møte med begrepet «homofil» ikke fått rom for deres flytende ide av seksualitet, mens for Alex har det vært hennes ikke-heteronormative oppfattelse av hvordan hun skal leve sitt liv som har gjort at hun har vendt seg mot en annen retningslinje. Det de har til felles er at de opplever *skeiv* som et ikke-definert begrep, som gir dem rom til å forstå det i motsetning til det informantene historisk sett har opplevd som naturaliserte retningslinjer.

Likevel har også «*skeiv*» en form for definisjon, det formidler for eksempel at informantene ikke har heterofil attraksjon. Med det som et utgangspunkt, kan informantene *utvide* begrepet til å inkludere det de også anser er en del av deres identitet. Det er da forventet at informantene først har *reorientert* seg fra en

naturalisert retningslinje (her, heteroseksualitet) før de kommer i møte med andre former for reorientering. Dette er i tråd med det Ahmed (2006) beskriver som at nye objekter dukker opp i vår *horisont* når vi først beveger oss bort fra de naturaliserte retningslinjene. På denne måten kan vi da se hvordan informantenes forståelse av identitetsbegreper tilknyttet seksualitet som problemstillingen stiller spørsmål ved, er med på å forme hvordan de bruker *skeiv* til å beskrive seg selv.

3.2 Et felles politisk prosjekt

Frem til nå har jeg diskutert hvordan begrepet *skeiv*, som et begrep som oppleves fristilt fra historisk produsert stigma, blir brukt som en «ikke-kategori» der informantene selv kan inkludere det de føler kjennetegner dem, og samtidig formidler sin ikke-heterofile attraksjon. Det som kommer frem i informantenes bruk og forståelse av begrepet er at de i størst grad oppfatter det som noe som gir dem en mulighet til å beskrive det som faller utenfor det normative. Jeg retter nå oppmerksomheten mot hvordan Butler (2005) forstår at identitetsarbeid foregår i samhandling med andre og at vi i språket finner en måte å forstå omverdenen på, og for å gjøre oss forståelig for hverandre. Dermed blir det viktig å se på det *arbeidet* som informantene utfører når det gjelder begrepet *skeiv*, da det kaster lys over hvordan informantene forstår omverdenen og hvordan de vil bli forstått. I intervjuet med Hakim kom dette arbeidet frem når jeg spør om hva begrepet *skeiv* betyr for ham:

Hakim: Helt praktisk anvendt, vil jeg si at jeg er skeiv før jeg sier homo, for eksempel. Fordi jeg synes det, er enklere å forholde seg til. Ikke for å luke ut de spesifisitetene av ulike typer for skeivhet. Jeg, for et par år siden, så pleide jeg å si at alle skeive folk er egentlig ikke skeive. Det synes jeg er problematisk å si, så jeg sier ikke det lenger. Men det jeg mente med dette var, jeg kjenner jo skeive folk som er ekstremt heteronormative, og som egentlig er litt motstandere av mange ting som jeg oppfatter som skeivhet. Rent lovmessig. Eksempelvis, skeive menn som er imot transrettigheter.

I utdraget fra intervjuet med Hakim kom begrepets flertydige betydning tydeligere frem. Utover en forståelse av hva skeiv innebærer for han, tar han også opp ulike egenskaper som begrepet omfatter Disse egenskapene mener han er nødvendige og som noe andre må forholde seg til. I utdraget over beskriver Hakim noen skeive personer som «heteronormative». Selv om han forklarer at han har sluttet å uttrykke slike påstander, legger han fortsatt frem at han har forstått begrepet «skeiv» til å beskrive mer enn kun det som avviker fra heteronormativitet. Slik som Hakim forteller det, tilsier det at begrepet «skeiv» har ulike funksjoner. For Hakim bærer begrepet med seg visse verdier, som at de som anvender den ikke skal kunne skape begrensninger for andre. La oss se på det fra Ahmeds teori om *streite* og *skeive* retninger mot objekter.

Ahmed argumenterer for hvordan skeivhet ikke kan ses som en motsetning til heteroseksualitet. Skeivhet er ikke identifiserbart i det det motsetter seg en annen seksuell orientering, tvert imot så er det heteroseksuell orientering som er avhengig av denne motsetningen for å kunne identifisere seg selv (Ahmed, 2006). I Hakims forståelse av skeive personer som «egentlig ikke er skeive» gir han eksempel på at de er heteronormative gjennom sin vilje til å begrense andres rettigheter, spesifikt transrettigheter. For Hakim ligger det da i *handlingen* man gjør når man først reorienterer seg fra den heteroseksuelle retningen for hva og hvem som kan defineres som skeiv eller ikke. Handling her er forstått som personlige handlinger, der en handling kan være å ta et standpunkt, som igjen er med på å bestemme hvordan informantene orienterer seg mot objekter. Vi kan gå til Kris sin forståelse av begrepet skeiv, for å finne en lignende beskrivelse, når han utdyper mer hva det betyr for ham å være skeiv:

Kris: Men for meg så, det å bruke skeiv og skeivhet, liksom, handler mer om å romme alle på en måte, enn å sette kategorier på folk da.

M: Ja, alle?

Kris: Alle som er utenfor normen da. Det normative, eller ja.

Her beskriver også Kris handlinger man gjør som går utover andre som en del av definisjonen av hva det vil si å være skeiv eller «skeivhet». Handlingen som Kris og Hakim beskriver, er en handling som er åpen og ikke begrensende i møte med andre.

Det som er viktig å bemerke seg her er hvordan Hakim og Kris definerer begrepet og pålegger det egenskaper. Mens en heteronormativ forståelse av skeivhet i tråd med Ahmed, skaper nye *motsetninger* for å kunne oppfatte av hva en er, på samme måte som en streng orientering hadde gjort, er skeivhet definert ut av mulighetene for handling det skaper for en selv og andre. For Hakim og Kris er kjennetegnet ved at handlingene man utfører i sin skeivhet ikke er begrensende ovenfor andres mulighet til å utføre handlinger. Det foreligger en forventning for dem at andre også skal arbeide innenfor handlingen i å bevare begrepet som åpent når de tar det i bruk.

På mange måter beskriver informantene et kontinuerlig handlingsarbeid som vi har forstått av Ahmed (2006) er noe alle er med på å gjøre når vi orienterer oss mot objekter. Det handler bare om hvilken type arbeid som er utført der historisk repeterte handlinger blir naturalisert til den grad det oppleves som det ikke blir gjort noe arbeid, eksempelvis heteroseksualitet (Ahmed, 2006). Tidligere forklarte jeg at begrepet *skeiv* er begrepet foretrukket av informantene, i og med at det åpnet opp mulighet for handling. Ytterligere kan vi forstå at *skeiv* også er definert ut ifra det arbeidet informantene gjør for å opprettholde begrepet som åpent nok. Idet et begrep er ferdig definert, så mister det den åpenheten for utforskning og diskusjon som begrepet først tilbød mens det var i utvikling (Svendsen et al., 2018). Og siden begrepets åpenhet er det som gjør det anvendbart for informantene, kan vi i tråd med Butler (2005) gå ut ifra at informantene er avhengig av det kollektive arbeidet for å beholde begrepet som åpent ettersom det er imperativt for hvordan de gjør seg forstått av andre.

Dette arbeidet informantene gjør i å bygge språket rundt sin egen identitet kan ses på som et felles politisk prosjekt (Duggan, 2003). Hvis vi forstår da at heteroseksualitet blir definert ut ifra hva det *ikke* er, og *skeivhet* ikke har denne definisjonsformen, kan vi definere begrepet *skeiv* i at det: 1) ikke kun er definert ut av at dens ikke heterofile-seksuelle tiltrekning, men også i handling, 2) og at den handlingen kjennetegnes som kontinuerlig arbeid med å bevare begrepet så åpent som mulig. På denne måten kan vi forstå *skeiv* som et felles prosjekt. Dermed kan begrepet fortsatt bevare sin åpenhet, men også fungere som et identitetsbegrep der den kollektive handlingen kan forstås som en måte å skape og forstå seg selv som et handlende subjekt (Butler, 2005).

3.3 Ambivalent tilnærming til identitetskategorier

Som understreket i avsnittet over er en del av den åpne beskrivelsen og forståelsen av begrepet skeivt det som styrker informantenes bruk av den som en representasjon av dem. Likevel beskrev informantene seg på andre måter når de fikk muligheten til å uttrykke det uten et forhold til identitetsbegrepene «skeiv» eller «minoritet».

Jeg vil gå tilbake til Alex sitt forhold til å identifisere seg selv. I utdraget som jeg allerede har lagt frem knytter hun en form for sikkerhet/selvtillit til det å kalle seg skeiv, når hun sier det er et begrep som gir henne rom til å «være den hun er der». Hennes usikkerhet kommer av at hun sliter med å finne en benevnelse på sin flerminoritetsbakgrunn i skjæringspunktet mellom en nasjonalminoritet og minoritetsnorsk, som også innebærer at hun er svart. Hun gjenkjenner flere «begreper» som eksisterer for hennes bakgrunn som problematiske; som nevnt «international multicultural person» og begrepet «mixed race» som hun nevner ved en annen anledning. I videre refleksjon forteller hun at hun ikke føler seg trygg på å hevde seg på noen av sine minoritetsbakgrunner. I flere omganger beskriver hun det som en livslang reise hvor hun må løse tilhørighetsproblemet. Hun anerkjenner at hun ikke er hvit, men muligens brun for å gi lingvistisk plass til sitt rasialiserte utseende. Likevel uttrykker hun at det ikke holder, da hun mangler ord som også gir plass for hennes nasjonale minoritetsbakgrunn, som hun forstår ikke gjenkjennes fra utseendet. Hun ender opp med å si:

Alex: Jeg tror svaret er egentlig jeg vet ikke helt hvordan jeg definerer meg selv.. jeg tenker jeg er først og fremst er meg, at jeg er «Alex». Personen «Alex» har ulike aspekter som har formet meg, men jeg er mest meg.

Alex fokuserte mest på sin egen flerminoritetsbakgrunn når hun beskrev sitt motstridende forhold til minoritetskategorier. Likevel er det grunn til å anta at seksualiteten spilte inn på usikkerheten, da seksualitet og rasialiserte bakgrunn er sameksisterende identiteter som hele tiden påvirker hverandre. Alle aspekter ved hennes identitet er med på å påvirke hvordan andre ser Alex og hvordan Alex møter verden slik vi forstår Butler (2005) om konstruksjonen av selvet. Forholdet mellom informantene og minoritetsbegrepet går jeg imidlertid mer inn på i kapittel 4.

Samtidig er den ambivalensen som Alex beskriver noe å merke seg, da den gjorde seg gjeldende hos flere av informantene.

Utgangspunktet mitt i møte med informantene var, slik som jeg forklarte i innledningen, å undersøke hvordan informantenes forståelse av identitetskategoriske begreper kan brukes til å forstå de strukturelle forholdene som påvirker informantenes erfaring i samfunnet. Og selv om jeg la vekt på en «åpen» tilnærming til informantene, hadde jeg likevel tatt for gitt at informantene kunne problemfritt plassere seg innenfor de identitetskategoriske begrepene «skeiv» og «minoritet». Min forståelsesramme var i høyeste grad påvirket av at jeg anså det å være skeiv og minoritet som gitte identiteter. Til min overraskelse satt jeg etter intervjuene med datamateriale som stilte mer spørsmål rundt informantenes egen språkbruk og forhold til de begrepene de hadde tilgjengelig om egen identitet. Et aspekt som gjorde språket og språkets rolle i identitetsbygging mer sentralt. Denne tvetydigheten kom til syne ved et ubehag i å velge ord som kunne plassere dem i identitetskategorier, til tross for at de deltar i et forskningsprosjekt som oppsøkte «skeive med minoritetsbakgrunn».

Jeg vil også gå tilbake til Jax sin tilnærming til begrepet «homofil» for å ytterligere understreke denne ambivalensen, og hvordan han i kapittel 3.1 plasserer seg i motsetning til begrepet homofil. Litt inn i intervjuet går vi tilbake til det han nevnte, og jeg spør han om hvordan han beskriver sin identitet. Til det sier han:

Jax: Først og fremst ville jeg bare si Jax, på en måte. Jeg identifiserer meg som Jax. Men deretter ville jeg kanskje si gutt.

Jeg spør han igjen om hvordan han hadde da beskrevet sin seksuelle identitet, som han svarer:

Jax: jeg vil si homofil.

Han endrer raskt mening, og retter opp svaret sitt til:

Jax: eller babe, jeg er babe. Jeg er den typen som er mest babe, liksom.

På samme måte som Alex, velger Jax å sentralisere seg selv som et individ før noen mer allmenne begreper. At informantene velger å først og fremst beskrive

seg selv med deres navn, tolker jeg det som at det eksisterer ved deres identitet som de ikke har språk for enda. Jax introduserer dessuten et nytt begrep for å forklare seg selv. Jeg ba ikke om å gå inn på hva han mente med «babe», da det er en sjargong som ofte brukes i det skeive miljøet. I de fleste sammenhenger brukes det til å beskrive folk når man gir komplimenter, gjerne i betydningen av en søt og sexy person som har en fin og likbar personlighet. Begrepet har som oftest en femininkonnotasjon. Utover den konkrete betydningen av begrepet Jax bruker, er det mest interessant hvor rask han er i å finne et nytt begrep i beskrivelsen av seg selv. . Han går frem og tilbake og endrer raskt mening, som om han ikke føler seg låst til ethvert begrep. Jax´ ambivalens til språkliggjøringen av egen identitet virker skjødesløs og leken, men uttrykker også kreativitet i hvordan han beskriver seg selv. På et annet punkt i intervjuet reflekterer Jax om det å skulle beskrive seg selv gjennom begreper og hvilken betydning det har for ham:

Jax: Det er konflikter inni meg. Man leter liksom sykt sånn, for man ser at andre også finner sin plass (i samfunnet) og man blir sånn, oi hvor er min plass? Jeg lurer på hvorfor jeg er som jeg er, liksom. Altså, hvorfor må jeg liksom bruke sminke? Hvorfor må jeg sitte med beina i kryss? Hvorfor går jeg med hæler, liksom? Jeg trenger jo ikke gjøre alle disse tingene? Hva er det inni meg som gjør at jeg er sånn? ” (...) For det er at jeg har tenkt, husker først jeg begynte med sminke, så sa jeg sånn: Jeg sminker meg ikke fordi jeg er homo. Jeg sminker meg fordi at jeg vil gå med sminke. Og at jeg tenkte også at hadde jeg på en måte identifisert meg som heterofil, så tenkte jeg også at jeg hadde sett helt lik ut. Og den holdningen hadde jeg til meg selv og mitt eget uttrykk en ganske god stund, inntil ganske nylig, hvor jeg var sånn, når man liksom identifiserer seg som homofil eller skeiv, så blir man også gjerne en del av et større miljø, som har visse kulturer og som har visse væremåter.

Som beskrevet av Butler (2005), er det sammenheng mellom identitetsrelaterte begreper og våre erfaringer med hvordan vi føler oss forstått av omverdenen. Det Jax forteller om i sitt utdrag kan forstås i lys av hvordan Ahmed (2006) forstår visse objekter som påvirket av de kroppslige handlingene som har vært rettet mot dem historisk. For å analysere videre vil jeg forholde meg til hvordan naturaliserte

orienteringer kan muliggjøre visse handlinger for visse kropper og gjøre det vanskeligere å *gripe* for andre (Ahmed, 2006).

Vi kan se tilbake på eksempelet med skrivebordet for å forklare hvordan handlinger og orientering er sammenkoblet. I Kapittel 1.3.3 kjennetegnet jeg at både kropp, rom og objekter blir formet av *loop* av handlinger. Eksempelvis var det en rett linje å følge for maskuline kropper i møte med skrivebordet (objektet). Denne orienteringen mot skrivebordet tilgjengeliggjorde noen handlinger for maskuline kroppen, som igjen gjør det lettere for maskuline kropper å orientere seg mot skrivebordet. Skrivebordet blir da naturalisert som et objekt for den maskuline kroppen. Ettersom sminke, gjennom en historisk loop av handlinger har blitt naturalisert for den feminine kroppen –bidrar det til å styre Jax sitt forhold til sin egen identitet og hvordan hans kjønn som mann ikke passer med handlingene han gjør når han sminker seg. Dette henger igjen med hvordan samme type handling i møte med spesifikke objekter blir mer *arbeid* for noen enn andre (Ahmed, 2006). . type arbeid som kontinuerlig blir gjort, men der visse former for arbeid er mer usynlige i sin naturalisering (Ahmed, 2006). For Jax realiserer det seg i at han kontinuerlig er nødt til å reorientere seg når han utfører en handling som historisk har blitt formet av en *annen* kropps orientering mot det. For eksempel vil ikke en kvinnelig kropp kreve en reorientering når hun utfører samme handling (å sminke seg), da dette er en naturalisert handling for hennes kropp.

Arbeidet den feminine kroppen gjør er den samme som Jax, begge to orienterer seg mot objektet. Men ettersom handlingen den feminine kroppen gjør er naturalisert, oppleves hennes orientering mot objektet som naturlig og essensiell til hennes kropp. Handlinger kan da være bekreftende for noen, mens den er fremmedgjørende for andre, alt ettersom hvilke kropper som historisk har utført handlingen. Sammenhengen mellom handlinger og konstruering av kjønn er ytterligere forklart av Butler (1990). Også hos Butler er kjønn og seksualitet noe som er bestemt av gjentagende performative handlinger.

Jax forklarer at han sliter med indre konflikter, og stiller spørsmålsteget ved egne handlinger som er utenfor det normative og hvordan han fremstiller seg. For å forklare tvetydigheten Jax opplever, vil jeg igjen bruke Ahmeds teori om hvordan reorientering gjør oss oppmerksomme på det som tidligere ikke har vært innenfor

horisonten. Jax forteller at han ikke gjør disse handlingene på grunn av sin seksuelle orientering, men anerkjenner samtidig at dette faller inn i en stereotypi om skeive gutter. Denne forståelsen av ham selv skaper usikkerhet og konflikter. Ambivalensen og usikkerheten som kommer frem ved språkliggjøringen av egen identitet var også noe som kom opp under intervjuet med Rema, når hun forteller meg at hun meldte seg til studien etter at vennen hennes hadde sendt invitasjonen til henne og bedt henne melde seg på.

Rema: Jeg snakket litt med henne sist om at jeg kanskje har hatt en kind of identitetskriser. Jeg vet ikke where I belong. Jeg er jo afghaner. Men jeg er også norsk, men jeg er også skeiv sier jeg til meg selv. Jeg er liksom all over the place. Jeg vet ikke hvem jeg skal være, eller hva.

Hun sier ved en senere anledning:

Rema: Jeg vil egentlig ikke definere. Jeg vil bare ikke si noe som helst. Jeg er ikke afghaner, jeg er ikke norsk, jeg er ikke hun eller henne. Jeg er bare Rema. Bare si Rema, that's it.

Rema gjør som Alex og Jax, hun setter egen individualitet først. Ambivalensen ovenfor å plassere seg selv innenfor identitetskategorier som homofil, lesbisk og lignende har i tidligere studier blitt anerkjent som en avvisning av identitetsmarkører som ikke gjenspeiler individene det historisk sett har blitt brukt om. De merkede opplever stadig at andre forklarer hvem de er og forteller om dem i konstruerte fortellinger produsert av rasisme, homofobi og transfobi (Svendsen et al., 2018; Ahmed 2004). Disse konstruerte fortellingene oppleves som fremmedgjørende, ord og begreper binder disse individene med en kategori de ikke kjenner seg igjen i (Svendsen et al., 2018). Den ambivalensen Jax kjenner på kan da komme av at han forstår det finnes en generalisert forståelse av at homofile menn er feminine og opptrer på en viss måte (Svendsen et al., 2018). Denne beskrivelsen av den homofile mannen oppleves for Jax som fremmedgjørende, fordi den innebærer å se seg selv utenfra, gjennom andres forestillinger om hva det vil si å være homofil (Ahmed, 2006; Butler, 2005). Jax' frustrasjon bunner da kanskje i misforståelsen av motivasjonen for å sminke seg. Hans individuelle valg om å sminke seg blir generalisert og forstått som «noe homofile menn gjør».

Generaliseringen utvisker Jax samtidig som at den forsterker en skadelig forestilling om homofile menn. Tidligere har det blitt gjort klart at Jax heller ikke føler seg trygg i denne bestemte kategorien fordi den er med på å skape begrensninger for han. På den måten kan det forklare Jax's frustrasjon mot noe som han opplever han gjør med vilje blir en generalisert forståelse og forsterket forestilling av den *homofile mannen* – en kategorisering vi har befestet han ikke finner trygghet i da en slik bestemt kategori er med på å skape andre begrensninger for han. Vi kan på samme måte forstå at Alex og Rema vil fremme sin individualitet, slik de forstår seg selv og ikke gjennom andres forestillinger om hva det vil si å være skeiv, minoritet og svart. Jeg mener at denne individualiteten som informantene insisterer på, forsterker deres ide om at de er handlende subjekter – og markerer avstand til en fremmedgjørende forståelse av seg ut ifra de forestillingene som eksisterer om dem blant andre.

Denne oppgaven stiller spørsmål ved hvordan informantenes forståelse av identitetskategoriske begreper knyttet til seksualitet og rasialisering er med på å forme informantenes forståelse av seg selv. I disse to delkapitlene har vi da funnet ut at informantenes forståelse av begrepet skeiv både innebærer en åpen tolkning av egen identitet med muligheter for handling, samtidig som det er en beskrivelse av deres seksuelle orientering. I tillegg har vi sett hvordan informantenes forhold til de ulike forestillingene som finnes til identitetskategoriske begreper er med på å gi et ambivalent forhold til å språkliggjøre egen identitet, da de er i fare for å ha en forståelse av seg selv som oppleves fremmedgjørende (Ahmed, 2004). Videre i dette kapittelet vil jeg se på dette ambivalente forholdet til språkliggjøring av egen identitet og forstå det ut ifra teorier om homonormativitet hos Duggan (2003) og homonasjonalisme hos Puar (2007).

3.3.1 Imot homonormativitet og homonasjonalisme

Homonormativitet blir av Lisa Duggan definert som politikk som ikke utfordrer dominerende heteronormative idealer (2003). Heteronormativitet er som tidligere sagt definert av Butler (1990) som den prosessen der heteroseksualitet og ciskjønn blir kulturelt produsert som stabile og universelle trekk ved menneskelig erfaring. Homonormativitet utfordrer da ikke denne prosessen, og favoriserer visse homofile identiteter og livsstiler som understøtter heteronormativitet som hjem- og

familieliv og forbruk (ibid.). I følge Puar (2007) som utviklet begrepet homonasjonalisme, har toleransen og aksepten for homofile og lesbiske subjekter blitt et barometer for nasjonale staters utvikling innenfor rettighetsdiskursen. Puars forståelse av homonasjonalismen er spesielt viktig i denne oppgaven da den forholder seg til hvordan seksuelt medborgerskap (inkludering av homofile og lesbiske rettigheter i rettsloven), er med på å skape en rasialisert Andre gjennom en nasjons seksuelt progressive multikulturalisme (2007). Puar mener at vestlige nasjoner bruker seksuelle rettigheter som en indikasjon på hvilke nasjoner som er «mest» demokratiske, og herfra skapes det et skille mellom de nasjonene som er suverene og ikke. Når rettigheter for homofile blir en del av byggingen av en nasjonal identitet som er tilskrevet vesten, begrenser det noen befolkningsgruppers tilgang til borgerskap (ibid.). Ambivalensen som informantene beskriver i kapitlet over blir da interessant å se i lys av begge disse fenomenene, som til slutt peker på hvem som har rett til medborgerskap.

Puar viser hvordan det hun kaller homonasjonalisme legger føringer for hvordan visse befolkningsgrupper blir inkludert i konstruksjonen av det norske seksuelle medborgerskapet. Mühleisen, Røthing og Svendsen (2010) skriver om hvordan idealer og normer for norsk seksualitet fungerer som grensemarkører mellom det «vestlige» og «ikke-vestlige». Det vestlige subjektet blir fremstilt som moderne og frigjort i sin seksualitet og skaper en motsetning til den ikke-vestlige. For personer som er rasialiserte, som denne informantgruppen, skaper denne forestillingen en splittelse i deres sammensatte identitet. Tidligere kunne vi lese hvordan Alex og Rema begge uttrykker motstridende holdninger til sin identitet, der de forklarer at deres rasialiserte og seksuelle identitet er sammenflettet. Gjennom prosesser som homonormativitet og homonasjonalisme, gjennomgår informantene en fremmedgjøring på ulike aspekter som kan påvirke deres identitetsforståelse ettersom disse fenomenene legger grunnlag for medborgerskap som er vanskelig å oppnå for informantene. Når da utbredte prosesser begrepsfestet som «homonasjonalisme» og «homonormativitet» som forklarer deres seksuelle orientering har betydninger som fremmedgjør en annen del av deres identitet, forstår jeg det som at det blir vanskelig for informantene å finne begreper som kan romme og beskrive den flerdimensjonale siden av dem selv blir knapt. Når vi da har understreket at vi gjør oss forstått

gjennom språket, blir dette arbeidet som informantene gjør være vesentlig for deres selvforståelse.

3.4 Å gjøre seg forstått

Alex, Jax og Rema velger å legge frem sin individualitet ved å si «jeg er bare meg (med eget fornavn)» når de skal forklare hvem de er. Dette forstår jeg som at de har en indre forståelse av hvem de er, og begrepene de bruker kommer *etter* for å kunne formidle denne indre forståelsen. De har en indre forståelse av seg selv, og bruker språket til å kunne kommunisere det. Jeg vil her trekke frem at jeg ikke mener denne forståelsen av deres egen «indre» eksisterer i isolasjon, i tråd med Butler (2005; 1990). Jeg er da ikke ute etter å argumentere hvorvidt deres indre forståelse er avhengig eller uavhengig av de utenforstående faktorene som påvirker dem. Som Butler (1990) understreker, er den personlige identiteten en illusjon, og selvet er en sammensatt identitet av repetisjoner bestemt ut av kulturelle kontekster (Butler, 1988).

Det som imidlertid blir vesentlig her er *hvilke* identiteter som må gjøre seg forstått, og hvilke identiteter som ikke trenger denne språkliggjøringen av egen identitet da den ofte er naturalisert (Ahmed, 2006). I dette perspektivet kan vi anta at informantene *må* ordlegge sin identitet for å kunne bli forstått. I tråd med Glissants teori om opasitet er denne forståelsen om å skulle gjøre rede for seg bestemt ut av hvordan Vesten historisk sett har måttet trenge å «forstå» de Andre. Ytterligere er dette også understreket av Spivak (1988) i hvem som har mulighet til å representere seg¹⁰, hvor det Vestlige Subjektet blir et utgangspunkt og en innforstått identitet, mens de Andre må gjøre rede for seg. Det Vestlige Subjektet beholder sin rett til å være *opaque* (ugjennomsiktig), men den forventer en transparens av de Andre for å kunne anerkjenne de Andre som et subjekt (Glissant, 2006). Vi kan se hvor dette

---

¹⁰ Spivak problemstiller forsåvidt hvem som har den muligheten til å kunne forklare de Andre, og hvorvidt de Andre har makt til å kunne definere seg selv. Likevel kan det ses i sammenheng med Glissant, der de underordnede (Spivak) må representeres for å få plass inn i den vestlige epistemologien og blir anerkjent som et subjekt.

behovet for å gjøre seg forstått kommer fra i utdraget til Jax når han snakker om sin identitet:

Jax: man ser at andre også finner sin plass (i samfunnet) og man blir sånn, oi hvor er min plass? Jeg lurer på hvorfor jeg er som er jeg er.

Dette utdraget viser til at Jax' behov for å språkliggjøre sin identitet kommer av en følelse av at han skiller seg ut i sin væremåte. I tråd med Ahmed (2006) kan vi forstå dette behovet for å språkliggjøre seg som et behov for å språkliggjøre den nye retningslinjen Jax oppretter når han vender seg bort fra den streite retningslinjen. En person som ikke har behov for å vende seg bort fra den streite linjen, trenger nødvendigvis ikke å stille seg de samme spørsmålene ettersom de retningslinjene er naturaliserte og opptrer som *usynlige* (Ahmed, 2006). Dermed er det ikke et like stort behov for å språkliggjøre sin identitet. La oss snu dette på hodet, det er for eksempel ikke like vanlig å finne studier som utforsker hva hvithet er, eller studier der informanter er nødt til å gjøre rede for sin heteroseksuelle orientering. Det er fenomener som ofte fungerer som et utgangspunkt og regnes universelle (Ahmed, 2006).

Å ha usikkerheter rundt hvor ens plass i samfunnet er, er nok en følelse de fleste kan kjenne seg igjen i, men det er ikke et like stort problem for alle. Enkelte, som informantene, som kontinuerlig er nødt til å reorientere på grunn av den seksuelle orienteringen eller rasialiserte identiteten, vil det arbeidet de gjennomfører for å gjøre seg forstått være mer krevende. Dette utdraget fra Hakims opplevelse av språkliggjøringen av identiteten og den komplekse relasjonen han har til den kan underbygge dette videre. Dette kommer spesifikt frem når han sier:

«Men før var jeg i hvert fall veldig opptatt av å ikke ville definere meg selv. For jeg ville ikke liksom bli karikert eller på noen som helst måte, egentlig.»

Her sidestiller han direkte det å definere seg som å bli karikert.

Prosesser som homonormativitet og homonasjonalisme er strukturelle fenomener som informantene forholder seg til på ulike nivåer. Jeg forstår dem som at det er i møte med strukturer som disse som fremmedgjør dem at de har et behov for å

finne et språk for deres identitet. Det Hakim beskriver er en frykt for misrepresentasjon gjennom språket, og deretter en feil forståelse av hans identitet. En identitet som han likevel føler han må definere for å kunne sette ord på det han er. Likevel skaper arbeidet et paradoks for informantene. For at informantene skal kunne kjenne seg igjen i de identitetskategoriske begrepene som finnes, må de se seg selv utenfra, og dette oppleves fremmedgjørende (Ahmed, 2004). Det vi kan forstå er at åpenheten de finner i å definere *skeiv* fritt, blir en alternativ for informantene. Gjennom et felles prosjekt er informantene med på å kunne opprettholde begrepets unike kvalitet. Språk og gjenfortellinger av seg selv er konstituerende for selvet, og for å gjøre seg anerkjent av andre (Butler, 2005). Gjennom fortellinger gis man en mulighet for å oppnå en forståelse av seg selv, og oppleve å vite noe om hvem en er. Men for at opplevelsen av et selv skal være til stede, må det være *fortellbart* (Svendsen et al., 2018, s. 168).

3.5 Et manglende begrepsapparat – et spørsmål om makt?

I gjengivelsen av utsagn som handler om språkliggjøring av identitet har det vært viktig for meg å inkludere de talemåtene som viser til en følelse av usikkerhet. Uttrykk som «jeg vet ikke..», pauser mellom ord, og «ja, eller ja» forekom mye oftere enn når informantene snakket om sine erfaringer og oppvekst og andre temaer. Jeg opplever det som essensielt å inkludere de øyeblikkene da de kjennetegner mangelen på ord som kan representere de emosjonene informantene sitter med når det gjelder deres kjønn eller seksualitet.

Informantenes utgreiinger om ubehaget rundt å definere seg selv, men fortsatt ha behov for å gjøre det, ligner mitt eget ubehag knyttet til å skrive om dem innenfor kategorieneskeiv og minoritetspersoner. På en side så bidrar disse kategoriene til å belyse perspektiver som bringer inn en dypere forståelse av en gruppe som er i skjæringspunktet mellom ulike former for samfunnsstrukturer. De befinner seg i skjæringspunktet mellom hegemoniske strukturer som heteronormativitet, en binær kjønnsmodell og rasisme. Dette gir en inngang til å kunne høre på disse menneskene, prøve å forstå deres posisjon i samfunnet og hvordan de ulike maktstrukturene de er eksponert for på en og samme tid påvirker dem. På den andre siden oppstår det en

ubehagelig følelse i det å kategorisere dem, det oppleves som en nedverdiggende praksis, som har gjort det svært krevende å skrive denne oppgaven. Denne umuligheten kan sammenlignes med det Spivak (1988) skriver om de underordnedes adgang til det å kunne snakke.

For Spivak, befinner de underordnede seg i en posisjon uten agens til å kunne produsere diskurs på lik linje som vestens subjekt, en prosess Spivak kaller «epistemisk vold» (1988). Den underordnede befinner seg i en posisjon uten muligheten til å kunne definere sin egen identitet. I et samfunn der reproduktiv heteronormativitet er den dominante maktstrukturen, blir det i tråd med Spivak umulig for de som faller utenfor å ha en påvirkning på diskursen. Dette dilemmaet om representasjon er direkte tilknyttet akademisk skriving, der Spivak hevder at enhver epistemisk produksjon er epistemisk vold (1988).

I gjennomgangen av det innsamlede materialet var jeg først redd for å ikke ha godt nok materiale for å kunne bidra med en god nok utforsking av personer som tilhører gruppen «skeive med minoritetsbakgrunn». I motsetning til det jeg tenkte var en gitt identitet med tydelige forståelses/definisjonsrammer, så klarte informantene å legge ord på den ambivalensen jeg opplevde i å bruke de identitetskategoriene som ble lagt frem i metodedelene – gjennom deres egen ambivalens til det å definere seg selv eller beskrive seg med de begrensede begrepene som er for dem.

Spørsmålet ble da ikke hvorfor informantene føler seg på denne måten: der de så godt som de kunne klarer å samle seg bak et begrep som «skeiv» og gjør den altomfattende, men fortsatt gir uttrykk for at det ikke er holdbart. Det ble isteden klart for meg gjennom analysen at utfordringen lå i at verktøyene for å beskrive en gruppe som befinner seg midt imellom alle disse kategoriene ikke eksisterer. I hvert fall ikke uten at det oppleves reduserende. Jeg kjenner dette ubehaget som en praksis der man er klar over sin annerledeshet, men i prosessen av å prøve å sette ord på seg selv bidrar til utviklingen av kategorier som skaper en ny form for annerledeshet. Dette blir eksempelvis uttrykt av Hakim når han sier han lenge ikke ville definere som noe i mål om å unngå en karikatur.

Denne sammenhengen mellom et manglende apparat for å snakke *om* informantene, og informantenes egen ambivalente holdning til å kunne beskrive seg selv, kan plassere oss i en nærmere umulig posisjon i en diskusjon om fenomener

som har materielle konsekvenser. Dette stiller spørsmålet om hvilke muligheter man har til å håndtere disse kategoriene uten å reprodusere epistemisk vold (Spivak, 1988). Det kan virke som et umulig mål.

Samtidig har jeg til nå anvendt Ahmeds skeive fenomenologi for å beskrive de ulike erfaringene er bestemt av rommene vi møter, noe som legger igjen premisset om at endringsmulighetene er der. Endringsmuligheten er tilgjengelig ettersom objekter og kropper ikke er stabile og endelige, og at de er påvirkelige gjennom handlinger som utføres i møte med dem (Butler, 1990; Ahmed, 2006). Ahmed forklarer paradokset ved å ta i bruk metaforen om skrivebordet. Dette er et skrivebord som historisk har vært i bodd mannlige kropper, og har skapt en naturalisering hvor en forfatter er en med en mannlig kropp. Hun stiller spørsmålet hva som skjer når dette bordet blir i bodd av en kvinnelig kropp, når den naturaliseringen av bordet, som er knyttet til den maskuline kroppsligheten, ikke blir forsterket gjennom repetisjoner. Ettersom tilnæringsmåten til objektet er forbundet med de historiske segmenteringene kroppen har gjennomgått, så vil en kropp som vanligvis ikke har vært orientert mot skrivebordet ha en ulik tilnærming (Ahmed, 2006). Ahmed skriver videre:

«When bodies take up spaces that they were not intended to inhabit, something other than the reproduction of the facts of the matter happens. The hope that reproduction fails is the hope for new impressions, for new lines to emerge, new objects, or even new bodies, which gather, in gathering around this table» (ibid., s. 62).

En tilnærming av en kropp som vanligvis ikke har i bodd rommet eller objektet er med på å utvide skrivebordet. Vi kan gå tilbake til Jax og forholdet han har til å sminke seg som et eksempel på hvordan denne utvidelsen er mulig. I det tidligere sitatet beskriver Jax at han vet at sminke er en ukonvensjonell handling, men hvordan denne handlingen til tross for reaksjonene han får oppleves frigjørende:

Jax: Men jeg har vært glad i å sminke meg selv. De siste årene har det vært en del av min frigjørelse fra en slags makt som har føddes med, som har presset meg tidligere.

M: Hva betyr det for deg å ha den muligheten (å sminke seg)?

Jax: Jeg vet ikke helt. Jeg har tenkt på det før, for folk tror gjerne når de ser på meg at jeg er så sykt glad i oppmerksomhet. Men jeg er faktisk ikke det. Jeg liker ikke at folk ser på meg på gaten eller at de snur seg. Men jeg skjønner at de gjør det, liksom. Men jeg gjør det ikke fordi at jeg vil ha oppmerksomhet. Jeg gjør det fordi at jeg føler at det er en del av meg som må liksom... som må ut, på en måte. Jeg har sykt mye ting jeg har lyst til å liksom si, på en måte. Med uttrykket mitt. Og jeg bare synes det er kjedelig å ikke kunne gjøre det fordi noen folk reagerer på en måte... Da vil jeg heller ha reaksjoner. Og bli litt ukomfortabel enn å liksom ikke uttrykke meg i det hele tatt, hvis det gir mening.

Det Jax uttrykker her, er at til tross for at hans handling medfører negative reaksjoner som på sin måte gjør det mer tydelig for han at han vender seg mot denne naturaliserte retningslinjen, så har han også funnet en trygghet i det. Det er likevel ikke en lett oppgave, sier Ahmed. Det forutsetter fortsatt at man må være *nære* nok for å kunne ha tilgang til det nevnte skrivebordet, og det krever tid. For at kropper skal kunne komme frem til rom de vanligvis ikke er familiære med, et sted der de ikke «passer inn», kreves hardt arbeid – til og med møysommelig arbeid, for at kropper skal kunne være iboende rom som ikke er tilpasset deres form (Ahmed, 2006, s. 62). Videre kan vi også forstå hvordan informantene er motiverte til å gjennomføre dette harde arbeidet, som Jax uttrykker over eller som når Kris forteller om tidligere bruk av begrepet *skeiv*: «Jeg føler også jeg er med på å utvide uttrykk og identitet og definisjon av hva det kan være».

4. Betydningen av å være minoritet

Mens jeg utforsket de språklige begrensningene informantene opplevde da de skulle italesette egen skeivhet, å se det i lys av deres minoritetsbakgrunn. Jeg lurte på om ambivalensen rundt det å plassere seg selv innenfor språklige rammer i forbindelse med skeivheten ble påvirket av minoritetsidentiteten. Det er ikke unikt skeive med minoritetsbakgrunn å stille spørsmål rundt identitet, men analysen kan ikke se bort ifra at dette er faktorer som påvirker hverandre gjensidig (Ahmed, 2006). Det ble like viktig å observere hvordan informantene italesatte og valgte å diskutere minoritetsidentiteten som deres bruk av «skeiv». Jeg har derfor hatt samme tilnærming til begge begrep. Jeg ville særlig se hvilke konflikter eller spenninger de selv beskriver ved å være/ikke være en minoritet. Under intervjuene ble jeg oppmerksom på at det var en sammenheng mellom tilnærmingen til minoritetsbegrepet blant informantene basert på om de hadde begge foreldre med minoritetsbakgrunn, eller om de hadde sammensatt bakgrunn med en majoritetsnorsk forelder og en forelder med minoritetsbakgrunn¹¹. Dette er utgangspunktet for analysen av minoritetsbegrepet.

4.1 Å forstå seg selv som en minoritet

Som beskrevet over, var informantene delt i når de snakket om deres minoritetsstatus. Den første informantgruppen i analysen hadde et problematisk forhold til med begrepet «minoritet» i seg selv, og la frem vanskelighetene de hadde med kategorien. Denne gruppen er de som har en sammensatt identitet av majoritetsnorsk og minoritetsnorsk. Ambivalensen kom oftest frem i spørsmål om bakgrunnen deres, eller at de ble spurt om å fortelle om seg selv. Den andre informantsgruppen fikk de samme spørsmålene, men disse hadde ikke et like problematisk forhold til minoritetsbegrepet.. Forholdet de hadde til begrepet ble

---

¹¹ Som et analytisk verktøy kommer jeg til å ta i bruk begrepet «halvnorsk» for å beskrive denne gruppen. Dette er et begrep informantene selv brukte om seg selv. Jeg er klar over konnotasjonene r, men velger likevel å bruke det som et kategoriserende begrep for å beskrive gruppen.

klarere i hva de *valgte* å fortelle da de ble bedt om å forklare bakgrunnen deres. La oss se nå på informantgruppen som hadde en sammensatt identitet.

4.1.1 Ikke minoritet nok

Jeg vil først trekke frem opplevelsen Alex hadde i italesettingen av egen identitet, og legge frem hennes refleksjoner rundt minoritetsbegrepet. I dette utdraget forklarer hun om at hun sliter med å gjøre seg forstått på Østlandet fordi hun har en dialekt fra et annet sted. Hennes erfaring er at det er majoritetsnorske, ikke minoritetsnorske, som sliter med å forstå henne. Vi ender opp med å prate om hvilke begreper man skal bruke, ettersom hun sier «nordmenn» for å forklare «nordmenn som er hvite». Jeg forklarer at jeg bruker majoritetsnorske i denne sammenhengen, men går ikke inn på hvorfor. Jeg gjør det tydelig at hun kan bruke de begreper hun ønsker. Hun forteller da om at hun vokste opp med «majoritetsbefolkningen», og at hennes forståelse av seg selv «er i lys av det». Hun sier videre:

Alex: [...] fordi jeg har vokst opp med majoritetsbefolkningen. Det er ikke mange fra [hennes by i Nord-Norge] som ser ut som meg. Altså, bortsett fra søstrene mine. Så min måte å forstå meg selv er også i lys av det. Når jeg kommer i et miljø hvor det er mange minoritetsbefolkninger.. så har jeg følt at [...] Jeg ser meg selv litt usikkert, og det har vært å plage meg selv litt tidligere, men nå har jeg prøvd å finne ut av det. Vi ser litt lik ut, men vi har nesten ingenting til felles, for jeg har ikke noen minoritetskultur på den måten... bortsett fra... det eneste jeg har av kultur, som sagt, er vel fra mors side hjemme, og at jeg har en samisk familie som jeg har kjent hele livet.

M: *Hva mener du med minoritetskultur, kan du spesifisere det?*

Alex: Ja, kultur for meg er kanskje at du har et språk, du har en drakt, du har noen ritualer. Du har et samhold som er litt på siden av det å være en majoritetsbefolkning.

Interessert i hennes definisjon av «minoritetskultur», spør jeg henne om hun kan forklare meg hva hun legger i minoritetskultur. Hun svarer at hun definerer kultur ved at «du har et språk, du har en drakt, du har noen ritualer, du har et samhold som

er litt på siden av det å være en majoritetsbefolkning». Alex sin forståelse av egenminoritetsidentitet er betinget av det hun beskriver som kultur. Hun forstår dette som at hun i større grad har *kultur* gjennom moren sin side av familien, som er delt mellom urfolkskultur og den norske majoritetskultur, ettersom hun har hatt mest kontakt med dem i oppveksten. Kultur er for Alex noe som man opparbeider seg gjennom erfaring.

I rekrutteringsfasen mottok jeg en direkte melding på Instagram av en som hadde sett at jeg trengte informanter til masteroppgaven min. «Dani» sa han gjerne kunne stille opp, men var usikker på om han kvalifiserte som en «minoritet». Jeg spør hvorfor han er usikker, han svarer: «Jeg vet ikke, jeg bare vet ikke hva du legger i ordet, men en av mine foreldre er fra Argentina. Det kan hende du har en annen forståelse av det». Jeg forteller ham at han er kvalifisert, og han blir en av mine informanter. Under intervjuet vårt kommer vi inn på dette når han beskriver seg selv som «ikke minoritet nok». Jeg spør om hva det vil si å være «minoritet nok» og hvorfor han ikke føler at han passer inn i denne kategorien:

Dani: Det er jo fordi at jeg er halvt, da. Alltid når jeg leser statistikk om folk med minoritetsbakgrunn ... så tenker jeg alltid, «er jeg en av dem?» Jeg vet aldri det. Fordi jeg er jo bare halvt i glasset. Så jeg har aldri helt visst om jeg kan tilhøre i det hele tatt, hvis du skjønner. Så ja, det er vel det det handler om.

Han sier videre:

Jeg har jo mye tilgang til norsk kultur gjennom moren min og hennes side av familien, som mange som er helt, eller har begge foreldre som har minoritetsbakgrunn eller innvandrerbakgrunn, som de ikke har på en måte. Så derfor jeg synes det er veldig vanskelig å plassere meg i et slikt landskap. Det er ikke så mange begreper for hva jeg er på en måte. Bindestrek-barn husker jeg at jeg har lest et sted, Det er det liksom. At du er bindestrek.

I eksemplene over kommer det frem at det er en oppfattelse av det å *ha* en minoritetskultur, i motsetning til det å *være* en med minoritetsnorsk bakgrunn. På samme måte som at Alex tenker på kultur som noe erfaringsbasert, opplever Dani at det eksisterer noe i å være en «minoritet» utenom de kroppslige kjennetegnene. I intervjuet med Jax kom hans tilknytning og bruk av minoritetsbegrepet frem idet han blir spurt om bakgrunnen sin. Han forteller at han kommer fra en hvit middelklasse, ikke-religiøs familie. Faren hans er fra Øst-Afrika, men han har en mor fra Norge. Jax forteller at han ikke identifiserte seg som minoritet før «for noen år siden» under de store demonstrasjonene globalt som markerte drapet på George Floyd og den store mediedekningen «Black Lives Matter»-bevegelsen fikk:

Jax: (...) men så har jeg stort sett bare vokst opp med mamma og hennes side av familien da. Så det har vært med å forme den jeg har blitt i dag på mange måter [...] også har jeg gått på skole med hvite mennesker og hvite jenter og blitt en dyp del av den gjengen der. Jeg vet ikke, det er som om jeg har aldri sett på hudfargen min som annerledes, selv om jeg egentlig var det før.

M: *Hvorfor føler du at du begynte å bli oppmerksom på det?*

Jax: Jeg tror kanskje det begynte litt med Black Lives Matter og George Floyd. Så var det sånn, fuck. Folk dør liksom. Folk som ser ut som meg. Og da var det veldig viktig for meg å identifisere meg litt med det fordi.. jeg vet ikke, det er på en måte en... Jeg har aldri kjent på den samholdsfølelsen nødvendigvis med andre melaninrike mennesker før. Også tenkte jeg at når Black Lives Matter ble en stor greie, så hadde jeg lyst til å dykke litt mer inn i det. Jeg begynte å lese litt, se på videoer (osv). Jeg så på dokumentarer sammen med mamma og prøvde å ha samtaler med henne. Bare for at hun skulle skjønne litt da. Skjønne perspektivene og litt sånn.

4.1.2 Selvdefinisjon i familiens kultur og religion

I informantgruppen som hadde vokst opp i et hjem med minoritetskultur, altså der begge foreldre hadde minoritetsbakgrunn - var ikke *minoritets*begrepet i seg selv diskutert like mye. Som nevnt i kapittel 2 under metode, har min tilnæringsmåte vært å tilrettelegge for at informantene selv prater og svarer på åpne spørsmål, dette

legger videre føringer for hvordan intervjuet utspiller seg. Selv om informantene i denne gruppen ikke diskuterer begrepet *minoritet* i seg selv, kom deres perspektiv frem når de fortalte om seg selv eller bakgrunnen sin. Eksempelvis svarer Hakim i utdraget under på spørsmålet om hans kulturelle og religiøse bakgrunn ved å fortelle om foreldrenes etnisitet og religion. Han forteller:

Hakim: Så foreldrene mine er norsk-afghanere, eller de er afghanere. Men de er norsk-afghanere i og med at de har statsborgerskap her. Og har egentlig bodd her lenger enn de har gjort i Afghanistan. Jeg er født og oppvokst her. De [foreldrene] er fra et lite tettsted/by. De er for så vidt ganske religiøse. Jeg vokste også opp med besteforeldrene mine boende hjemme, som er enda mer religiøse. Så en ganske konservativ oppvekst. Typ sånn, skoledagen er ferdig, så er det to timer med koranskole, fire dager i uka, og så er fredagen helgen. Da må man alltid til moskeen igjen for å be fredagsbønn. Og på helgene er det farsi-opplæring. Så det er ikke noen frie dag.

Hakim's forklaring her sier noe om hvor nær hans forståelse av seg selv er styrt av foreldrenes landbakgrunn. Hos informantene som er oppvokst med minoritetskultur er det Hakim går inn for å fortelle beskrivende i hvordan de plasserer seg selv i forhold til sin minoritetsstatus. Gjennom å analysere de måtene informantene prater om sin kulturelle bakgrunn kan videre i dette kapittelet gi oss innsikt i hva som kjennetegner minoritetsbegrepet. Videre i kapittelet kommer jeg til å bruke analysen til å se det i sammenheng med de indre konfliktene informantene med sammensatt identitet beskriver over.

Familiekultur og oppvekstsvilkår som referansepunkt for å være en minoritet

Hakim definerer sin kulturelle bakgrunn primært etter hva foreldrenes kultur er, og hvordan dette var styrende i oppveksten. I likhet med hvordan Hakim beskriver sin kulturelle bakgrunn, skriver Annick Prieur at en identifisering med en minoritetsbakgrunn er «uatskillelig knyttet til familietilhørigheten» (2004). I Prieurs empiriske undersøkelse trekkes det frem hvilken betydning etnisk bakgrunn har, og

hvordan denne betydningen dannes. Prieur legger frem hvordan kulturelt spesifikke praksisformer (mat, språk, musikk, religion, klær..) har betydning for hvordan et individ forstår seg selv. Individet innser at disse praksismåtene skiller seg fra majoritetssamfunnet og at forskjellene er knyttet til etnisk eller religiøs tilhørighet gjennom familien (Prieur, 2004). Familien eksisterer som et referansepunkt for individets forståelse av egen minoritetsbakgrunn. Vi kan derfor se på Hakims uttalelse om familiebakgrunnen som en forståelse av minoritetsbakgrunnen. Hakims forhold til bakgrunn sin skiller seg fra det de halvt norske informantene beskriver. Han, i motsetning til Alex, Jax og Dani, uttrykker ikke konflikt direkte relatert til hans forståelse av seg selv som en med en ulik kulturell bakgrunn. Dette er ikke for å si at Hakim ikke har hatt utfordringer eller konflikter relatert til sin minoritetsbakgrunn. Imidlertid kan vi fra dette utdraget se hvordan hans oppvekst med familien har gitt ham en måte å gjenkjenne de kulturelle signifikante forskjellene med familien.

Både Alex og Jax har hatt begrenset tilgang til minoritetskultur, og har som Dani hatt et nærmere forhold og kjennskap til sin majoritetsnorske kultur. I tråd med Prieur (2004), har familiebakgrunnen og omgivelsene i oppveksten påvirket hvordan de (*ikke*) forstår seg selv som minoriteter. Vi kan se hvordan oppveksten deres, som i stor grad vært blant majoritetskultur, påvirket i hvilken grad de føler seg «hjemme» i begrepet minoritet. Samtidig kan vi ikke se bort ifra at det finnes rasialiseringsprosesser som informantene har opplevd, som påvirker deres selvforståelse. Dette er en diskusjon jeg vil ta opp igjen senere i analysen. Det informantene trekker frem her, er at de forstår minoritetsbegrepet som noe mer enn kroppslige karakteristikk: Begrepet kjennetegnes også ved tilgang til minoritetskultur gjennom familie eller sine omgivelser. Alex nevner for eksempel spesifikt at hun er oppvokst blant majoritetsbefolkningen, og at dette har påvirket hvordan hun forstår seg selv. Det Prieur (2004) legger frem som referansepunkt kan da gjelde utover familien, og inkludere de sosiale kretsene rundt informantenes oppvekst. I Danis tilfelle nevner han at det er *tilgangen* til majoritetsnorsk kultur som gjør ham usikker om han kan betegne seg som minoritetsperson. Det er ikke nødvendigvis slik at Dani føler at han *mangler* noe for å være en minoritet, men at hans tilgang og tilhørighet til majoritetskulturen muligens minsker minoritetsstatusen.

4.1.3 «Det er ikke så mange begreper for hva jeg er på en måte»

Det Dani beskriver når han snakker om sin minoritetsidentitet er at han mangler ord på hva han er. Han forklarer at det ikke finnes et begrep for «hva» han er og at han ikke føler at han kan bruke begrepet «minoritet» om seg selv. Det kan tenkes at det Dani uttrykker ikke nødvendigvis er et behov for å begrepsfeste identiteten sin, men et ønske om å bli forstått av andre. Dette kan vi se i Butler (2005) der gjenfortellingen av seg selv er viktig for å bli anerkjent som et subjekt. Det å skulle gjøre seg forstått henger igjen sammen med hvem som *må* gjøre rede for seg for å bli forstått, Glissant (2006) legger frem at det er en forventning tillagt «de Andre». For å illustrere dette videre vil jeg trekke frem ulike situasjoner hvor informantene har måttet gjøre «rede» for sin identitet. Eksemplene vil understreke Glissants teori om at visse individer er nødt til å gjøre seg forstått.

Å gjøre rede for seg selv

For Alex kommer akkurat dette tydelig frem når hun forklarer hvordan hun blir møtt annerledes når hun introduserer seg som «norsk» vs «fransk». Hun opplever at folk «forstår det bedre», at «det å ha en flerkulturell bakgrunn eller identitet er vanligere i Frankrike for eksempel». Hun forklarer videre:

Alex: I Norge (i motsetning til Frankrike) så er det sånn.. «å, er du fra Brasil? Har du..» at folk blir rar. Jeg tenker bare folk prøver å finne ut hva jeg er, på en måte. Men jeg føler det er litt mer rom for meg å være det i England. For det er såpass vanlig tenker jeg. At jeg har flerkulturell bakgrunn. At jeg ikke er 100% (...) Jeg føler at majoriteten av befolkningen er (en ting) også har man alle andre. Og alle de andre da, føler jeg, som jeg ser det gjennom majoriteten av folkene, er at du er en innvandrer, da har du en annen språk, da har du en aksent, og det er negativt. Eller at du blir mer assosiert.. hvis du har en forelder som er innvandrer, så er du på en måte

mer innvandrere enn norsk. Også har du ikke helt den bakgrunnen der, og da synes folk at det er rart, eller de vil forstå hvorfor (du er slik).

Alex forklarer at det å gjentatte ganger bli stilt slike spørsmål vil føre til en opplevelse av annerledeshet/fremmedgjøring (Ahmed, 2017). Alex opplever at hennes norske identitet blir stilt spørsmål ved, hun er nødt til å forklare seg om og om igjen, og dette kan føre til at man stiller spørsmål ved en selv (Ahmed, 2017). Ahmed forklarer dette på samme måte som hun forklarer orientering. Hun forklarer hvordan rom og normer kan gi plass til visse kroppar, men når ens posisjon blir stilt spørsmål ved, vil kroppen aldri føle seg tilpass i visse normer/rom. Når Alex får spørsmål om hennes rasialiserte identitet og opplever at andre prøver å «finne ut hva hun er», er det ifølge Ahmed (2017) et tegn på at Alex' posisjon i det rommet/konteksten ikke ment for henne. Dette innebærer at Alex må gjøre rede for hvem hun er for å kunne finne plass i dette rommet. Det arbeidet som ligger i at man må forklare og gjøre for rede for egen tilstedeværelse i visse rom, blir en paradoksal posisjon som alltid ender i fremmedgjøring. Denne formen for forklaring som Alex og de andre informantene må gjøre, bekrefter Glissants teori om at forklaring er forbeholdt den «Andre». Alex' kroppslige uttrykk setter henne i en posisjon hvor hun må gjøre seg forstått.

Dette belyser hvordan Alex kjenner det er lettere å finne tilhørighet i et område som allerede er forstått som flerkulturelt i dette tilfellet Frankrike. Rom som allerede har blitt utvidet av ulike former for kroppar gjør det lettere for andre å tilpasse seg i de rommene. At rom kan ekspanderes til å inkludere flere kroppar gir en mulighet for at de posisjonene som Alex og de andre informantene besitter ikke er endelige, men med mulighet for endring (Ahmed, 2006). Likevel kan det ikke undervurdere arbeidet som må til før man kommer til det punktet.

For både Dani og Alex oppstår følelsen av å være annerledes i møte med andre. Dani forteller spesifikt om en opplevelse fra barneskolen, der han var én av to med minoritetsnorsk bakgrunn:

Dani: Jeg husker jeg har blitt kalt N-ordet. Og det er jo ganske komisk når jeg er veldig whitepassing. Jeg er jo hvit. Og så ble jeg kalt det et par ganger.

For Dani er denne erfaringen enda en fremmedgjøring i rom han befinner seg i, som gjør at han stiller spørsmål ved seg selv. Det andre beskriver han som, samsvarer ikke med hvordan han ser seg selv, han kategoriseres som ikke-hvit til tross for å være «*white-passing*»¹². Både Dani og Alex har hatt erfaringer som har fått dem til å forstå at de er annerledes. Disse erfaringene forteller Dani og Alex at de er kategorisert på bakgrunn av deres annenheth i form av at de ikke er hvite.

På denne måten henger det Dani forteller om mangel på «begrep» sammen med den sammensatte identitet hans, den bidrar i å begrense ham i å bli forstått. Dette er igjen med på å begrense anerkjennelsen fra andre som Butler nevner er viktig. I kapittel 3 diskuterte jeg informantenes behov for å gi rom for forståelse for hele deres identitet, og å bli forstått som handlende subjekter. Gjennom analysen viste jeg hvordan «skeiv» som begrep hadde rom for de flytende beskrivelsene de hadde av egen identitet. Jeg diskuterte også hvorfor begrepet *skeiv* kunne bære dette ansvaret ettersom begrepet er mindre stigmatisert og fri for historiske assosiasjoner (Svendsen et al., 2018). «Minoritet» derimot oppleves som et mer begrensede begrep å skulle plassere seg i for halvparten av informantene. For å forstå hvorfor informantene opplever «minoritet» som mindre fleksibelt enn «skeiv», må begrepet settes inn i en historisk kontekst og deretter se hvordan dette er med på å danne informantenes selvforståelse. Vi kan da fortsette med å undersøke minoritetsbegrepets historie og hvordan den blir anvendt, for å undersøke begrepets mulighetsrom til å kunne beskrive informantene.

4.2 Minoritet som et identitetsbeskrivende begrep?

«Minoritet» i sin fulle forstand har en kompleks betydning. I denne oppgaven bruker jeg begrepet til å beskrive mennesker som har foreldre med ikke-norsk bakgrunn, og som har erfart rasialiseringsprosesser (Mathisen, 2020). Historisk har minoritetsbegrepet blitt brukt for å omtale nasjonale minoriteter, og kan ses brukt så tidlig som slutten av 1800-tallet. Ifølge Kjeldstadli kan minoritet defineres ut ifra tre

---

¹² *White-passing* er et begrep som stammer fra det amerikanske konseptet om *racial passing* der man kan *passere* som en annen (u)rasialisert identitet som ikke samsvarer med egen geneologi og/eller kulturelle bakgrunn (Albuja m.fl., 2018).

kjennetegn: størrelse, at man i er i mindretall i forhold til flertallsbefolkningen, dernest handler det om at man i andres eller egne øyne har kjennetegn som gjør at man skiller seg ut, og tredje, at minoriteten har stått i en underordnet stilling overfor majoriteten (2010, s. 22). I norsk historie, som har vært preget av ulike minoritetsgrupper (Kjeldstadli, 2010), kan begrepet representere mange, men har i nyere tid for blitt brukt å beskrive «nye» innvandrere og deres etterkommere som har etablert seg i Norge siden 1970-tallet. Vi kan nå altså bruke begrepet «minoritetsbefolkning» til å også beskrive en gruppe i Norge som kjennetegnes som innvandrere eller etterkommere av innvandrere.

Kjeldstadli, som bruker begrepet først og fremst for å forklare minoritetspolitikk, understreker at begrepet har juridiske formål (2010, s. 23) som bestemmer de rettslige forholdene som eksisterer innenfor nasjonen basert på ulike etniske grupper. Som Kjeldstadli legger frem, har begrepet juridiske formål, men er likevel et utbredt begrep som brukes i beskrivelser av de nye «innvandrene» som nå kjennetegnes av arbeidsinnvandrene og flyktninger etter 1970. Begrepet blir brukt som en homogen beskrivelse av en gruppe mennesker, karakterisert av deres innvandrerstatus. Dermed blir begrepets identitetsbeskrivende formål begrenset til å kunne omfatte ulike grupper mennesker som bærer med seg hver sine spesifikke kulturelle praksisformer. Analysen så langt har diskutert at «minoritet» ikke er holdbart som et identitetsbeskrivende begrep for informantene med sammensatt identitet, ettersom de føler de mangler visse erfaringer innen minoritetskultur eller at de i tillegg har tilknytning til majoritetskultur. Ettersom informantgruppen som er oppvokst med minoritetskultur ikke er begrenset av de faktorene, kan vi da se hvordan de velger å forklare sin minoritetsidentitet for å videre undersøke i hvilken grad «minoritet» fungerer som et identitetsbeskrivende begrep.

4.2.1 Karakteristikker innen minoritetsbegrepet

Informantgruppen med sammensatt identitet tok opp konflikten med begrepet «minoritet» under de generelle spørsmålene som ble stilt til alle informanter. Jeg har basert analysen av begrepet på de konfliktene og spenningene som dukket opp

underveis. Informantgruppen som vokste opp med minoritetskultur diskuterte ikke begrepet i sin helhet, som jeg forklarte innledningsvis. I diskusjonen av begrepene «homofil» og «skeiv» har vi sett at gruppene har en kritisk tilnærming til begrepene de bruker for å beskrive identitetene sine.. Likevel lå det ikke frem en like reflektert diskusjon rundt minoritetsbegrepet. I tilfellet med denne informantgruppen tydde de heller til andre begreper for å kunne beskrive sin minoritetsidentitet.

Tidligere så vi at Hakim valgte å bruke «norsk-afghansk» for å betegne egen og foreldrenes kulturelle bakgrunn, og dermed også hans tilhørighet til begrepet minoritet. Han valgte å bruke spesifikke kjennetegn (som landbakgrunn) for å kunne gjenfortelle sin kulturelle bakgrunn helhetlig. Dette er noe som også kommer frem hos Kris, som også er oppvokst i et minoritetskulturelt hjem.

På samme måte som Hakim gir Kris familiereligionen en stor rolle i hva han kjennetegner er hans kulturelle bakgrunn. I likhet med Hakim beskriver Kris en oppvekst der religionsutdanningen tok mye av fritiden etter skolen. I Kris sitt tilfelle kommer hans familie- og religiøse bakgrunn opp i starten av intervjuet når jeg spør om han kan fortelle om seg selv.

Kris: Jeg jobber som kunstner. Veldig tidlig ble jeg interessert i musikk og dans. Men vokste opp i et ganske konservativt hjem, der det ikke er så mye forståelse for kunst og kultur. Så det ble aldri sett på som noe jeg kunne drive med profesjonelt eller hobby, fordi det er ikke vanlig å bruke penger på slike aktiviteter [...] Når det kommer til spørsmål om identitet og skeivhet, så var det veldig vanskelig for meg å vokse opp i det miljøet.

M: Hvilket miljø?

Kris: Et miljø med kristen religiøs bakgrunn, men også det kulturelle, eller den vietnamesiske kulturen. Der skeivhet og homofili blir sett veldig ned på, og det er mange fordommer.

Kris nevner spesifikt at hans oppvekst gjorde det vanskelig for ham å kunne være seg selv, og er noe han nevner flere ganger i løpet av intervjuet.¹³På samme måte som Hakim bruker han spesifikke kulturelle praksisformer som er tilknyttet foreldrenes religion og landbakgrunn. Kris og Hakim opplevde ikke en konflikt med minoritetsbegrepet i motsetning til gruppen som vokste opp i majoritetskulturen. De som vokste opp i majoritetskulturen opplevde minoritetsbegrepet som begrensende og ikke en fullstendig beskrivelse av dem. Jeg forstår Hakim og Kris som to som kan hekte deres minoritetsstatus til spesifikke kulturelle tilhørigheter, enten om det er religion eller landbakgrunn. Denne tilhørigheten de har til foreldrenes bakgrunn gir dem verktøy til å kunne plassere sin rasialiserte identitet i noen konkrete praksisformer, noe som gjør den gjenfortellbar for dem. I motsetning til dem, kan vi lese at Alex, Jax og Dani ikke har dette redskapet.

Det er likevel viktig å anerkjenne det Hakim og Kris forteller, de forteller nemlig også at deres oppvekst har vært begrensende. Kris og Hakim har vært gjennom en sosialiseringssprosess gjennom familien, som ikke nødvendigvis representerer dem slik de ser seg selv nå. De nevner begge to at deres oppvekst har vært konservativ. De beskriver oppveksten sin som begrensende hvor det blant annet var mangel på frihet til å kunne bestemme over egen tid. Denne beskrivelsen av deres oppvekstvilkår er noe som kommer opp flere ganger under intervjuene. Disse opplevelsene med de kulturelle bakgrunnene kan også oppleves som fremmedgjørende for den de er. Som Svendsen et al. (2018) beskriver, kan negative assosiasjoner gjøre at individer ikke vil seg igjen i visse begreper. Det blir da viktig å nevne hvordan den tette tilknytningen til sin kulturelle bakgrunn også har hatt positiv innvirkning på dem, som igjen påvirker hvordan de klarer å finne rom i minoritetsbegrepet.

Kris som er oppvokst i det han beskriver som et «konservativt kristent miljø» forteller at det har skapt utfordringer med interessene hans for som ikke var forenlige med familiens religiøse kultur. Interessert i å høre mer om omgivelsene rundt ham, spør jeg ham om miljøet rundt hans oppvekst, som skole og vennskapelige relasjoner

---

¹³ Relasjonen mellom religion og identitet er en diskusjon jeg tar for meg kan være interessant for videre forskning i konklusjon (kap 5.1), men vil se her på hvordan Kris introduserer seg selv.

utenfor kirken:

Kris: Det som er når man, eller hvertfall i min erfaring, at når man vokser opp i et intenst miljø og man bruker all sin tid i kirken; vi var der liksom fredag, lørdag søndag. Også noen ukedager, da man hadde messer hjemme hos folk. Så det ble jo på en måte en veldig stor del av deg. Så de fleste vennene mine var jo fra kirken på en måte, og da ender man som oftest opp med å henge med de på skolen og sånt [...] også blir man bedt om å ikke henge med andre folk som ikke er kristne, for de kan ha en negativ påvirkning på deg, så man blir begrenset.

For å kunne se nærmere på Kris sitt forhold til sin egen minoritetsbakgrunn, er det viktig å forstå de kulturelle signifikante praksisformene som har vært med på å forme ham.

Tilgang til fellesskap

Som Prieur (2004) argumenterer for, er individers evne til å kunne se seg selv som minoritetspersoner avhengig av de kulturelle kontekstene de befinner seg i, og hvordan de gjenkjenner at likhetene i familien gjør dem forskjellige fra majoritetssamfunnet. I Kris sitt tilfelle er familiens kultur utfordrende, men understreker at det er positive sider ved kulturen. Han nevner at til tross for de utfordringene han har møtt, så er det ikke lett å forlate miljøet [for å kunne være seg selv eller gå etter sin ambisjon]:

Kris: Men det er jo noe med å ha det fellesskapet, og vokse opp der. Det er ikke bare å gå bort fra det.

Ved et annet tidspunkt i intervjuet går han litt mer inn på det han beskriver som «fellesskapet»:

Kris: [...] men også sånn, selv om min oppvekst var, jeg definerer det som religiøs, så var det jo mange gode ting ved det også. Det var jo et fellesskap,

en tilhørighet der, og det kunne jo for eksempel være vanskelig på skolen, å finne denne tilhørigheten. Men i kirken hadde jeg venner som var som meg, eller de var liksom også vietnamesere, de skjønte det da. Og mange av de er fortsatt gode venner. Og min kjærlighet til musikk og dans kom jo også fra kirken. Ja, det var liksom [mange] gode ting.

Kris forteller at den konservative familiebakgrunnen gjorde at han ikke kunne utøve kunst, men at det likevel er i den samme kulturelle bakgrunnen han fant kjærligheten for kunsten. Han uttrykker det gode fellesskapet, og hvorvidt dette har vært viktig for ham i oppveksten. Kris anerkjenner hva dette fellesskapet har gitt ham og regner det som positivt. Fellesskapet har gitt ham venner som ligner ham og tilhørighet til mennesker i sosiale arenaer (skolen) der dette kan være vanskelig. Hakim uttrykker også lignende følelser tilknyttet hans kulturelle tilhørighet når han forklarer at han vokste opp blant andre afghanere i Osloøst:

Hakim: Jeg vokste jo opp med, vi har jo en ganske stor slekt fra [min] fars [sin side av familien] hjemme i her. Så hele den slekten bor jo på [Oslo øst]. Så det var veldig fint, fordi det var veldig mange av slekten her. Ikke så bra med en gang man blir ungdommer da, etter hvert så merker man mye av den negative siden om at man bor sammen med en stor slekt.

Her beskriver begge hvordan denne tilhørigheten har gitt dem en følelse av å være en del av et fellesskap. De klarer fortsatt å uttrykke de begrensningene deres kulturelle bakgrunn setter, men den er også karakterisert ved at den har gitt dem tilgang til et fellesskap.

Minoritet som et samlebegrep

Som understreket av Kjeldstadli (2010), omfatter begrepet «minoritet» i nyere tid ulike grupper mennesker som har innvandret til Norge. De kom fra et sted, et land, som har sine egne kulturelle praksisformer. Kris og Hakim forklaringer, viser hvordan de ulike kulturelle praksisformene har formet deres forståelse av seg selv.. Minoritetsbegrepet har kanskje ikke rom til alle kulturelle praksisformer, men Hakim og Kris deler likevel at de begge har en tilhørighet til en annen kultur enn

majoritetskulturen. Det er her de har mulighet til å være *like*. På denne måten kan de gjøre seg gjenkjennbare hos andre grupper mennesker som likner dem og som også er formet av de samme kulturelle praksisformene samt de historiske kjennetegnene ved begrepet som greid ut av Kjeldstadli (2010). For å kunne svare på hvilken måte «minoritet» kan være et identitetsbeskrivende begrep, kan vi se på den *samlende* funksjonen den innehar for de som deler erfaringene vi har diskutert. Vi kan se hvordan dette utspiller seg hos informantene som har vokst opp i minoritetskulturelle hjem.

Både Hakim og Kris gir uttrykk for at det å vokse opp blant mennesker som kommer fra samme landbakgrunn og slekt har vært betydningsfullt, men legger ikke skjul på utfordringene det har skapt. Til tross for de utfordringene informantene hadde møtt med sin minoritetsbakgrunn, ofte relatert til deres skeivhet, nevner de at de i voksten alder hadde «funnet» igjen mennesker som hadde samme kulturelle bakgrunn som dem, og hvilken rolle dette spilte for dem. I Kris sitt tilfelle nevner han at han hadde utdannet seg ferdig som danser i England, kom tilbake til Norge og begynte å omgås andre utenfor dansemiljøet. Jeg spør om hvilken type grupper det er han omgås, og om det er noen kjennetegn.

Kris: Når jeg tenker på det, så er det ikke nødvendigvis et miljø. Men et kjennetegn er at jeg har blitt kjent med mange flere med flerkulturell eller minoritetsbakgrunn. Og det har vært veldig fint, for det jo ikke så mange dansere som har den bakgrunnen. Så jeg har jo nesten bare, eller tidligere, nesten bare hatt hvite venner. Så det er faktisk noe som jeg ikke egentlig har tenkt så mye over. Men jeg bare innså det nå. At jeg har fått mange flere venner med flerkulturell bakgrunn.

M: Så det ikke vært en bevisst målrettet behov for at du har fått venner med minoritetsbakgrunn? Har det vært noe som bare har skjedd?

Kris: Jo, det har jo det. Jeg husker jeg tenkte på det og sa til folk, 'å jeg skulle ønske jeg hadde flere venner med minoritetsbakgrunn. Men også med skeiv identitet.

Hakim nevner en lignende opplevelse da han ble ferdig utdannet på en skole som ikke hadde andre mennesker med minoritetsbakgrunn. Han nevner spesielt en episode om når dette ble tydelig for ham:

Hakim: Jeg virkelig savnet det [hans miljø med flere minoritetspersoner i Oslo] også da jeg studerte borte. Det var egentlig veldig vanskelig innså jeg etter hvert. Det var jo masse hvite folk der. Hele skolen var jo så sykt hvite, liksom. Så var det en som begynte [en annen med minoritetsbakgrunn]. Det var ikke før i siste året. Når han begynte så ble det bare veldig tydelig, bare sånn, 'oh my god, det er så hvitt her'. De samtaler jeg hadde med han, oh my god, jeg har savnet det her.

Rema forteller også om den samme følelsen av samhold som Kris og Hakim når hun forteller om å tilbringe tid med en romantisk interesse som delte bakgrunn med henne:

Rema: Hun var fra Irak, veldig fint. Vi er jo egentlig de samme som de fra Midtøsten, pleier jeg å si jeg. Også fant jeg ut sammen med henne, den irakiske delen av henne, kom jo inn i min afghanske del. Da kunne vi drikke oss drita midt på natta og høre på masse sanger fra landene våre. Og lage kylling, helt seriøst, inn i ovnen med ris, sånn tre på natta. Og da ble litt sånn, oh shit, hva er dette her for noe? Så jeg tror ikke jeg ble forelsket i henne, men jeg ble forelsket i kulturen min. Gjennom henne. For jeg fant ut at hun ga meg det [kulturen], som jeg kanskje har savnet i mange år. Jeg smiler masse mens jeg snakker om det, for det var en awakening moment for meg: fuck du er utlending. Get your shit together. Du er afghaner, vær glad for det.

Jeg tolker Remas begeistring i dette sitatet som at hun fant noen som kunne forstå henne og kunne dele de kulturelle praksisformene som har formet henne. Hun uttrykker at hun og hennes romantiske interesse kunne dele noe likt med hverandre, som overlappet i begges kultur, til tross for at de ikke kommer fra samme land. Jeg vil bygge videre på dette og vil argumentere for at dette også danner en felles

forståelse om at det finnes andre som er *like* dem ved at begge er forskjellige på samme grunnlag. De er like i ulikheten. Informanter som anser seg som minoriteter, vil da også kunne gjenkjenne at andre minoriteter kan gi en følelse av likhet og familiaritet.

4.3 Tilhørighet i grupper som konstituerende for selvet

I forhold til begrepet «skeiv» er mindre klart på hvilken måte minoritetsbegrepet forstås og blir brukt av informantene. På den ene siden har informantgruppen med sammensatt identitet vanskeligheter med å plassere seg selv i begrepet, ettersom de opplever å ikke ha nok minoritetskulturell erfaring. Eller så kommer det frem at begrepet ikke er tilstrekkelig i at de også er oppvokst med majoritetskulturen hjemme. Informantene har likevel gjennomgått ulike rasialiseringsprosesser som har ført til at de heller ikke kan plassere seg selv innen det majoritetskulturelle. For informantene som er oppvokst med minoritetskultur hjemme, kommer det ikke frem noen spesifikke konflikter til begrepet «minoritet», men de uttrykker heller ingen særlig tilknytning til den, de diskuterer det ikke eksplisitt.

Informantene har isteden tett tilknytning til den spesifikke minoritetskulturen de har, gjennom de kulturelle praksisformene som de er oppvokst med som skiller seg ut fra majoritetskulturen. De nevner at deres oppvekstvilkår har vært konservativt, religiøst og begrensende for dem, men det eksisterer fortsatt elementer de trekker opp som positive. Dette er kjennetegnet tilhørighet og fellesskap. Vi ser det spesifikt hos Kris som uttrykker at fellesskapet bygget på den kulturelle bakgrunnen hans har vært betydningsfullt i andre arenaer hvor det kan være vanskelig å finne tilhørighet. Videre argumenterte jeg for at denne tilgangen til fellesskap er noe informantene kan gjenkjenne i andre, og begrepet «minoritet» kan brukes for å gjenkjenne andre som har vært gjennom de samme sosiale- og rasialiseringsprosessene. På denne måten kan begrepet bli brukt som et samlende begrep på andre som har hatt samme erfaring.

4.3.1 «Minoritet» som en gruppeidentitet

Under «Minoritet som et identitetsbeskrivende begrep?» gjør jeg rede for hvordan minoritetsbegrepet blir brukt for å beskrive ulike grupper «innvandrere» under ett begrep. Mitt argument var at denne generaliseringen vil gjøre begrepet begrensende siden det ikke har rom for alle de ulike kulturelle praksisformene og erfaringene som definerer informantene. Begrepet vil derfor ikke fungere som et fullverdig identitetsbeskrivende begrep. Vi har likevel sett at begrepet gir en egen mulighet for å beskrive informantenes erfaring med en minoritetskulturell bakgrunn. I denne muligheten beskriver den at de deler noe likt gjennom deres tilhørighet til familiekulturen, og på samme måte, er dette med på å også forklare hvorfor informantene med sammensatt identitet kan ha vanskeligheter med begrepet.

I argumentet mitt, har jeg hentet inspirasjon fra hvordan Ahmed (2004; 2006) argumenterer for at konstruksjonen av selvet dannes gjennom å kjennetegne andre som er *lik* en. Men i motsetning til mitt argument, fokuserer Ahmed på konstruksjonen av den *hvite* nasjonale identiteten, og hvordan den reproduseres. Spesifikt i «Affektive økonomier» (2000), ser hun dette i hvordan den (hvite) nasjonale identiteten blir til i gjenkjennelsen og navngivelsen av de *fremmede*, som gjør de ikke-fremmede gjenkjennbare for? seg selv. I «Skeiv Fenomenologi», som denne oppgaven bygger sin teoretiske ramme rundt, beskriver Ahmed (2006) hvordan «hvithet» er med på å fremmedgjøre andre gjennom likhet.¹⁴ Ulikt Ahmed, er jeg derimot opptatt av hvordan likhet også kan være konstituerende for? grupper som vanligvis er kjennetegnet som «de Andre».

Slik jeg leser Ahmed, står hun i fare for å frarøve agens fra de menneskene som er fremmedgjorte ved å kun tillegge denne handlingen til å kunne definere seg selv til de ikke-fremmede, altså de som allerede sitter med definisjonsmakten. Jeg deler hennes overbevisning om at årsaken for dette dialektiske og hierarkiske forholdet er bestemt av de ikke-fremmede, gjennom blant annet historier med kolonialisme, har trengt å gjenkjenne de fremmede for å kunne bygge egen identitet (Fanon i Ahmed, 2006). Men jeg opplever hennes argumenter ikke gir muligheter for

---

¹⁴ Diskusjonen om grupper, tilhørighet og likhet forstått av Ahmed er noe jeg kommer tilbake til og utdyper senere i denne analysen.

de som er fremmedgjorte. Er det ingen måter å løsrive seg denne hierarkiske relasjonen? Jeg har tidligere understreket at minoritetspersoner gjenkjenner hverandre i sin tilknytning til religion eller landbakgrunn. Jeg mener da videre at de fremmedgjorte også har makten til å kunne gjenkjenne seg selv i sin likhet med hverandre og dermed kunne anerkjenne hverandre som handlende subjekter i tråd med Butler (2005). Jeg mener likevel at vi kan bruke Ahmeds teori for å forstå hvordan rasialiseringsprosesser blir reproduisert, og som kan forklare hvordan minoritetsbegrepet brukes av informantene.

Vi kan se hvordan «minoritet» fungerer som en gruppeidentitet i det Hakim, Kris og Rema forteller gjennom opplevelsen av å ha samme fellesskap. Dette fellesskapet er ikke karakterisert av å ha delte kulturelle praksisformer, men det at de har tilknytning til andre kulturelle praksisformer enn majoritetskulturen. Følelsen av fellesskap ligger i den delte ulikheten. Vi kan videre se hvordan disse opplevelsene av fellesskap og gruppeidentitet er blitt til gjennom rasialiseringsprosesser. Ut ifra Ahmed er rase noe sosialt så vel som kroppslig gitt (Ahmed & Auestad, 2021). Hakim, opplever også slik Ahmed forklarer, at rase har signifikante sosiale egenskaper, som er med på å påvirke hvordan han tilnærmer seg de andre på skolen. Vi kan ikke gå ut ifra at dette nødvendigvis er en negativt ladet forståelse av enten ham eller medstudentene, men heller en anerkjennelse av forskjelligheten mellom Hakim og hans hvite medstudenter skapt av at de har opplevd ulike rasialiseringsprosesser.

Vi kan imidlertid forstå det som et behov for å omgås noen som deler samme erfaring, og som dermed har samme fortolkningsramme. Og når Hakim forteller at han hadde «savnet» dette, eller når Rema beskriver noe som hun har «savnet i mange år», antyder det at informantene finner tilbake til noe kjent, og som de har erfart før. For informantene med sammensatt identitet er dette samholdet ukjent når de forklarer at de har utfordringer med å plassere seg selv som minoriteter – det er ikke noe å «komme tilbake til». Med denne sammenligningen kan man få inntrykk av at minoritetsbegrepet reproducerer kulturelle og historiske egenskaper, så vel som at det også beskriver de kroppslige rasialiseringene. Dette påvirker informantene med sammensatt identitet i sin identifisering med begrepet ettersom deres kulturelle erfaringer har vært i det majoritetsnorske gjennom familien og sosiale kretsen. Jeg

vil gå ytterligere inn på hvordan rase er konstituert rundt oss og reproduert, og hvordan dette påvirker oss til å forstå oss selv som grupper bestemt ut ifra rasialiseringsprosesser. For denne oppgaven er dette relevant for å forstå hvordan disse rasialiseringsprosessene er såpass iboende at det styrer vår forståelse av egen identitet.

4.3.2 «Hvithet» som en gruppeidentitet

Ahmed (2006) forklarer hvordan vår forståelse av «fellesskap» og tilhørighet kan ses som resultater av rasialiseringsprosesser. Hun trekker spesifikt frem Edwards Saids «orientalisme» for å forklare hvordan *hvithet* kan være det som er «her» (Ahmed, 2006), som et punkt verden utspiller seg fra (Ahmed & Auestad, 2021, s. 78). Når vi forstår hvitheten som et punkt som verden utspiller seg fra blir det avgjørende for hvordan andre kropper beveger seg rundt dette verdensbilde. Kropper som ikke ligner den hvite kroppen, blir ansett som det som er «der borte», noe utenfor (Ahmed, 2006). Det er ikke kun kropper som kan representere det hvite, men også rom kan ta form i hvithet. Vi kan forstå dette på samme måte om hvordan heteronormativitet er en streit linje.

I tilfellet rase, vil vi si at kropper etter hvert blir sett som «like» - som for eksempel at de «deler hvithet» som en «karakteristikk» (Ahmed & Auestad, 2021, s. 80). Denne likheten er med på å generere vår forståelse av «fellesskap». Fellesskap og gruppetilhørighet er da bestemt ut ifra rasialiserte prosesser. Slik jeg forstår det er informantene med sammensatt identitets forventning å kunne finne tilhørighet i minoritetsbegrepet kjennetegnet av hvordan Ahmed beskriver rasialisering skaper samhold og fellesskap (2021). Informantene med sammensatt identitet likner da ikke kroppslig den familiekulturen og miljøet de er oppdratt i. Men samtidig er også deres kulturelle og sosiale referanser forbundet med majoritetskulturen. De er nært det hvite, men karakteristikken som kjennetegner den hvite kulturen er fortsatt ikke tilgjengelig for dem grunnet deres rasialiserte kropp. Denne informantgruppen har også erfart at andre som har hvite kropper har fremmedgjort dem, som igjen fører til at hvithet ikke er tilgjengelig for dem.

Videre kan vi også se hvordan informantgruppen som er oppvokst med minoritetskultur også bruker hvithet for å identifisere det som er forskjellig fra dem. Vi ser dette i hvordan Hakim tilegner alle som passer i denne ideen om «hvithet» likhet, og at de tilhører én gruppe som han selv ikke har plass i. Vi kan gå ut ifra at Hakims forventning er at disse deler karakteristikker avgjort av deres «hvithet». Det som er likt for alle informantene er at begrepene «hvithet» og «minoritet» kommer med spesifikke kulturelle praksisformer som har påvirket hvordan kroppen deres iboer dem (Ahmed, 2004; 2017). Jeg ser «hvithet» og «minoritet» i tråd med Ahmed (2006) som objekter informantene er orientert rundt. Som vi allerede har diskutert kan noen objekter være tilgjengelig for noen, som muliggjør visse handlinger for noen og ikke for andre. Informantenes møte med andre som representerer «hvithet» eller «minoritet» vil da påvirke hvordan de orienterer seg rundt dem, basert på de tidligere erfaringene de besitter.

Vi kommer tilbake til hvordan dette påvirker informantene med sammensatt identitet når Alex forklarer hvordan begrepet «skeiv» gir henne rom til å være seg selv, da begrepet i seg selv kan være så «omfattende». Hun sammenligner det med hvordan begrepet «svart» er begrensende.

Alex: ... og gjerne svarte folk som da liker å skille seg bort fra de hvite rent kulturelt, og da føler jeg at jeg har litt for mye av det hvite i meg til å være ordentlig i den gjengen.

Alex' beskrivelse her ligner det Dani tidligere fortalte om at hans tilgang til majoritetsnorsk kultur gjør ham mindre minoritet. Alex beskriver hvordan hun ikke finner en tilhørighet i den «svarte» gruppen fordi hennes kulturelle bakgrunn gjenspeiler hennes hvithet, som igjen er påvirket av oppvekst og tilgang til sin majoritetsnorske familie. Vi kan også gå tilbake til det Jax forteller innledningsvis i dette kapittelet, når han sier at han begynte å bli oppmerksom på at han var en minoritet. Han forklarer at han først begynte å identifisere seg som «minoritet» i senere alder, etter han hadde blitt oppmerksom på «Black Lives Matter»-bevegelsen. En oppdagelse som medførte at han begynte med «research». Det som kommer frem i Jax sin forståelse av seg selv, er hvordan hans tilhørighet til minoritetsbegrepet ikke er avhengig av at han er en synlig minoritet, men hvorvidt han føler samhold med

andre som tilhører gruppen. Hans utforskning av egen minoritetsbakgrunn kan ses på som et forsøk på å fylle en mangel på kunnskap og skape en forståelse av seg selv i et nytt lys. Dette minner om det Prieur forklarer at et individs identifisering med en etnisk kategori er et resultat av en fortolkningsprosess gjennom familien (2004) og det Ahmed (2006) forklarer i at hvordan det blir til i en rasialiseringssprosess.

For informantene som ikke har erfaringen med å vokse opp i en minoritetskultur hjem, som er i tilfellet hos Alex, Dani og Jax, kan det forklare hvorfor de ikke føler de kan plassere seg innenfor minoritetsbegrepet. Jeg vil fortsette argumentet om minoritetsbegrepet og hvordan det henger sammen med det å være å være *fra* et annet sted og man er et sted man har kommet *til*. Informantenes foreldre som har kommet *til* Norge er definert som innvandrere, og gjennom dem har også deres etterkommere fått statusen innvandrere/minoriteter uten å ha gjort vandringen selv. I tilfellet hvor informantene har en sammensatt identitet av majoritetsnorsk og minoritetsnorsk, så er de i teorien *herfra*. De har en tilknytning gjennom sine foreldre, oppvekst og tilhørighet til de majoritetsnorske kulturelle praksisformene *her*. Vi ser likevel at alle tre informanter uttrykker et behov for å kunne plassere seg innenfor begrepet *minoritet*. Noe som de for så vidt også gjør siden de er med i denne oppgaven.

Her vil jeg igjen lene meg på Ahmed (2006) som ser hvordan konstruksjonen av hvithet er karakterisert gjennom *likhet* og gjenkjenningen av det fremmede. Gjennom de kroppslige karakteristikene som ikke er gjenspeiler hvithet, vil informantene oppleve å være fremmede fra sin egen familie og omgivelser. Behovet som informantgruppen med sammensatt identitet har for å plassere seg i minoritetsbegrepet handler da om hvordan *hvithet* er en definert og er et homogent fenomen som fremmedgjør denne informantgruppen. Fremmedgjøringen kommer i form av opplevelser der de blir stilt spørsmål ved (Ahmed, 2017). Hvitheten gir ikke informantgruppen, som er halvt norske og hvite, rom til å være «komfortable» i denne identitetskategorien (Ahmed, 2017). Denne fremmedgjøringen er lik som den fremmedgjøringen informantgruppen med minoritetskultur opplever, men siden de har en kulturell bakgrunn de kan gjenkjenne seg selv i, og som kan forklare deres *ulikhet* fra det som er *her* (hvithet), er det lettere for dem å plassere seg innenfor

minoritetsbegrepet, enn informantgruppen som ikke har denne kulturelle tilhørigheten.

4.4 Det fortellbare selvet

Jeg vil gå tilbake til Dani, til når han forteller at det ikke er mange begreper for hva han er, og argumentet mitt om at informantene trenger å gjøre rede for seg. Jeg forklarte at å ha et språk som kan beskrive egen identitet er viktig i tråd med Butler (2005), og gikk videre i en diskusjon om hvorvidt minoritetsbegrepet kunne brukes som et identitetsbeskrivende begrep. Jeg vil igjen se hvilke muligheter begrepet kan ha. Frem til nå har jeg karakterisert «minoritet» som et begrep som gir rom for likheter innad i grupper og skaper et samhold om et felles «vi». Selv om denne forståelsen av «minoritet» hittil har vært karakterisert som å vokse opp i et minoritetskulturelt hjem og med erfaringer om en tilknytning til en kultur som ikke er norsk. Dette åpner opp for å forstå begrepet som et *åpent* begrep, som gjennom ny erfaring kan gi informantene som har vokst opp med majoritetskultur tilhørighet til begrepet «minoritet».

Vi kan se hvordan denne tilhørigheten til minoritetsbegrepet kan utvikles hos informantene i Jax sin opplevelse med et tilfeldig møte med en tilfeldig person som kjente han igjen fordi han lignet på sin far. Det viser seg at det var en kusine i familien hans. Etter møtet deres forteller Jax at de opprettholdt kontakt:

Jax: Også begynte jeg og hun å få litt kontakt og snakke sammen. Og da hadde jeg plutselig noen å snakke sammen med. Om pappa og sånt.. og liksom om landet vårt, sånne ting. Som egentlig er så fint for det.. Jeg har aldri kunne snakket med noen om det før.

M: Tror du det er noe du har savnet?

Jax: Ja.. Jeg tror det altså. Absolutt.

Møtet med tremenningen til Jax viser oss følelsen av tilknytning til sin minoritetsbakgrunn, og er et eksempel på det Prieur tar opp om konstruksjonen av en «etnisk minoritet». Prieur forklarer at forståelsen av forskjellighet vil skje i en viss

alder, der man ser at forskjellene (språk, samme praksisformer, væremåter og følelsesstrukturer) ikke bare er tilfeldige eller individuelle – men at det henger med individets familiebakgrunn (2004). Individene som deltok i Prieurs forskning vokste opp i minoritetskulturelle hjem, og denne oppdagelsen skjedde etter hvert som individene kunne kjennetegne disse forskjellene. Hos Jax ser vi at tilhørigheten til den minoritetskulturelle siden av hans familie skjer etter han selv enten utforsker hva det vil si å være en minoritet, eller som her når han får kunnskap fra en i familien hans. Alex har også liknende opplevelse. Mot slutten av intervjuet forteller hun om en venn med minoritetsbakgrunn som hun hadde i Oslo:

Alex: Jeg hadde en venn i Oslo, så var jeg ofte med hans venner. Og da var jeg plutselig på en fest med mange folk som så ut som meg. Det var litt nytt da. Det var i 20-årene hvor jeg plutselig var på fest med folk som ikke var bare hvite.

M: hvordan var det?

Alex: Det var jo veldig fint, at jeg følte meg litt sett på en måte. At man følte ikke at.. for det som ofte er, det er veldig sånn [i rom med kun hvite] «oi så spennende» jeg husker ikke helt hva de pleier å si, men jeg synes det er på en sånn måte. Det er veldig «eksotifiserende».

Her ser vi hvordan Jax og Alex får tilgang til de kulturelle spesifikke praksisformene som de tidligere ikke har følt de har manglet. I møte med andre som ligner dem, enten gjennom familien for Jax, eller for Alex når hun henger med andre som deler samme kroppslig rasialiserte karakteristikk. Dette kan vi forstå som at begrepet «minoritet» har rom for å utvides (Ahmed, 2006) til å inkludere flere enn kun de som historisk har erfart kulturelle spesifikke praksisformer i sin oppvekst.

Det kan argumenteres at begrepet til en viss grad er fleksibelt. Det er fortsatt begrenset fordi det finnes spesifikke kroppslige karakteristikk som er med på å bestemme hvem som kan bruke begrepet eller ikke. Videre er også begrepet forstått som et begrep som innebærer erfaring med spesifikke kulturelle praksisformer, en forståelse som kan være med å utvide begrepets funksjon. I tillegg er det, etter min mening, viktig å ikke undervurdere de formene for annengjøring og fremmedgjøring

informantene har erfart i livene deres som er sterkt internaliserte. En endring i hvordan språket brukes vil ikke nødvendigvis endre hvordan de ser seg selv, eller de historiske segmenteringene kroppen deres har vært gjennom (Ahmed, 2006). En mer åpen bruk av begrepet «minoritet» vil dog tilsi at det er mulighet for at informanter med sammensatte identiteter kan finne tilhørighet innad i gruppen. Denne tilhørigheten vil gi dem verktøy til å kunne gjøre sin identitet fortellbar, og gi en forståelse av seg selv gjennom samhold og likhet med andre (Butler, 2005).

5. Konklusjon

Denne oppgaven har undersøkt problemstillingen: *I hvilken grad er informantenes forståelse av begrepene «skeiv» og «minoritet» med på å forme deres identitetsbygging og selvforståelse?* Seks skeive med minoritetsbakgrunn ble intervjuet for å oppnå kvalitativ innsikt i tematikken, hvoretter innholdet i deres språklige bruk ble analysert med bruk av teorier innen postkolonial og skeiv teori. Den sentrale epistemologiske antagelsen her er at våre identitetsforståelser påvirkes kontinuerlig, og er en effekt av kolonihistorie og sosiale konstruksjoner av kjønn/sexualitet. Analysens fokus har vært hvordan skeive personer med minoritetsbakgrunn i Norge bruker det tilgjengelige begrepsapparatet de har om sin identitet, og hvorvidt dette samsvarer med deres selvforståelse. Oppgavens metodologiske utgangspunkt har vært de fortellingene informantene bringer opp, for så å se sammenhengen i deres opplevelser, og videre hvordan de navigerer språklig i interseksjonene mellom ulike sosiale kategorier, og hva disse språklige praksisene har å si for deres posisjon i samfunnet. Teoretisk har jeg vært inspirert av en kritisk lesning av maktforholdet mellom Subjektivitet og den Andre, særlig teoriene til Edward Said og Gayatri Chakravorty Spivak. I den forbindelse har jeg brukt begreper og perspektiver fra Sara Ahmeds «Skeiv fenomenologi».

Mine funn viser at skeive med minoritetsbakgrunn er kreative i italesettingen av egen identitet. De bruker begrepene «skeiv» og «minoritet» for å kunne vise til deres posisjon i samfunnet som rasialiserte og med ikke-heterofil seksuell orientering. Ett av de sentrale funnene i analysen i denne oppgaven er hvordan informantene forstår begrepene «skeiv» og «minoritet» som samlende begreper.

Analysen kunne legge frem at «begjær» stiller en stor rolle i hvordan skeive med minoritetsbakgrunn forholder seg til deres seksuelle orientering. Dette muliggjør en forståelse av deres seksuelle orientering som ikke forankret i annengjøring, men heller en draging mot det som føles riktig. Utover å representere informantens seksuelle orientering ble begrepet «skeiv» brukt som et politisert identitetsbegrep. Denne politiserte identitetsbegrepet kunne informantene dele at andre som identifiserer seg som skeive må bidra i arbeidet som trengs for å beholde begrepets

fleksibilitet. Dette ble kjennetegnet som at informantene jobber med et felles prosjekt (Duggan, 2003).

Denne bevisstheten ser ut til å være knyttet til skeive minoriteters opposisjon til det normative, i størst grad det heteronormative, men også andre former for normativitet. «Skeiv» som et beskrivende begrep for ikke-normativitet, ga i tillegg mulighet for å omfatte informantenes rasialiserte bakgrunn. Informantene forklarte deres bruk av begrepet ved å si «jeg kan være meg selv der», noe som tyder på at «skeiv» har plass til å representere den interseksjonen skeive minoriteters befinner seg imellom heteronormativitet og rasistiske strukturer.

«Skeiv» er kjennetegnet av informantene som det nærmeste beskrivende begrepet av deres identitet fordi det tilgjengeliggjør handlingsmuligheter som kan omfatte det som informantene forstår seg selv ut ifra. I tråd med tidligere forskning av skeive ungdommers identitetsarbeid, har det blitt kjennetegnet som en løsrivelse av stigmatiserende begreper som «homofil» ettersom det oppleves fremmedgjørende. I lys av Ahmeds teori trakk analysen frem sammenheng mellom hvordan visse begreper, som «homofil», kan virke begrensende i informantenes møte med dem, og deres behov for å bruke et begrep som ikke hadde samme begrensning. Som nevnt, er denne formen for begrensning bestemt ut ifra hvordan begrepene bærer med seg historie som ikke samsvarer med informantenes egen selvforståelse.

Informantenes bruk av begrepet «minoritet», var imidlertid ikke like sammenhengende som bruken av begrepet «skeiv». Datamaterialet viste hvordan skeive med minoritetsbakgrunn har ulike tilnærminger til sin minoritetsstatus i sin italesetting. Denne forskjellen er kan forstås i sammenheng med tilgang til det Prieur (2004) beskriver som «kulturelle spesifikke praksisformer» i sin oppvekst, og hvilket miljø informantene vokste opp i. For informantene som hadde sammensatt identitet var det vanskeligere å gjenkjenne seg selv i begrepet «minoritet» fordi de opplevde en *mangel* på samhold med andre minoritetsetniske grupper. Dette funnet ble grunnlaget for en diskusjon om minoritetsbegrepets potensial som et identitetsbeskrivende begrep. Ettersom skeive med minoritetsbakgrunns forståelse av minoritetsbegrepet er påvirket av den historiske bruken av begrepet, kunne ikke minoritetsbegrepet tilby like stor fleksibilitet som begrepet «skeiv».

Gruppen som hadde vokst opp med minoritetskulturell familiebakgrunn og omgivelse kjennetegnet ikke minoritetsbegrepet ut ifra de annengjørende forholdene som begrepet ble konstruert i. Analysen kunne legge frem at denne informantgruppens forståelse av egen minoritetsstatus var forbundet med det fellesskapet som preget deres oppvekst. Deres selvforståelse var styrt av de kulturelle tilskuddene som familiebakgrunnen hadde gitt dem i de ulike praksismåtene som skilte seg fra majoritetsbefolkningen. Denne identifiseringen med familien og foreldrenes landbakgrunn, la også grunnlag for hvordan informantene kunne gjenkjenne andre med samme tilhørighet som dem. På denne måten er informantenes forståelse av egen minoritetsstatus bestemt ut ifra de likhetene de deler med andre med minoritetsbakgrunn. Analysen har i tillegg vist en slik forståelse av «minoritet» muliggjør rom for endring. Informantene med sammensatt identitet kan opparbeide seg til å kunne finne tilhørighet i gruppen, gjennom å etablere mer kunnskap og erfaring som er forankret i minoritetskultur.

Minoritetsbegrepet er samlende i at gruppene definerer seg ut ifra det de har likt med andre individer som også har minoritetsstatus. Selv om informantenes posisjon i samfunnet i stor grad er påvirket av underordning gjennom ulike former for fremmedgjøring, vise denne analysen at deres identitetsforståelse ikke kun er bestemt ut ifra forholdet mellom Subjektet og den Andre. Informantenes kreative måter å forstå disse begrepene på, utenfor de annengjørende forståelsene, tyder på at de har agensen til å kunne gjenkjenne seg selv som noe annet enn den Andre. Denne gjenkjennelsen er forbundet med deres tilhørighet til sosiale grupper som reflekterer deres selvforståelse.

Opgaven har fokusert på hvordan informantene har funnet måter å forstå seg selv på som handlende subjekter, men analysen har også vektlagt at behovet for at slikt arbeid i det hele tatt eksisterer er forankret i de makthierarkiene som informantene er underlagt. Analysen har lagt frem at behovet for språkliggjøring av skeive minoriteters identitet er knyttet til historier med kolonialisme, der den Andre er alltid er i en posisjon hvor de må gjøre rede for seg. Informantenes arbeid med begrepene kan da ses som et forsøk på å italesette sin identitet uten å oppleve fremmedgjøring, eller forstå seg selv fra en fremmedgjørende posisjon. Denne studien har synliggjort at strukturell makt gjennomsyrrer språket, der visse identiteter

må gjøre seg forstått for å kunne bli anerkjent, der redegjørelsen i seg selv fungerer som en fremmedgjørende praksis. Likevel, har analysen vist hvordan informantenes posisjon har gitt dem verktøy for å kunne definere seg selv på måter som ivaretar deres agens.

5.1 Forslag til forskningsfellesskapet

Det er ikke alt en masteroppgave kan fange, og det er flere tendenser og fenomener i informantenes liv som jeg ikke har hatt anledning til å forfølge analytisk. De to analysekapitlene tilbyr en analyse av hvordan identitetskategoriske begreper er med på å definere informantenes forståelse av seg selv. Underveis i kapitlene har det kommet frem ulike former for fremmedgjøring som informantene har erfart. Jeg ser et interessant analytisk potensial i det å gå inn på de fremmedgjørende opplevelsene til informantene, som jeg har måttet la ligge.

Et annet tema i informantenes erfaringer jeg mener ville egnet seg for videre forskning ligger i skjæringspunktet mellom kjønn og religion. Ahmed forklarer at orienteringer kan fungere rettende og dette hadde jeg sett spesifikt på det informantene deler om deres erfaring i møte med kjønn og religion. Slik erfaringer kunne vært forsøkt forstått i lys av det Duggan (2003) beskriver som homonormativiteten. Videre hadde også en slik tilnærming åpnet opp for å se på konkrete erfaringer i samfunnet for eksempel ved å bruke Puar (2007) for å se på hvordan nye diskurser for medborgerskap blir konstruert gjennom homonormativiteten. Informantenes posisjon i interseksjonen av ulike sosiale grupper hadde gitt meg en unik mulighet til å kunne se det i sammenheng med Ahmed (2004) om hvordan nasjonale identiteter skapes.

Jeg oppfatter gruppen jeg har studert og deres prosjekt som noe helt nytt og lovende, som det vil bli spennende å følge med på. Som denne oppgaven har vist ligger det mange muligheter til å ta i bruk den kunnskapen de kommer med. Men ikke minst, er lignende forskning i en unik posisjon til å kunne beskrive og gjenfortelle erfaringene til skeive med minoritetsbakgrunn fra deres perspektiver.

Litteraturliste

- Adler, P. A., & Adler, P. (2012). The epistemology of numbers. *National centre for research methods review paper. How many qualitative interviews is enough?* Hentet fra http://eprints.ncrm.ac.uk/2273/4/how_many_interviews.pdf
- Albuja, A., Sanchez, D., & Gaither, S. (2018). Fluid racial presentation: Perceptions of contextual “passing” among biracial people. *Journal of Experimental Social Psychology, 77*, 132-142.
- Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2018). *Reflexive Methodology, New Vistas for Qualitative Research* (3. utg.). SAGE Publications.
- Andersson, M., Jacobsen, C., Rogstad, J., & Vestel, V. (2012). *Kritiske hendelser – nye stemmer: Politisk engasjement og transnasjonal orientering i det nye Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ahmed, Sara 2004. *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh University Press.
- Ahmed, S. (2006). *Queer phenomenology : orientations, objects, others* (p. 223). Duke University Press.
- Ahmed, S. (2017). *Living a feminist life*. Durham: Duke University Press.
- Ahmed, S., & Auestad, L. (2021). *Gledesdrepnde essays* (1. utgave., Vol. 81). Cappelen Damm akademisk.
- Akin. (2019). Discursive Construction of Genuine LGBT Refugees. *Tidsskrift om homoseksualitet, 23*(3-4), 21-46 <https://doi.org/https://doi.org/10.34041/ln.v23.549>
- Akin. (2015). *Assessing sexual orientation-based persecution : a closer look at the Norwegian practices of asylum evaluation of gay and lesbian claimants*. <http://hdl.handle.net/11250/2629963>
- Bangstad, S., & Døving, C. A. (2023). *Hva er rasisme* (2. utgave., Vol. 57). Universitetsforlaget.
- Baker, Sarah Elsie, & Edwards, Rosalind. (2012). Introduction. *National centre for research methods review paper. How many qualitaive interviews is enough?*
- Bates, T. R. (1975). Gramsci and the Theory of Hegemony. *Journal of the History of Ideas, 36*(2), 351–366. <https://doi.org/10.2307/2708933>
- Burney, S. (2012). CHAPTER ONE: Orientalism: The Making of the Other. *Counterpoints, 417*, 23–39. <http://www.jstor.org/stable/42981698>
- Bue, K. (2014). Ulike kulturelle forståelser av kjønn, *Med et interseksjonelt blikk på rasialiserte transpersoner i Norge*. Universitetet i Oslo: Oslo.
- Butler, Judith 1990. *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.

- Butler, Judith 2005. *Giving an Account of Oneself*. New York: Fordham University Press.
- Cavarero, Adriana 2000. *Relating Narratives. Storytelling and Selfhood*, Edited by A. Benjamin. Translated by P. A. Kottman. New York & London: Routledge.
- Clarke, A. E. (2005). *Situational analysis. Grounded theory after the postmodern turn*. SAGE.
- Collins, P. H. (1986). Learning from the Outsider Within: The Sociological Significance of Black Feminist Thought. *Social Problems*, 33(6), S14–S32. <https://doi.org/10.2307/800672>
- Collins, P. H. (1997). Comment on Hekman's "Truth and Method: Feminist Standpoint Theory Revisited": Where's the Power? *Signs*, 22(2), 375–381. <http://www.jstor.org/stable/3175278>
- Collins, P. (1999). Reflections on the outsider within. *Journal of Career Development*, 26(1), 85–88. <https://doi.org/10.1023/A:1018611303509>
- Dahlstedt, M., Fejes, A., Olson, M., Rahm, L., & Sandberg, F. (2017). Medborgarskapandets paradoxer: Medborgarskapspositioneringar i berättelser om tillhörighet i migrationens tid. *Sociologisk forskning*, 54(1-2), 31–50.
- Diallo, M. O-K. (2023). *Joining in black Study: Knowledge creation and black feminist critique alongside African Norwegian youth*. [Doktorgradsavhandling]. NTNU.
- Duggan, Lisa 2003. *The Twilight of Equality? Neoliberalism, Cultural Politics, and the Attack on Democracy*. Beacon Press.
- Dutta, U. (2017). Critical Ethnography. I J. Mills & M. Birks (Red.), *Qualitative Methodology: A Practical Guide* (s. 89-106). Sage Publications.
- Døving, C. A. (2009). *Integrering: teori og empiri*. Oslo: Pax.
- Ellefsen, R., & Sandberg, S. (2022). Black Lives Matter: The Role of Emotions in Political Engagement. *Sociology*, 56(6), 1103-1120. <https://doi.org/10.1177/00380385221081385>
- Elgvin, O., Bue, K., & Grønningsæter, A. B. (2013). *Åpne rom, lukkede rom : LHBT i etniske minoritetsgrupper* (Vol. 2013:36, p. 122). Fafo.
- Eggebo, H., Karlstrøm, H., Stubberud, E. (2020). Diskriminering og sosial ekskludering av skeive med innvandrerbakgrunn. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 44(2), 132-151. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1781-2020-02-04>
- Eggebo, H., Stubberud, E., & Karlstrøm, H. (2018). *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge: Vol. nr. 9/2018*. Nordlandsforskning.
- Eggebo, H. (2019, 18. juni). *Tematisk analyse – metodeartikkelen som løser alt*. Helgaeggebo.no. <https://helgaeggebo.no/?s=Tematisk+analyse+-+metodeartikkelen+som+løyer+alt>

- Fraser, N. (2007). Fra omfordeling til Anerkjennelse. *Agora*, 25(3), 104-139.
- Fraser, N. (2009). Sosial rettferdighet i identitetspolitikken tid: Omfordeling, anerkjennelse og deltakelse. *Agora*, 4, 213 – 235.
- Glissant, Édouard (2006): *Poetics of Relation*. Translated by Betsy Wing and Ann Arbor. Michigan, Michigan University Press.
- Gressgård, R. & Jacobsen, C. (2002). En kvinne er ikke bare en kvinne. Kjønnspromblematikk i et flerkulturelt samfunn. I C. Jacobsen & R. Gressgård (Red.), *Kjønnsrettferdighet: utfordringer for feministisk politikk* (s. 189-130). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Grønningsæter, A. B., & Nuland, B. R. (2009). *Lesbiske og homofile i Sápmi : en narrativ levekårsundersøkelse* (Vol. 2009:26, p. 90). Fafo.
- Haikkola, L. (2011). Transnational and local negotiations of identity. *Nordic Journal of Migration Research*, 1(3).
- Hagen, 2005. *Transkripsjonsveiledning for NOTA-Oslo*. Hentet fra <http://www.tekstlab.uio.no/nota/oslo/transkripsjon/NoTa-transkripsjonsveil7.pdf>
- Huddart, D. (2001). MAKING AN EXAMPLE OF SPIVAK. *Angelaki : Journal of Theoretical Humanities*, 6(1), 35–46. <https://doi.org/10.1080/713650374>
- Høibråten. (2018). *Dobbel dose annerledes: En kvalitativ studie av unge skeive med etnisk minoritetsbakgrunn i Oslo*. [Mastergradavhandling, Universitetet i Oslo].
- Johannessen, L.E.F., Rafoss, T.W. & Rasmussen, E.B. (2018). *Hvordan bruke teori? : nyttige verktøy i kvalitativ analyse*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Kjeldstadli, K. (2010). Kap 1: Fra innvandrere til minoriteter. I A.-B Lund & B.-B Moen (Red.), *Nasjonale minoriteter i det flerkulturelle Norge* (s. 15-29). Tapir Akademisk Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndverk* (3rd ed.). Hans Reitzels Forlag.
- Maggio, J. (2007). "Can the Subaltern Be Heard?": Political Theory, Translation, Representation, and Gayatri Chakravorty Spivak. *Alternatives: Global, Local, Political*, 32(4), 419–443. <https://doi.org/10.1177/030437540703200403>
- Mathisen, T. (2020). Vi er med hverandre fordi vi er utlendinger»: Om (re)produksjonen av kategoriene «utlending» og «norsk» i skolen. *Nordisk Tidsskrift for Ungdomsforskning*, 1(2), 124–141. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-8162-2020-02-03>
- Midtbøen, A. H. & Friberg, J. H. (2017). Innvandrernes etterkommere: Teoretiske og komparative perspektiver. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(1), 5-14.
- Midtbøen, A.H. (2015). Etnisk diskriminering i arbeidsmarkedet. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 55(1), 3–30. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-291X-2015-01-01>
- Midtbøen, A. H., & Rogstad, J. (2010). Den utdannede, den etterlatte og den drepte: Mot en ny forståelse av rasisme og diskriminering. *Sosiologisk tidsskrift*, 18(1), 31–52. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2010-01-03>
- Mulinari, D., & Neergaard, A. (2017). THEORISING RACISM. *Nordic Journal of Migration Research*, 7(2), 88–96. <https://doi.org/10.1515/njmr-2017-0016>

- Murdoch, H. A. (2013). ÉDOUARD GLISSANT'S CREOLIZED WORLD VISION: From Resistance and Relation to "Opacité" *Callaloo*, 36(4), 875–889. <https://doi.org/10.1353/cal.2013.0194>
- Røthing, Å., Bang, S., & Mühleisen, W. (2010). Grenser for seksualitet – Norske seksualitetsforståelser i familie- og innvandringspolitikk. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 33(4), 253–275. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1781-2009-04-02>
- Mørck, Y. (2019). Minoritetsetniske lesbiske i et interseksjonelt intimt medborgerskapsperspektiv. *Dansk Sociologi*, 30(2), 57–73. <https://doi.org/10.22439/dansoc.v30i2.6040>
- Rich, A. C. (2003). Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence (1980). *Journal of Women's History*, 15(3), 11–48. <https://doi.org/10.1353/jowh.2003.0079>
- Ros, J. V. D. (2013). Likestillingspolitikk og alskens folk. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 37(3-4), 378–386. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1781-2013-03-04-10>
- Phillips, A. (2007). *Multiculturalism without culture*. Princeton: Princeton University Press.
- Pocock, J. G. A. (1998). The Politics of History: The Subaltern and the Subversive. *The Journal of Political Philosophy*, 6(3), 219–234. <https://doi.org/10.1111/1467-9760.00053>
- Puar, J. (2007). *Terrorist Assemblages. Homonationalism in Queer Times*. Duke University Press.
- Priour, A. (2004). *Balansekunstnere : Betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax.
- Shome, R., & Hegde, R. S. (2002). Postcolonial Approaches to Communication: Charting the Terrain, Engaging the Intersections. *Communication Theory*, 12(3), 249–270. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2002.tb00269.x>
- Sullivan, N. (2003). *A critical introduction to queer theory*. New York: New York University Press.
- Sterri, E. B. (2022). Stability and change in attitudes towards homosexuality among immigrant-origin adolescents in Norway. *Migration Studies*, 9(4), 1708–1733. <https://doi.org/10.1093/migration/mnab032>
- Stubberud, E., Akin, Deniz., Svendsen, S. H. B. (2019). A wager for life: Queer children seeking asylum in Norway. *Nordic Journal of Migration Research*, 9(4), 445–460. <https://doi.org/10.2478/njmr-2019-00036>
- Svendsen, S. H. B., Stubberud, E., & Djupedal, E. F. (2018). Skeive ungdommers identitetsarbeid: SKAM etter homotoleransen. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 42(3), 162–183. <https://doi.org/10.18261/issn.1890-7008-2018-03-03>

Spivak, G.C. (1988). Can The Subaltern Speak. I C. Nelson & L. Grossberg (Red.), *Marxism and the Interpretation of Culture* (s. 90 – 104). University of Illinois Press.

Spivak, G. C. (1999). *A Critique of Postcolonial Reason: Toward a History of the Vanishing Present*. Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvj541>

Spivak, G.C. (2006). *In Other Worlds: Essays in Cultural politics*. Routledge

Urquhart, C. (2013). *Grounded theory for qualitative research : a practical guide*. SAGE.

Warner, Michael. (1993). *Fear of a Queer Planet: Queer Politics and Social Theory*. University of Minnesota Press.

Øverland. (2015). "Jeg bare kaller meg blanding, jeg." *En kvalitativ undersøkelse av hvordan det oppleves å være etterkommer av foreldre med ulik landbakgrunn*. [Mastergradavhandling, Universitetet i Oslo].

Vedlegg 1

01/12/2023, 04:46

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Beskrivelser og forståelse av egen identitet hos skeive minoritetsnor...](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

859308

Vurderingstype

Standard

Dato

05.01.2023

Tittel

Beskrivelser og forståelse av egen identitet hos skeive minoritetsnorske i Norge

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Oslo / Universitetsstyret / Senter for tverrfaglig kjønnsforskning

Prosjektansvarlig

Kristin Engh Førde

Student

Miki Gebrelul

Prosjektperiode

04.04.2022 - 10.01.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 10.01.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 10.01.2024 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Vi minner om at ved ytterligere forlengelse av prosjektslutt må det påregnes at deltakerne informeres på nytt.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Sturla Herfindal

Lykke til videre med prosjektet!

Vedlegg 2 Intervjuguide

Intervjuguide

1 Grunnleggende spørsmål:

1. Alder, pronomen, arbeid/studie?
2. Hvilken bakgrunn har du?
  - Kulturell og religiøs.
3. Hvor er du oppvokst?

2 Innledende spørsmål

2.1 Bakgrunn

1. Kan du fortelle meg litt om deg selv?
2. Kan du fortelle meg om dine venner og hva dere liker å gjøre?
3. Oppfølging til første spørsmål: fortell om bakgrunnen for hva du gjør/studerer med.
4. Er det noe annet som du er opptatt av som ikke inngår i studiet/jobben din?

2.2 Oppvekst

1. Fortell meg om oppveksten din.
  - Familie, skole, venner.
2. Kan du fortelle meg om hvordan det var for deg å vokse opp der du vokste opp?
3. Husker du noe om din oppfattelse om kjærlighet og forhold som liten (under 10 år)? Kan du si noe om det?

4. Har du noe tanker om hvordan det ble pratet om seksualitet, romantiske relasjoner og partnerskap i din oppvekst?
5. Husker du dine tidligste møter med ord som skeiv/homofil/lesbisk? Kan du fortelle meg om det?

2.3 Identitet

1. Du er jo her i dag fordi du har sagt ja til å være med på en forskningsoppgave om skeive personer med minoritetsbakgrunn. Hvordan tenker du at du passer inn i et sånt landskap?
2. Har du tidligere tenkt over hvordan du vil beskrive din identitet? Kan du si noe om det?
3. Når du skal beskrive din seksualitet/kjønn, hvilke ord foretrekker du å bruke?
4. Kan du fortelle meg om ditt nærmiljø med venner? Hvordan oppfatter du dem og hvordan hadde du beskrevet det dere har og deler?
5. I hvilken grad føler du at hvordan folk i din nærmeste omgangskrets ser deg - eller omtaler deg, samsvarer med hvordan du ser deg selv?

2.4 Møte med storsamfunn

1. Nå er jeg litt interessert i å vite hvordan du kommuniserer din identitet til andre, gjerne folk som ikke er i din omgangskrets. Har du noen tanker om hvordan du velger å ordlegge deg og hvordan dette blir møtt?
2. I stad så spurte jeg deg spørsmål om ditt nærmiljø og hvordan du tror de oppfatter deg. Nå lurer jeg på hvordan du tror det skiller seg eller ikke skiller seg fra hvordan majoritetssamfunnet ser deg eller oppfatter deg?

3 Debrief

- Hvordan har det vært for deg å delta i dette?
- Er det noe du lurer på eller vil legge til?
- Forklare om prosessen videre, minne om samtykke og at jeg er tilgjengelig til at de skal ta kontakt.

Vedlegg 3 Invitasjonsskriv

**Vil du delta i forskningsprosjektet om identitetsforståelse hos skeive
minoritetspersoner?**

Hei! Mitt navn er Miki Gebrelul (hun/henne) og jeg leter etter deltakere til et forskningsprosjekt. Det er en del av masteroppgaven og jeg har som formål å *kartlegge skeive minoritetsnorskes selvforståelse og deltagelse i samfunnet.*

Denne masteroppgaven er ute etter å undersøke hvordan skeive minoritetsnorske forstår sin identitet og skapelse av den. Oppgaven kommer til å ha fokus på språket som blir brukt til å forklare en selv og ens relasjoner, samt erfaringer man møter på i samfunnet. Det kommer til å bli lagt vekt på deltagerens egne beskrivelser og forklaring av seg selv. Målet med oppgaver er å få mer kunnskap om hvordan skeive og minoritetspersoner i Norge forstår seg selv.

Jeg søker personer med minoritetsbakgrunn og som identifiserer seg som skeiv eller LHBTI. Alle over 18 år er velkomne til å delta. Intervjuene kommer til å foregå på norsk.

Send meg en e-post på miki@uio.no eller ring/send melding på +47 41422827 om dette kan være noe for deg!